TC
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
COĞRAFYA ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

146909

KÜÇÜKKÖY'DE TURİZM VE REKREASYON FAALİYETLERİ

146909

NİLÜFER TECMEN
2501010032

TEZ DANIŞMANI PROF. DR. NAZMİYE ÖZGÜÇ

İSTANBUL 2004

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

COĞRAFYA Anabilim Dalında **2501010032** numaralı **NİLÜFER TECMEN'in** hazırladığı **"KÜÇÜKKÖY'DE TURİZM VE REKREASYON FAALİYETLERİ"** konulu **YÜKSEK LİSANS / ~~DOKTORA~~ TEZİ** ile ilgili **TEZ SAVUNMA SINAVI**, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 10. Maddesi uyarınca **23.12.2004 PERŞEMBE** günü saat..**14.00.'de** yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin .~~KABUL~~..... "ne* **OYBİRLİĞİ / ~~OYÇOKLUĞUYLA~~** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATİ(*)	İMZA
PROF.DR.NAZMİYE ÖZGÜÇ	Kabul	
DOÇ.DR.MUTLU GÜNGÖRDÜ	KABUL	
YRD.DOÇ.DR.AYŞE NUR TİMOR	KABUL	
YRD.DOÇ.DR.GAYE ERTİN	Kabul	
YRD.DOÇ.DR.TURGAY GÖKÇEN	KABUL	

Besim Ömer Paşa Caddesi Beyazıt-34452-İstanbul
Tel:0212 526 13 38 – 0212 514 01 35 Fax: 0212 520 85 04

ÖZ

Son yıllarda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de hızla gelişen turizm sektörü, gün geçtikçe ülke ekonomisi içindeki payını arttırmaktadır. Ancak ülkemiz bir taraftan turizmden ekonomik olarak fayda sağlarken, diğer taraftan da bu faydayı sağlayan turizm kaynaklarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır. Bunun başlıca sebebi, turizmin ekonomik öneminin fark edilmesiyle başlayan plansız ve hızlı yapılaşmanın getirdiği toplumsal ve çevresel sorunlardır. Ege Denizi'nin kuzey kıyılarında yer alan ve konumu sayesinde turizmi hızla gelişmekte olan Küçükköy önemli turistik kaynaklara sahiptir. Küçükköy, bir taraftan turizmin ekonomik etkilerinden olumlu olarak etkilenirken, diğer taraftan da turizmin getirdiği toplumsal ve çevresel sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Özellikle çevresel sorunlar turizmin başlamasına neden olan çekicilikleri olumsuz olarak etkilemektedir. Bölgede yapılan gezi, gözlem ve incelemelerin sonucunda Küçükköy'de turizmin gelişmeye devam edebilmesi için acil önlemler alınması gerektiği ortaya çıkmıştır. Sarımsaklı Plajları gibi önemli bir çekiciliğe ve doğal güzelliklere sahip olan bölgenin, tüm kaynaklarının uzun süreli kullanımının gözetilerek kapsamlı bir turizm planı çerçevesinde korunması gerekmektedir.

ABSTRACT

Tourism sector which develops swiftly in the recent years in our country as it does globally, has an enlarging share in the economy. Nevertheless, while our country benefits from tourism, it is also at the stake of losing the sources of tourism of which it benefits. The main reasons of this are social and environmental problems brought about by unplanned and swift settlement which was started by realization of economic importance of tourism. Küçükköy, at the northern shores of Aegean Sea, has important sources for tourism and develops in the sector due to its location. However, as a matter of fact, Küçükköy, too, benefits a lot from tourism, whilst it has to cope with social and environmental problems brought about by tourism. The attractive landscape which has given way to development of tourism is negatively effected by environmental problems. Travels, researches and investigations in the region showed that urgent precautions had to be taken for maintaining tourism sector. The region has attractive natural beauties like Sarımsaklı Beaches and all its sources are to be conserved under a comprehensive tourism plan which closely observes the maintenance of them.

ÖNSÖZ

21. yüzyılın en önemli ekonomik sektörlerinden biri haline gelen turizm, günümüzde turizm kaynaklarına sahip ülkeler için başlı başına bir geçim kaynağı olmuştur. Türkiye'de de turizm, özellikle son 20 yıl içinde tüm olumsuzluklara rağmen sürekli bir gelişme göstermiştir. Turizm gelirleri ihracatımız içindeki payını zaman içinde arttırmış, günümüze gelindiğinde bu pay yaklaşık % 30'lara çıkmıştır. Ancak bu artışın devam edebilmesi için, dünyadaki gelişmelere paralel olarak turizmin çeşitlenmesi ve özellikle sürdürülebilir turizme yönelik çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Ülkemizin özellikle Ege ve Akdeniz kıyılarında gelişme gösteren turizm faaliyetleri, bu bölgelerde daha önceleri ağırlıklı olarak tarımla geçinen insanlar için ekonomik bir katkı sağlamıştır. Devletin de kanunlarla turizmi desteklemesi ve turizmin ekonomik faydasının fark edilmesiyle, bu bölgeler hızlı ve kontrolsüz bir yapılaşma süreciyle karşı karşıya kalmıştır. İnsanların tatil yaptıkları yerleri beğenip buralarda ev edinmek istemeleri, yapılaşmanın turistik tesisler dışında ikinci konutlara yönelik olmasına sebep olmuştur. Bu da turistik bölgelerdeki doğal çekiciliklerin ve özellikle yeşil alanların tahrip edilmesine yol açmıştır. Oysaki sürdürülebilir turizme yönelmek, turizm sektörünün gelişmesi için günümüzde en doğru ve geçerli yol olarak görülmektedir.

Ege Denizi'nin kuzey kıyılarında bulunan Küçükköy de, turizmin olumlu ve olumsuz etkileriyle karşı karşıya kalmış bir turistik bölgemizdir. Ayvalık ilçesine bağlı olan Küçükköy'ün, Ayvalık'taki turizm faaliyetlerinin büyük bir kısmının gerçekleştiği yer olması, buranın ayrı bir inceleme konusu olarak ele alınmasına neden olmaktadır. Ayvalık'a gelen turistlerin büyük bir kısmı özellikle Küçükköy Sarımsak'ta konaklamakta, rekreasyonel faaliyetlerinin önemli bir kısmını da burada gerçekleştirmektedirler. Özellikle bölgede bulunan Sarımsaklı Plajları, turizm faaliyetlerinin Küçükköy'de toplanmasının en önemli nedeni olmaktadır. Bölge turizmin yol açtığı yapılaşmadan da fazlasıyla etkilenmiş, doğal güzelliklerinin bir

kısmı zarar görmüştür. Tarım yapılabilen alanlar, zeytinlikler ve orman alanları bu yapılaşmadan olumsuz etkilenmiştir. Bölgede turizmin gelişmesi ve daha uzun süre devam edebilmesi için şimdiden ciddi önlemler alınması, doğal ve tarihsel kaynakların korunması gerekmektedir. Hazırlanan tezin amacı, Küçükköy'de turizm hareketlerinin gelişme sürecini ve etkilerini inceleyerek, bölgede turizmin yol açtığı sorunları ortaya çıkarmak ve ayrıca sürdürülebilir turizm kapsamında turizmin gelişmesi için yapılması gereken çalışmalara dikkat çekmektir.

Tezin hazırlanması, bölgede yaptığım gezi, gözlem, röportaj ve araştırmalara dayanmaktadır. Çalışmalarım sırasında bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Nazmiye Özgüç'e yardımlarından dolayı teşekkür ederim. Tezin hazırlanması aşamasında bana yardımcı olan Yard. Doç. Dr. Ayşe Nur Timor'a da katkılarından dolayı teşekkür ederim. Ayrıca, Ayvalık'ta yaptığım araştırmalarda bana bölge hakkında verdiği bilgilerle katkı sağlayan Ceynur Karagözoğlu'na da teşekkür ederim.

Nilüfer TECMEN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Öz iii

Abstract iv

Önsöz v

İçindekiler vii

Tablolar viii

Şekiller ix

Fotoğraflar x

GİRİŞ 1

I. KÜÇÜKKÖY: GENEL ÖZELLİKLER 4

II. TURİZMİN TEMEL UNSURLARI AÇISINDAN KÜÇÜKKÖY 13

A. Çekicilikler 14

1. Klimatik Kaynaklar 14
2. Bitki Örtüsü 17
3. Kıyıyla Bağlantılı Kaynaklar Ve Deniz 19
4. Manzara Ve Doğal Yaşam Kaynakları 25
5. Tarihsel Ve Kültürel Kaynaklar 34

B. Ulaşım 41

C. Konaklama 49

III. KÜÇÜKKÖY'DEKİ TURİZM VE REKREASYON FAALİYETLERİNİN GELİŞİMİ 57

A. İç Turizm Faaliyetleri 58

B. Dış Turizm Faaliyetleri 62

IV. KÜÇÜKKÖY'DE TURİZM VE REKREASYON FAALİYETLERİNİN ETKİLERİ 65

A. Ekonomik Etkiler 66

B. Toplumsal Ve Kültürel Etkiler 69

C. Mekansal Etkiler 71

V. SONUÇ VE ÖNERİLER 72

VI. BİBLİYOGRAFYA 82

TABLOLAR **SAYFA**

1. Küçükköy'ün nüfusu ve değişimi (1927-2000) 8
2. Küçükköy'ün Nüfusunun Ayvalık toplam nüfusu içindeki oranı 10
3. Küçükköy'e ait iklim değerleri.....16
4. Ayvalık ve Küçükköy'de bulunan tesislerin yatak kapasitesi dağılımı.....52
5. Turizm Bakanlığı işletme belgeli tesisler.....53
6. Turizm Bakanlığı yatırım belgeli tesisler.....53
7. Kamu kampları.....53
8. Belediye belgeli oteller.....54
9. Pansiyonlar.....54
10. Belediye belgeli moteller.....55
11. Apart oteller.....55
12. 2003 yılında Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü'nden bilgi alan yerli ve yabancı turistler 60
13. Ayvalık İlçesine gelen yerli turistler ve geceleme sayısı 62
14. Ayvalık İlçesine gelen yabancı turistler ve geceleme sayısı 64
15. Ayvalık giriş kapısından giriş-çıkış yapan yerli ve yabancı sayısı 64

ŞEKİLLER **SAYFA**

1. Küçükköy'ün Lokasyonu 5
2. Küçükköy'ün Ulaşımı.....44
3. Küçükköy-İzmir-Balıkesir Arasındaki Karayolları 45
4. Sarımsak'daki Konaklama Tesisleri 50
5. Ayvalık Körfezi'ndeki Su Sirkülasyonunu İyileştirmek Amacıyla Önerilen Projeleri gösteren harita.....76

FOTOĞRAFLAR **SAYFA**

1. Küçükköy'deki zeytinliklerden bir görünüm 18
2. Sarımsaklı plajından bir görünüm 20
3. Badavut'ta bulunan Tuz Gölü 21
4. Setur Ayvalık Marina 22
5. Altınova plajlarından bir görünüm 24
6. Şeytan Sofrası ve ziyaret eden turistler 25
7. Şeytan Sofrası'ndan Tımarhane Adası'nın görünümü 27
8. Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'ndan bir görünüm 28
9. Şeytan Sofrası'ndan adaların, yarımadaların, koyların görünümü 29
10. Ayvalık'ı Dolap Adası'na bağlayan ve körfezin su sirkülasyonunu engelleyen dolgu yol 31
11. Şeytan Sofrası'ndan Cennet Koyu, Ege Denizi ve Adaların görünümü 32
12. Cennet Tepesi'nden Ayvalık şehir merkezi, Dolap Adası ve Alibey Adası'nın güney kıyılarının görünümü 33
13. Ayvalık'taki Çınarlı Cami 36
14. Alibey (Cunda) Adası'ndaki Taksiyarhis Kilisesi 37
15. Güvercin Adası'ndaki Manastır 38
16. Ayvalık'ın dar sokaklarına örnek 39
17. Badavut'ta çıkarılan Sarımsak Taşı 40
18. Ayvalık'ta sarımsak taşından yapılmış Vergi Dairesi 41
19. Ayvalık'tan Sarımsak'a giden yol 46
20. Ayvalık şehir merkezi 47
21. Sarımsak'taki turistik tesislerin, adaların, koyların havadan görünümü 51
22. Sarımsaklı'da plajın hemen yanında bulunan bir konaklama tesisi 56
23. Küçükköy-Altınova yolu üzerinde orman içine yapılmakta olan konutlar.....59
24. Sarımsaklı Plajından bir başka görüntü..... 61
25. Küçükköy'de bulunan zeytin ve zeytinyağı satan dükkanlardan biri 66
26. Sarımsak'ta ikinci konutların yapımı hızla devam etmektedir 68
27. Türkiye'nin ilk boğaz köprüsü 75

28. Turistler yıkılan Karayolları kampının enkazının yanından geçerek Sarımsaklı plajına gidiyorlar 78
29. Şeytan Sofrası'ndan Tımarhane Adası, Alibey Adası, Ayvalık ve koyların görünümü 80

GİRİŞ

Gezmek, görmek, eğlenmek için bulunulan yerden başka yerlere gitmek, yeni insanlar, yeni ortamlar tanımak için para harcamak, hatta gidilecek yerin kazandıracağı deneyimlere değeceği düşünülerek gerekirse sıkıntılara katlanmak, günümüzde kulağa hiç de alışılmadık gelmemektedir. Tüm bunlar eskiden sadece ya para sıkıntısı olmayan zengin sınıfın ya maceraperest olarak nitelendirilen insanların ya da araştırmaya ve öğrenmeye meraklı kişilerin yapacağı bir faaliyet olarak görülmekteydi. Bugün ise insanların yaptığı bu faaliyetler, kapsamı genişletilmiş, çeşitlendirilmiş ve geziyi yapan kişi kadar, gezi yapılan yerdeki insanların da büyük ölçüde etkilendiği dev bir sektör halini almıştır. Gerçekten de turizm sektörü özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından sonra büyük bir hızla gelişmiş, aynı zamanda başka pek çok iş koluyla bağlantılı olduğu için onların da gelişmesine katkılarda bulunmuştur. Gidilecek yere, ulaşım araçlarına, yapılacak rekreasyon faaliyetlerine, geziye katılan kişi sayısına, zamana ve daha bir çok kritere bağlı olarak turizm faaliyetleri çeşitlenmiştir. Tabiî ki turizm sektörünün bu kadar büyük bir hızla gelişmesinin ve gelişmeye devam etmesinin pek çok sebebi vardır. Son yüzyıl içinde iletişim ve ulaşım araçlarının gelişmesinin, çalışanların çalışma koşullarının iyileştirilmesinin, kanuni bir hak olarak yıllık izinlerin ücretli verilmesinin insanların turizm faaliyetlerine katılmasında etkisi büyük olmuştur. Ayrıca eskiden belli bir sınıfın iyi vakit geçirmek için yaptığı geziler, sıradan insanlar için bir lüks, gereksiz bir harcama olarak nitelendirilirken günümüzde çalışma hayatının getirdiği stres, şehirlerdeki betonlaşma, gürültü gibi nedenler tatil yapmayı artık bir ihtiyaç haline getirmiştir. Bütün bir yıl boyunca çalışan insanlar, kısıtlı tatil zamanlarında bulundukları ortamdan uzaklaşmak, özellikle de doğal ortamları bozulmamış, şehrin karmaşasından uzak yerlerde zaman geçirmek istemektedirler.

Tatil artık insanlar için bir ihtiyaç haline geldiğinden insanlar yılın belli bir zamanını mutlaka rekreasyon faaliyetlerine ayırmaya başlamıştır. Bu da turizm sektörünün gelişmesini hızlandırmıştır. Elbette yapılan bütün seyahatler sadece gezmek, eğlenmek, dinlenmek için yapılmamaktadır. Merak duygusu da insanları bir yerden başka bir yere sürükleyen sebeplerin başında gelmektedir. İletişim araçlarının

gelişmesi sonucu, yazılı ve görsel basının dünyanın her köşesiyle ilgili yayınlar yapması, insanların farklı bölgelere olan merakını ve ilgisini arttırmakta, insanlarda buraları görme isteği uyandırmaktadır. İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda dünyamız, büyük şirketlerin ve büyük devletlerin etkisiyle küreselleşmekte, uzak mesafeler yakınlaşmakta, televizyonlarda "Ölmeden Önce Görülmesi Gereken 50 Yer" türünde programlar yapılmaktadır. Artık sıradan insanlar bile Maldivler'de balayına, Londra'da bir yaz okuluna, çocuklarıyla birlikte Paris Disneyland'ına gitmek istemektedirler. Televizyonlarında gördükleri Mısır Piramitlerini, Büyük Kanyon'u, Tac Mahal'i ve dünyadaki pek çok muhteşem güzellikleri görebilmek için uzun zaman para biriktirmeyi bile göze almaktadırlar. İnsanlar imkânları ölçüsünde bulundukları ortamdan başka ortamlara gitmekte, kimi tanıdıklarının yanında, kimi lüks otellerde, kimi de bütçesine uygun otel, pansiyon, kamping gibi konaklama tesislerinde kalmaktadır. Kesin olan tek şey ise turizme katılanların sayısının gün geçtikçe arttığıdır. Artık turizmin kapsamı o kadar genişlemiş ve turizm o kadar çeşitlenmiştir ki, bu gün uzay turisti kavramı bile ortaya çıkmış, bazı zengin insanlar büyük paralar karşılığında gelecekte uzaya gidecek olan araçlarda kendilerine yer ayırtmaya başlamışlardır. Uzaya ilk turisti götüren Rusya, bu uzay uçuşunun masraflarını uzay mekiğine aldığı dolar milyoneri sayesinde karşılamış ve bu alanda bir ilke imza atmıştır.

Bizim ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkeler de turizmi ilk önce gelir getirici özelliğiyle ele alıp benimsemiş, ödemeler dengesindeki açığı kapatacak, döviz girdisi sağlayacak olmasını diğer bütün etkilerinin -şimdilik- önünde tutmuştur. Tüm dünyada yaşanan turizm patlamasından elbette ki bizim ülkemiz de olumlu olarak etkilenmiştir. Sahip olduğu doğal ve tarihi çekicilikler sayesinde turizm, ülkemiz için önemli bir sektör haline gelmiştir. Özellikle son otuz yıl içinde turist sayımız önemli artışlar göstermiştir. Gene de henüz bir Fransa, bir İtalya, bir İspanya düzeyine gelememiştir.

Ülkemizin turizm kaynakları konusunda dünyadaki en şanslı ülkelerden birisi olduğu bir gerçektir. Sahip olduğu tüm turizm potansiyeli içinde en çok deniz, kum, güneş üçlüsünden faydalanmakta ve Türkiye'de turizm dendiğinde akla ilk olarak bu üç öğe gelmektedir. Aslında bu bütün dünyada da bu şekilde algılanmakta, insanlar için en cazip rekreasyon faaliyeti olarak sea-sun-sand üçlüsü görülmektedir.

Ülkemizde de bu özelliklere fazlasıyla sahip Ege ve Akdeniz kıyıları en çok turist çeken yerlerin başında gelmektedir. Ancak sahip olduğumuz turizm potansiyelinin henüz tamamını kullanamadan, pek çok turistik bölge özelliklerini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bunun başlıca sebebi ise plansız yapılaşma ve sağlıklı bir şekilde çözümlenemeyen alt yapı sorunlarıdır. Tarihsel ve doğal öneme sahip yerler bilinçsiz ve geri dönüşü imkânsız şekilde tahrip edilmiş, edilmeye de devam etmektedir. Bu nedenle turizme yönelik yatırımlar yapılırken bölgenin doğal yapısının bozulmamasına, tarihsel dokunun zarar görmemesine çalışılmalıdır. Ancak bu sayede turizmin olumlu etkilerinden ve getirilerinden uzun süre yararlanmak mümkün olacak, turizm sürdürülebilir bir hale gelebilecektir. Fakat maalesef bilinçsiz yapılaşmanın önüne geçmek, kanunlara rağmen uygulamalardaki eksiklikler yüzünden mümkün olmamaktadır. Ülkemizin pek çok değerli bölgesi tarihi ya da doğal sit alanı ilan edilmesine rağmen kısa vadeli karlar için bilinçsiz yapılaşmaya maruz kalmaktadır. Özellikle Ege ve Akdeniz kıyılarında verimli tarım arazileri ve orman alanları, turizm tesisi ya da ikinci ev dediğimiz yazlık evlerin yapımından dolayı yerleşim alanları haline gelmiştir.

Tez konumuzu oluşturan Balıkesir'in Ayvalık ilçesine bağlı Küçükköy beldesi, Ege Denizi'nin kuzey kıyılarında yer almaktadır. Fakat Küçükköy adından çok, Küçükköy sınırları içinde bulunan "Sarımsaklı Plajları" adı insanlar tarafından daha çok bilinmektedir. Hatta Ayvalık ilçesinin turistik bir ilçe olarak tanınmasına, turistik faaliyetlerin büyük bir kısmının gerçekleştiği Sarımsaklı bölgesinin katkısı büyüktür. Ayvalık'ta gerçekleşen turizm hareketlerinin büyük bir kısmı Küçükköy sınırları içerisindedir. Ayrıca turizmin sebep olduğu mekânsal değişimlerden, Ayvalık şehir merkezindeki binaların büyük bir kısmının sit alanı olmasından dolayı, Küçükköy beldesi daha çok etkilenmiştir.

Bölgede pek çok tarımsal arazi ve ormanlık alan turizmin gelişme süreci içerisinde çok da planlı olmayan bir şekilde yapılaşmıştır. İleride daha verimli bir şekilde kullanılacak olan yerler ikinci konutların, sitelerin, kooperatiflerin işgaline uğramıştır. Halen, hemen hemen bütün turizm bölgelerinde devam eden bu sorun Küçükköy'de de sürmektedir. Olması gereken ise, bölgenin sahip olduğu doğal ve beşeri güzelliklerin korunarak turizmin geliştirilmesi, "sürdürülebilir turizm"

kapsamı içinde gelecek nesillerin de maddi ve manevi olarak bundan yararlanmasının sağlanmasıdır.

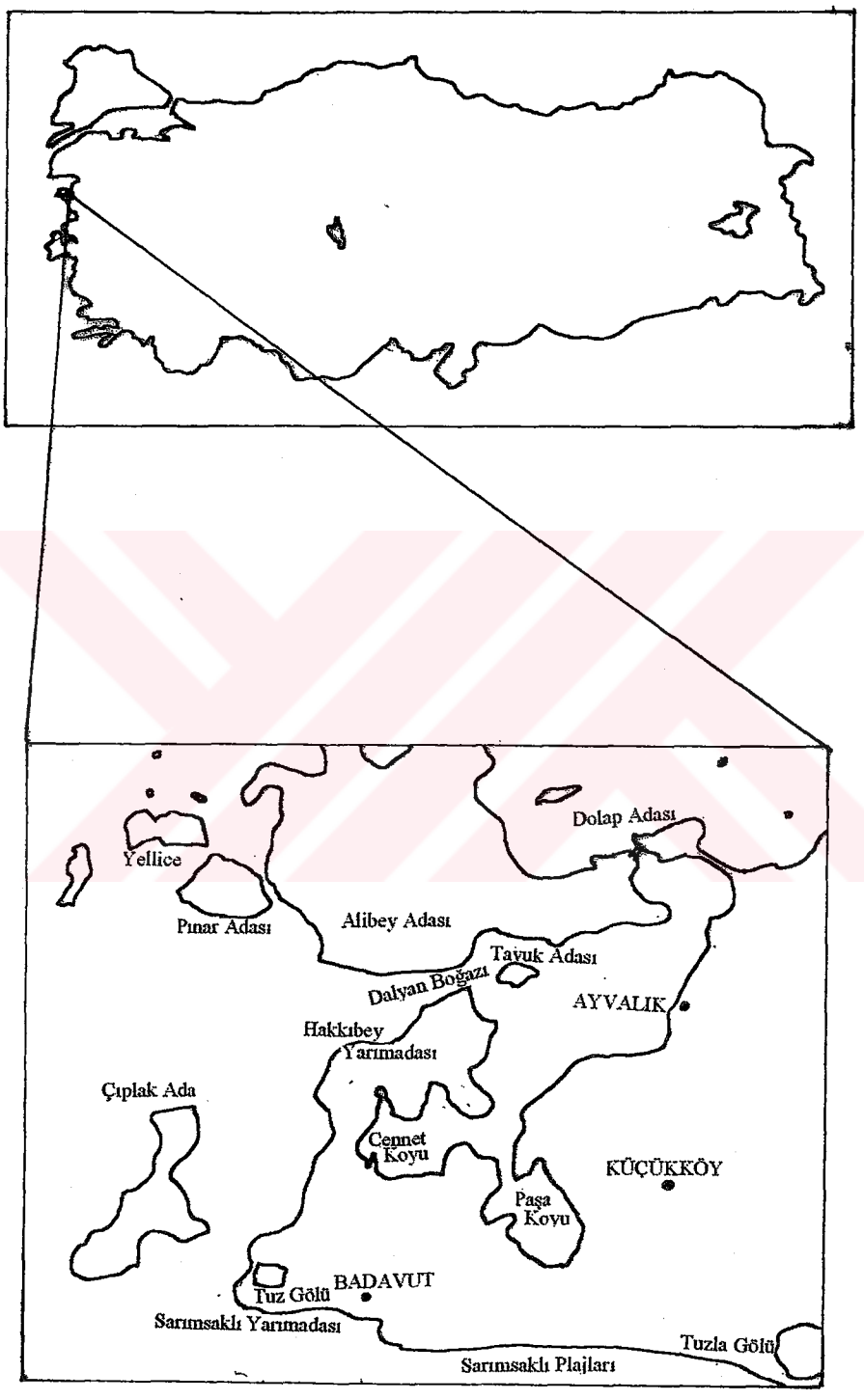
Sahip olduğu çekicilikleri turizmin hizmetine sunan bölge, sadece mekânsal olarak değil, toplumsal, kültürel ve en önemlisi ekonomik olarak da turizmin gelişiminden etkilenmiştir.

I.KÜÇÜKKÖY: GENEL ÖZELLİKLER

Balıkesir'in Ayvalık ilçesine bağlı olan Küçükköy, Ege denizi kıyılarının kuzeyinde yer almaktadır. Batısında ve güneyinde Ege denizi, kuzeyinde Alibey Adası, kuzeydoğusunda ve doğusunda Ayvalık, güneydoğusunda ise Altınova bucağı bulunmaktadır. Ayvalık ilçesine bağlı 17 köyden biri olan Küçükköy 1971 yılında belediye olmuştur ve toplam yüzölçümü 25.000 hektardır. Küçükköy'de, Ege kıyılarının enine yapılı kıyı tipinde olması dolayısıyla pek çok koy, körfez, ada ve yarımada vardır. Bölgedeki tepelere çıkıldığında tüm bu adaların, koyların, yarımadaların denizle içi içe geçtiği muhteşem bir manzara ile karşılaşılır.

Denizden içeride ve korunaklı bir alanda kurulan ilk yerleşme genellikle düz bir topografik yapıya sahiptir. Küçükköy'ün kuruluşu, buraya Osmanlı zamanında yeniçerilerin yerleştirilmesi ve bölgeye yeniçeri köyü manasına gelen "Yeniçarohori" adının verilmesiyle başlar. Buraya yeniçerilerin yerleştirilme sebebiyse, 1462 yılında Midilli adasındaki Gateluzya adlı prensin, abisini öldürüp yönetimi ele geçirerek Osmanlılara vermesi gereken vergiyi, uyarılara rağmen Latinlere güvenerek vermemesidir. Bunun üzerine Fatih Sultan Mehmet'in komutanlarından Mahmut Paşa 200 gemilik donanmasıyla Midilli'ye gelir ve burada bir savaş başlar. Kısa zamanda teslim alınan adaya 200 yeniçeri ve 300 muhafız yerleştirilir. Ada tekrar korsanların eline geçmesin diye de şimdiki Küçükköy'ün olduğu yere yeniçeriler yerleştirilir ve Yeniçarohori (yeniçeri köyü) bu şekilde kurulmuş olur. Zamanla burada Rumlar yönetimi ele geçirmiş ve köyün küçüklüğünden dolayı buraya Küçükköy adını vermişlerdir (www.kucukkoy-bld.gov.tr, 20.06.2004).

1773 yılında padişah tarafından Ayvalık'a özerklik verildiği söylenmektedir. Bu özerkliğin, Ayvalıklı papaz İkonomos ile Cezayirli Gazi Hasan Paşa'nın dostluğu sayesinde verildiğini anlatan bir hikayesi bulunmaktadır.

Şekil 1: Küçükköy'ün Lokasyonu

Ege Denizi'ndeki bir çarpışma sonrasında, papazın Hasan Paşa'nın İstanbul'a dönmesine yardım ettiği, daha sonra Paşa sadrazam olunca, İkonomos'un onun ziyaret ederek Ayvalık'ın sorunlarından bahsettiği ve özerklik belgesiyle döndüğü bazı yabancı kaynaklarda anlatılmaktadır. Ancak bu özerkliği, Küçük Kaynarca Antlaşması'nın bir sonucu olarak değerlendirmek daha uygun gözükmektedir. 1774 tarihinde, Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yapılan Küçük Kaynarca Antlaşması'ndan sonra Ayvalık özel bir gelişme ve teşvik görmüştür. Ticari hareketlilik ve faaliyetler hızla gelişme göstermiş, anlaşma gereğince de tüm kıyı limanlarına konsolosluklar kurulmasına izin verilmiştir (Bayraktar, 1998: 6). Özerklik belgesiyle Ayvalık'ta yaşayan Rumlar çok geniş haklar elde etmişler, adeta Osmanlı'nın içinde bağımsız bir devlet muamelesi görmeye başlamışlardır. Tanınan imkânlarla Ayvalık'ın 1800'lerde sosyal ve ekonomik düzeyi oldukça gelişmişti. Hatta 1803 yılında açılan bir akademisiyle, hastanesi ve başka sosyal imkanları bulunmaktaydı. Ancak daha sonra Rumlar, milliyetçilik akımlarından etkilenerek 1821 yılında ayaklanmışlardır. Verilen özerkliği yanlış değerlendirdikleri için de bu hak ellerinden alınmıştır. Kanlı isyan sonucunda pek çok Rum bölgeden kaçmak zorunda kalmış, bu olaydan sonra Ayvalık Karesi sancağına bağlanmıştır.

Küçükköy ise Ayvalık'a verilen özerkliğin dışında bırakılmıştır. O dönemlerde Ayvalık nüfusunun neredeyse tamamını Rumlar oluştururken, Küçükköy' de Rumlar olmakla beraber çoğunluğu Türkler oluşturuyordu. Küçükköy, 19. yüzyıl başlarından itibaren sahip olduğu kaynakları işleterek ekonomik olarak gelişmeye başlamıştır. Özellikle zeytinyağı, rafine, sabun, tuz, şarap üretimi yapılmış, dericilikte de gelişme sağlanmıştır. Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılması ve Ayvalık'ın 28 Mayıs 1919 yılında Yunanlar tarafından işgal edilmesi sırasında Ayvalık'taki Rumlar düşman kuvvetlerini Yunan bayraklarıyla karşılamışlardır. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından ve 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Antlaşması'ndan sonra Ayvalık'taki Rumlarla, Girit, Midilli, Makedonya'daki Türkler mübadele edilmiştir. Bu mübadele sırasında Küçükköy'e de Türkler yerleştirilmiştir. Ancak bunların sayısı çok fazla değildir. Küçükköy'de bu günkü nüfusu Boşnak dediğimiz Yugoslavya'dan gelen Türkler ve Yunanistan'dan gelen adalılar oluşturmaktadır. Boşnakların ilk grubu 1893'te, ikinci grubu ise 1913'te Küçükköy'e gelmişlerdir (www.kucukkoy-bld.gov.tr, 20.06.2004).

Tüm Ege kıyılarında olduğu gibi, dağların denize dik olarak uzanması ve tektonik hareketler kıyıların girintili çıkıntılı olmasına neden olmuştur. Bu yüzden bölgede çok sayıda yarımada, ada, koy, körfez bulunmaktadır.

> "Bölgenin bu günkü topografik özelliklerini kazanmasında, çeşitli jeomorfolojik birimlerin oluşum ve gelişiminde, birçok faktörün etkisi olmuştur. Bunların başında Pleistosen esnasında meydana gelen kaide seviyesi değişiklikleri, akarsuların aşındırıcı ve biriktirici işlevi, yapısal özellikler, formasyonların litolojik özellikleri ve genç tektonik hareketler önemli rol oynamıştır" (Soykan, 1997: 99)

Küçükköy'ün yükseltisi fazla değildir. Batıda Kaplan Dağları kıyıya doğru hafif meyilli tepeler halinde alçalarak son bulur ve Sarımsak yarımadasını meydana getirir. Sarımsak yarımadasının kuzey kısmı, güney kısmına geniş bir tombolo ile bağlanmıştır. Bu tombolo sahası tuzlu çayır manzarasında ve beyaz renktedir. Kışın üzerinde sular birikir ve yazın bu suların buharlaşması ile tuzlar çökelir. Tombolonun batı tarafında ekim yapılabilirken, doğu tarafında dalgalar poyraz tesiri ile araziyi sular altında bırakır. Falezler yarımadanın etrafındaki kıyılarda batıda bulunurlar. Burada bulunan falezler pembe tüflerden müteşekkil oldukları için dalgalar tarafından kolayca aşındırılmıştır (İnsel, 1966: 2). Sarımsaklı ve çevresi çok eskiden yanardağ faaliyetlerinin gerçekleştiği bir bölge olduğundan, bugün bu faaliyetlerin sonucunu, bölgenin jeomorfolojik yapısında, sarımsak taşının özelliklerinde ve Sarımsaklı sahilinin meşhur kumunda görebilmekteyiz.

Sarımsak Yarımadası ile Alibey Adası arasındaki boğaza Dalyan Boğazı adı verilir. Ayvalık'ın batısında yer alan ve deniz yolu ile tek çıkışı olan bu boğaz, sığ olduğundan dolayı büyük gemilerin geçmesine müsaade etmemektedir. 1880 yılında iki yıllık bir çalışmayla Dalyan Boğazı taranarak derinleştirilmiştir. Sarımsak yarımadasının kuzeyde kalan kısmına Hakkı Bey yarımadası adı verilmektedir. Bu yarımadanın kuzeydoğuya doğru uzaması Ayvalık körfezinin bir içdeniz görünümünde olmasına sebep olmaktadır. Küçükköy'de çok fazla akarsu yoktur. Altınova'dan gelen Kocaağa deresi Sarımsaklı plajlarında denize dökülmektedir. Bunun dışında evsel atıkların bırakıldığı Nikita deresi bulunmaktadır. Doğu-batı doğrultusunda, neredeyse düz bir hat şeklinde uzanan Sarımsaklı Plajlarının batı

ucunda Tuz gölü, doğu ucunda da Tuzla gölü bulunmaktadır. Her iki gölden de tuz elde edilmektedir.

1900'lü yılların başlarında Küçükköy'ün nüfusunu Türkler, Boşnaklar ve Rumlar oluşturmaktaydı. Daha sonra mübadele nedeniyle, bölgede bulunan az sayıda Rum da gitmiş, onların yerine Yunanistan'dan gelen Türkler yerleştirilmiştir. Günümüzde ise yerleşik nüfusun büyük kısmını Boşnaklar oluşturmaktadır. Bu gün yazlık nüfusun en yoğun olduğu Sarımsaklı sahil şeridi o zamanlar bir yerleşme değildi. Küçükköy'de o zamana kadar ağırlıklı olarak, zeytincilik ve zeytine dayalı bir sanayi geliştiğinden gelenlere de geçimlerini sağlamaları için belli sayılarda zeytin ağacı verilmiştir. Ancak kişi başına 20 ağaç verildiğinden ve bu kadar ağaç insanların geçimini sağlayamadığından zamanla bu ağaçlar satılmıştır. Bunun sonucunda da zeytinlikler belli ellerde toplanmıştır. Bugün Ayvalık'ta 4.300 aile zeytinlik sahibidir. Resmi kayıtlara göre 1.770.000 adet zeytin ağacı bulunmaktadır. Ancak Ayvalık'ta zeytin ağacı sayısının 2.500.000 adet olduğu söylenmektedir.

Tablo 1: Küçükköy'ün Nüfusu Ve Değişimi (1927–2000)

Sayım Yılları	Küçükköy'ün Nüfusu			Artış %
	Kadın	Erkek	Toplam	
1927	-	-	1258	-
1935	535	594	1129	-10.3
1940	588	631	1219	8.0
1945	-	-	-	-
1950	-	-	-	-
1955	675	699	1374	12.65
1960	724	777	1501	9.25
1965	944	1068	2012	34.1
1970	861	922	1783	-11.48
1975	804	1058	1862	4.47
1980	-	-	-	-
1985	-	-	3679	97.60
1990	2491	3306	5797	57.57
1997			6497	12,08
2000	4315	4773	9088	39.88

Kaynak: D.İ.E. Nüfus İstatistikleri

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (D.İ.E) nüfus istatistiklerini incelediğimizde (Tablo:1 ve 2) ilk sayımın yapıldığı 1927 yılında, Küçükköy nüfusunun 1.258, Ayvalık'ın toplam nüfusunun ise 16.867 olduğunu görmekteyiz. Bu rakamlara göre o yıllar Küçükköy'ün nüfusu, Ayvalık genel nüfusunun % 7.46'sını oluşturuyordu. 2000 yılına geldiğimizde Küçükköy'ün nüfusunun Ayvalık genel nüfusunun % 15.47'sini oluşturduğunu görmekteyiz. Buradan Küçükköy'ün nüfusunun zaman içinde Ayvalık nüfusundan hızlı arttığı ortaya çıkmaktadır. Bu artışın ivme kazandığı yıllar ise 1980'li yıllara rastlamaktadır. 1975–1985 yılları arasında Küçükköy nüfusunun iki katına çıktığını ve sonraki yıllarda da artmaya devam ettiğini görmekteyiz. 1980 sonrasında bölgede turizmin de hızla geliştiği göz önünde bulundurulursa, bu hızlı nüfus artışıyla turizm arasında doğru orantı kurabiliriz. Özellikle Sarımsaklı'da ve sahil şeridinde yapılan ikinci konutlara Ankara, İstanbul gibi illerden gelenler yerleşmişlerdir. İkinci konutlar çoğunlukla yazlık olarak kullanılmakla beraber, genellikle emekli olanlar bölgeye yerleşmekte ve ya emekli olmayan tatilcilerden daha uzun süre kalmaktadırlar. Tablolardan anlaşılacağı üzere, Küçükköy'ün ve Ayvalık'ın nüfusu 1970'lerden itibaren sürekli artmaktadır. 1945,1950 ve 1980 yıllarına ait nüfus istatistikleri kaynaklarda bulunamadığından tabloda yer almamıştır

Bölgede erkek nüfusunun kadın nüfusundan fazla olması da dikkat çekmektedir. Bunda, turizmin önemli bir ekonomik güç olmasından dolayı iş bulmak ve çalışmak için bölgeye başka illerden gelenlerin etkisi vardır. Örneğin, bölgedeki büyük otellerden birinde çalışan 200 kadar işçinin çoğunluğunu başka bölgelerden gelenler oluşturmaktadır. Turizm sektörü dışında, inşaatlarda çalışmak için Küçükköy'e gelenler de bulunmaktadır. Buradaki gençlerin ise çalışmak için başka turistik bölgeleri tercih ettiği belirtilmektedir. Bulunduğu konumun etkisiyle Ayvalık, su sporları dalında nüfusuna oranla en fazla sporcu yetiştiren bölgelerdendir. Küçükköy'de ise daha çok futbolcu yetişmektedir. Burada yetişen futbolcular Türkiye'nin çeşitli spor kulüplerinde yer almaktadırlar.

Küçükköy'ün, Küçükköy, Kahramanlar ve İlk Kurşun adında üç mahallesi bulunmaktadır. En son yapılan nüfus sayımına göre nüfusu 9088 olan beldenin nüfusunun artmaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Çalışan nüfusun büyük çoğunluğu serbest meslek ile uğraşmaktadır. Bunların arasında tarımla uğraşanlar en önemli grubu oluşturmaktadır. Yaz aylarında otel, motel, pansiyon işletenlerin bir kısmı, kış aylarında da zeytinlikleriyle uğraşabilmektedir. Bölgede okuma yazma oranı yüksek olmasına rağmen yüksekokul ve üniversite mezunu sayısı azdır. Devlet İstatistik Enstitüsü'nün 2000 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre tüm Ayvalık'ta 19 yaş üzeri 22.937 kişiden, sadece 2.571'i yüksekokul bitirmiştir.

Tablo:2 Küçükköy'ün Nüfusunun Ayvalık Nüfusu İçindeki Oranı

Yıllar	Küçükköy	Ayvalık Toplam	Ayvalık'ın Toplam Nüfusuna Oranı %
1927	1258	16867	% 7.46
1935	1129	22539	% 5.01
1940	1219	22263	% 5.48
1945		24742	
1950		24819	
1955	1374	28561	% 4.81
1960	1501	28266	% 5.31
1965	2012	30213	% 6.66
1970	1783	31957	% 5.58
1975	1862	33104	% 5.63
1980		34543	
1985	3679	38879	% 9.46
1990	5797	46827	% 12.38
1997	6497	51526	% 12.61
2000	9088	58738	% 15.47

Kaynak: D.İ.E. Nüfus İstatistikleri

Küçükköy'de yapılan araştırmada, yaşayanların % 44'ünün serbest meslek ile uğraşmakta olduğu, % 27'sinin işçi, % 8'inin memur ve % 5'inin ise emekli statüsünde bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bölgede % 16 oranında işsizlik tespit

edilmiştir. Çalışan nüfusun % 29'u SSK, % 11'i Emekli Sandığı ve % 10'u Bağ-Kur'a bağlı bulunmaktadır. Çalışanların % 50'si ise herhangi bir sosyal güvence kurumuna bağlı değildir. Bölgede yaşayanların nüfus gruplarına göre dağılımı yapıldığı takdirde 0–14 yaş grubunun toplam nüfus içindeki payı %28' dir. Aktif yaş grubu olan 15–65 yaş grubunun oranı ise %67'dir. 65 yaş üstü grup ise nüfusun %5'ini oluşturmaktadır ki bu oldukça düşük bir oran olarak saptanmıştır. Toplam nüfusun 2/3'lük oranının aktif yaş grubunda olması olumlu olmakla beraber bu oranın gerçekte aktif olarak çalışmaması yöre için olumsuz bir etki oluşturmaktadır. Ayrıca en büyük yığılmalar da 20–34 yaş dilimleri arasındadır (Küçükköy Belediyesi İmar Planı Raporu, 1996: 4).

Tarımın başlıca ekonomik sektör olduğu Küçükköy'de turizmin gelişmesiyle ekonomik çeşitlilik artmıştır. Özellikle Sarımsaklı bölgesinin sahil şeridinde, turistik konaklama tesisleri yapılmıştır. Bunlara ek olarak lokanta, disko, bar gibi turistlerin ihtiyaç duyabileceği tesisler de bulunmaktadır. Badavut'da turistik tesisler çok fazla değildir. Buradaki otel, motel ve pansiyonlar sınırlı sayıdadır. Daha çok ikinci konut dediğimiz yazlık evler bulunmaktadır. Sarımsaklı'da yoğunlaşan tesisler, batıdan doğuya doğru sahil şeridini takiben uzanmaktadır. Pansiyonlar ve kiraya verilen evler ise daha çok sahilden biraz daha içeride kalmıştır. Bölgede turizmin hızlı ve plansız gelişmesi pek çok tarım alanının da tahrip edilmesine yol açmıştır. Eskiden bağ, bahçe, zeytinlik olan yerlerde şimdi beton bloklar yükselmektedir. Bu plansızlık turizm sektörü ile tarım sektörünün birbiriyle ters orantılı bir görünüm almasına sebep olmaktadır.

Bölgede tarıma dayalı bir sanayi olduğunu söylemek mümkündür. Zeytinyağı ve rafine fabrikaları bulunmaktadır. Bu fabrikalar günümüzde bölgeye tur düzenleyen seyahat acentelerinin ilgisini çekmiş olmalı ki getirdikleri turistlere tur programı dahilinde bir zeytinyağı fabrikasını da gezdirmektedirler. Aslında sanayi sektörü ile turizm sektörü birbiriyle ters orantılı olarak görülmektedir. Sanayi tesislerinin atıkları bölgenin doğal güzelliklerini kirlettiğinden turizmin en önemli unsuru olan çekiciliklere zarar vermektedir. Küçükköy'de bazı fabrikalar faaliyetlerini nispeten azaltmasına rağmen devam ettirmektedirler.

Ayvalık'ta ve Küçükköy'de pek çok tarihsel yapının temel özelliği olan Sarımsak taşı, Sarımsaklı yarımadasında çıkarılmakta ve bölgede sarımsak taşı atölyeleri

bulunmaktadır. Bölgede balıkçılık geçim kaynağı olarak yapılmakla beraber çok fazla gelişmemiş ve aynı zamanda belli kurallara bağlanarak disipline edilememiştir. Özellikle yaz aylarında turistler deniz ürünlerine ve balık lokantalarına rağbet etmektedirler. Kırsal kesimlerde koyun yetiştiriciliği yapılmaktadır. Ancak hayvancılık bölge ekonomisinde önemli bir yer tutmamaktadır.

Alt yapı tüm yerleşim alanlarında, yerleşmede yaşayan insanların temel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi açısından son derece önemlidir. Bu önem turistik mekânlarda daha çok ön plana çıkmaktadır. Çünkü bu mekânlar, insanların çok değerli ve kısıtlı olan tatil zamanlarını geçirmek için seçtikleri yerlerdir. Bu bölgelere gelen turistler buralarda geçici olarak konaklamaktadır. Fakat genellikle alt yapı çalışmaları yapılırken bu geçici nüfus göz önünde bulundurulmamaktadır. Yerleşik nüfus sayısına göre alt yapı çalışmaları yapılması ise, yaz aylarında nüfusun çok fazla artmasından dolayı sıkıntı yaratabilmektedir. Bu yüzden bir bölgenin turizm açısından gelişmesi için gereken üç temel unsur olan çekicilikler, erişim ve konaklamanın, mutlaka alt yapı ile desteklenmesi gerekmektedir.

Ayvalık'ta ilk elektrik santrali 1926 yılında kurulmuştur. Ayvalık ve Küçükköy'e aynı anda elektrik verilmiştir. İlk başlarda elektrik belli saatlere kadar ve kısıtlı olarak verilmiştir. Daha sonra 1956 yılında 520 beygir gücünde, iki dizel motorlu bir santralin yapımıyla şehrin aydınlatma problemi tamamen ortadan kalkmıştır (Erten, 1969: 25). Küçükköy'ün su ihtiyacı ise, 1953 yılında Altınova'da açılan artezyen kuyularından karşılanmaya başlanmıştır. İçme suyu bugün de Altınova'dan karşılanmaya devam etmektedir. Gelen suyun tadı ve kalitesi iyi olmasına rağmen, uzun yıllardır bölgenin su ihtiyacını karşılayan Altınova'da, son yıllarda suyun tükenme ihtimali söz konusudur. Ayrıca şebeke sistemi de artık eskimiştir ve suyun tadında son yıllarda hafif bir bozulma olduğu söylenmektedir. Küçükköy'deki kamu kamplarının kendilerine özel içme suyu hatları bulunmaktadır. Yazın nüfusun artışından dolayı su yeterli gelmemektedir. Özellikle akşam saatlerinde denizden çıkanların duşlara girmesiyle bazen sıkıntı yaşanmakta ve sular kesilebilmektedir.

II.TURİZMİN TEMEL UNSURLARI AÇISINDAN KÜÇÜKKÖY

Turizmin 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızla geliştiğini daha önce belirtmiş ve bunun sebepleri üzerinde durmuştuk. Gelişmekte olan ülkeler tarafından turizmin gelir getirici özelliğinin son derece cazip bulunması, bu alana yapılan yatırımların ve devlet desteklerinin artmasına yol açmıştır. Ancak gereken yatırımların yapılması ve teşvikler hiçbir zaman turizmin gelişmesi için tek başına yeterli değildir.

> "Herhangi bir yerin (ya da ülkenin) turist çekebilme potansiyeli üç şeye bağlıdır: *Turizmin temel unsurları* ya da *turizmin arz kaynakları* denilen bu üç şey *çekicilikler*, *erişim* ve *konaklamadır* ("turizmin üç A'sı – attractions, accessibility, accommodation). Bunların yeterliliği ve de organizasyon turizmde gelişmenin temellerini oluştururlar. *Çekicilikler*, turizmin yer seçiminde rol oynayan coğrafi kaynaklardır ve turistin bir alanı ziyaret etme isteğini doğururlar; *ulaşım* ve *iletişim* hizmetleri erişimi sağlayarak bu ziyareti gerçekleştirirler; *konaklama* da, kendisine ekli diğer kolaylıklarla birlikte, turistin gidilen yerde ağırlanmasını sağlar" (Özgüç, 2003: 47).

Özellikle turizmin ve rekreasyon faaliyetlerinin çeşitlendiği günümüzde, bir bölgenin turizm çekicilikleri için de sınıflama yapma gereği duyulmaktadır. Çünkü hala insanların büyük bir çoğunluğu tercih etse de kıyı turizmi dışında, tarihsel, kültürel ve doğal kaynakların kullanılmasıyla ortaya çıkan kültür turizmi, dini turizm, sağlık turizmi gibi farklı turizm türleri oluşmuştur.

Dünya üzerindeki tüm insanların istekleri ve beklentileri aynı olamayacağına göre, sahip olunan turizm çekiciliklerine deniz, kum, güneş dışında tarihsel ve kültürel değerleri, hatta ülkenin kendine özgü yaşam tarzını bile katabiliriz. Ülkemizi ziyaret eden ve daha sonra Türk gelenekleri ile evlenen ve ya ağaç evlerde köy yaşantısı süren insanların olması, turizmde çekiciliklerin zamana ve insana göre çeşitlenebileceğini göstermektedir. Turizmin pek çok çeşidini barındırma kapasitesine sahip ülkemiz, aynı zamanda bu kaynaklara erişim kolaylıkları ile de dünyada son yılların en fazla gelişme gösteren ülkelerindendir. Konaklama tesislerindeki hızlı artışı göz önünde bulundurursak bu alanda da turistin ihtiyacını karşıladığımız çok açıktır. Konaklama konusundaki en büyük sorun ise tesislerin plansız ve ileride yol açabileceği sorunlar düşünülmeden yapılmasıdır. Alt yapı ise sağlıklı bir turizm faaliyeti için gerekli unsurların tamamlayıcısı olarak görülmektedir.

A. Çekicilikler

Küçükköy'de, özellikle Sarımsaklı bölgesinde, turizm faaliyetlerinin başlamasına sebep olan çekiciliklerin başında, altın kumuyla ünlü plajları ve iklimi gelmektedir. İkliminin kıyı turizmi için gerekli olan deniz suyu sıcaklığı, hava sıcaklığı, bağıl nem oranı, rüzgâr hızı, yağış miktarı gibi kriterlere uygun olduğu bölge, yüksek tepelerinden seyredilebilen denizin, adaların, koyların, yarımadaların iç içe geçtiği güzel manzarasıyla da turistlerin yoğun ilgisini çekmektedir.

Bölgenin doğal ve beşeri çekiciliklerinin yanı sıra, Küçükköy'ün yakın çevresinde bulunan çekicilikler de buraya gelen turistlerin farklı rekreasyonel faaliyetlerde bulunabilmesine olanak sağlamaktadır. Bölge kıyı turizmi dışında, sosyal ve kültürel değerler konusunda beklentileri olan turistlere de çeşitlilik sunmaktadır. Doğa yürüyüşleri meraklılarına, tarihsel geçmişinden dolayı inanç turizmi çerçevesinde gelenlere, çevresinde antik kentlerin olması nedeniyle tarihe meraklı olanlara, adaların çevresinde bulunan mercanları ve su altı güzellikleriyle dalış meraklılarına yapmak istedikleri faaliyetler için olanak sağlamaktadır.

Sarımsaklı'yı deniz, kum, güneş avantajı nedeniyle merkez edinen bir turistin aynı zamanda Ayvalık ilçesinin imkân tanıdığı çeşitli rekreasyonel faaliyetlere (tekne turları, dalış, doğa yürüyüşleri gibi) katılabilmesi mümkün olmaktadır. Küçükköy'ün bağlı bulunduğu Ayvalık, kentsel sit alanı ilan edilen tarihi dokusuyla ve doğal güzelliklerinin farklı açılardan seyredilebildiği tepeleriyle çevredeki en önemli turizm çekiciliklerinin başında gelir. Bunun dışında Ayvalık adaları, Altınova ve biraz daha uzakta bulunan, ancak günübirlik turlarla rahatlıkla gidilebilecek olan Bergama, Truva gibi antik kentler de görülmesi gereken önemli çekicilikler olarak nitelendirilebilmektedir.

1. Klimatik Kaynaklar

Bir bölgenin turist çekebilmesi için, iklim özelliklerinin insanı rahatsız etmeyecek nitelikte olması en önemli gerekliliklerden sayılmaktadır. Ege Bölgesi kıyı alanlarında, denizin ve özellikle iklim koşullarının insan yaşamı ve sağlığı üzerindeki etkileri bu alanların rekreasyonel amaçlarla kullanım değerlerini arttırmaktadır. Ege Bölgesi kıyı kuşağında, iklim- turizm ilişkileri çerçevesinde

sağlık ve deniz turizmini özendiren sıcaklık, nisbi nem, yağış ve rüzgâr gibi iklimin temel unsurları, genellikle rekreasyonel faaliyetlere uygun değerler içinde bulunmaktadır (Koçman, 2002: 477).

Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Küçükköy'de yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer. Kışın hava sıcaklıklarının çok ender olarak sıfırın altına düşmesi, yazın ise özellikle temmuz, ağustos aylarında hemen hemen hiç yağış olmaması, bölgede iklimin turizm açısından en önemli çekicililik olmasını sağlamaktadır.

Küçükköy'ün Ege'nin kuzey kıyılarında yer almasından dolayı iklimini, Ege'nin kendine özgü kıyı iklimi olarak da nitelemek mümkündür. Akdeniz ikliminin görüldüğü ve sıcaklıkların yaz aylarında insanları aşırı bunalttığı daha güneydeki tatil bölgelerine nazaran burada sıcaklıklar daha düşüktür. Küçükköy'ün iklim olarak bir farkı da esen rüzgârlarıdır. Özellikle yazın sıcağında öğleden sonraları batıdan esen imbat sayesinde insanlar rekreasyon faaliyetlerini yaparken rahatsız olmamakta, gezi tekneleri de dönüş saatlerini bu rüzgâra göre ayarlamaktadır. Bölgede yıllık hakim rüzgâr yönü kuzey, kuzeydoğudur. Bölgenin en önemli turizm şekli olan kıyı turizminde, rüzgâr hızı günlük rekreasyon faaliyetlerini etkilediğinden rüzgâr hızının 7 m/ sn'den fazla olmaması gerekir (Doğaner, 2001: 4). Rüzgârlı bir bölge olmasına karşın, Küçükköy'deki rüzgâr hızı ortalama 3–3,5 m/ sn olduğu için rekreasyonel faaliyetler için olumsuz bir özellik taşımaz.

Turistik bölgelerdeki bağıl (nisbi) nem oranı da insan sağlığını olumsuz etkileyebileceği için çok önemlidir. Çünkü, sıcak havalarda, havadaki bağıl nem oranının fazla olması terlemeyi engelleyeceğinden, sıcaklığın daha fazla hissedilmesine yol açmaktadır. Bu da özellikle yüksek tansiyonu ve kalp hastalığı olanlar için bir tehlike oluşturmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Küçükköy' ün insan sağlığını rahatsız etmeyen bir bağıl nem oranına sahip olduğu görülmektedir.

Küçükköy'ün hava ve deniz suyu sıcaklıkları, Ege'nin kuzeyinde yer aldığından dolayı enlemin etkisi nedeniyle Fethiye, Bodrum, Kemer gibi diğer turistik bölgelerimizden daha düşüktür. Ayvalık'ta yıllık ortalama sıcaklık 16,9 °C olarak gerçekleşirken, en soğuk ay 8,0 °C ile Ocak ayı olmaktadır. En sıcak ay ise 26,2 °C ile Temmuz ayıdır. Kaydedilen maksimum sıcaklık 1980 yılı Temmuz ayında 41,3 °C olup, minimum sıcaklık değeri ise 1973 yılı Ocak ayında -8,5 °C olarak gerçekleşmiştir (Soykan, 1997: 102).

TABLO 3: KÜÇÜKKÖY'E AİT İKLİM DEĞERLERİ

Meteorolojik Elemanlar	AYLAR												Yıllık Değerler
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Ortalama sıcaklık °C	8.0	9.2	10.4	14.9	20.0	24.3	26.2	25.8	22.5	17.9	13.9	10.5	16.9
Ortalama yağış mm	125.7	88.7	61.6	40.7	20.2	4.2	3.5	2.8	14.3	28.8	93.6	156.5	640.7
Ortalama nisbi nem %	77.2	79.8	72.6	71.3	72.0	64.5	63.6	63.0	65.5	73.1	76.6	80.5	71.6
Ortalama deniz suyu Sıcaklığı °C	12.0	12.6	11.6	14.3	17.0	22.5	24.9	21.9	21.3	18.2	14.7	12.6	16.9
Ortalama rüzgar hızı m/sn	3.2	2.8	3.1	2.8	2.8	3.2	4.8	4.0	3.4	3.5	2.4	3.2	3.2
En çok esen rüzgar yönü	SSE	SSE	ENE	SSE	SSE	NNE	NNE	NNE	NNE	ENE	SSE	ENE	SSE
En hızlı esen rüzgar yönü	NNE	NE	NNE	NNE	ESE	NNE	NNE	NE	NNE	NE	NE	SSE	NNE
Ortalama açık günler	4.0	1.7	3.1	5.6	7.6	12.0	23.8	22.7	14.4	10.1	3.8	0.8	9.1
Ortalama bulutlu günler	15.6	18.8	20.4	19.3	21.3	17.0	7.1	8.0	14.7	18.4	19.8	19.6	16.6
Ortalama kapalı günler	11.4	7.7	7.4	5.1	2.1	1.0		0.3	0.9	2.4	6.3	10.6	4.6
2003 yılı ortalama Hava sıcaklığı °C	12.0	12.1	13.1	18.3	24.8	29.3	29.6	29.2	28.0	23.9	19.4	14.0	21.1
2003 yılı ortalama deniz suyu sıcaklığı °C	9.3	6.1	7.6	11.9	17.8	22.2	25.1	26.6	23.6	19.8	16.2	12.2	16.5
2003 yılı rüzgar yönü ve hızı m/sn	NE 6.2	NE 9.3	NE 7.4	NNE 5.1	NNE 6.3	NE 6.4	N 6.9	W 6.6	NNE 5.8	W 5.8	NNE 7.6	SSE 6.9	NNE 6.6
2003 yılı güneşlenme süresi (saat)	64.2	109.7	107	191.3	334.2	392.5	398.2	369.7	269	185.3	143.3	65.6	2630

Kaynak: Ayvalık Meteoroloji İstasyonu

Ayvalık Meteoroloji İstasyonu'ndan aldığımız uzun yıllar ortalamalarına göre deniz suyu sıcaklıklarının 18 °C' nin üzerinde olduğu ayların sayısı beştir (Haziran-Ekim). En yüksek sıcaklıklar genellikle Temmuz ayında ölçülmüştür. 26,2 °C ortalama sıcaklığa sahip olan Temmuz ayını Ağustos ayı 25,8 °C takip etmektedir. Bu aylar Küçükköy'de turizm faaliyetlerinin en yoğun yaşandığı ve otellerin doluluk oranlarının maksimum düzeye çıktığı aylardır. Burada hava sıcaklıkları ile otellerin doluluk oranı arasında doğru orantı olduğu görülmektedir. Bölgede toplam güneşlenme süresi (güneş aldığı saat) ise ortalama 2630 saat olarak gerçekleşmiştir. Özellikle kıyı turizminin söz konusu olduğu Küçükköy'de güneşlenme süresi ve deniz suyu sıcaklıkları önemlidir.

Rekreasyonel faaliyetlerin bölünmemesi için, turizm mevsiminde yağışın mümkün olduğu kadar az olması gerekmektedir. Yıllık ortalama yağış miktarının 640,7 mm olduğu bölgede yağışların büyük kısmı kış aylarında düşer. Bunu sonbahar ve ilkbahar ayları izler. Yaz aylarında ise son derece az yağış düşer. Hatta bazı seneler hiç yağış düşmediği de olur. 2000 yılının yağış ortalaması m^2 ye 456 kg. 2003 yılının ise m^2 ye 453,6 kg. olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizde kuzeyden güneye doğru inildikçe sıcaklıkların arttığı göz önünde bulundurursa, Küçükköy'ün bunaltıcı olmayan sıcaklıklarıyla rekreasyonel faaliyetler için son derece uygun olduğu ortadadır. Tek olumsuz yanı ise kıyı turizminin süresinin güneye oranla daha kısa olmasıdır. İklimin kıyı turizmi için en uygun olduğu yaz aylarında Küçükköy'de yoğun bir turizm hareketi vardır. Özellikle Temmuz-Ağustos ayları, Türkiye'nin daha güneyindeki tatil yörelerinde olduğu gibi bu bölgede de turizm faaliyetlerinin en yoğun olduğu zaman olarak değerlendirilmektedir.

2.Bitki Örtüsü

Akdeniz ikliminin doğal bitki örtüsü olan makilerin dışında bölgenin hakim bitki örtüsü olarak orman görülmektedir. Zeytinlikler ise bölgenin doğal olmayan bitki örtüsüdür. Bölgede orman türlerinden kızılçam, karaçam, fıstık çamı ve meşe bulunmaktadır. Ancak fıstık çamı ve meşenin yayılış alanı dardır. En yaygın olan ağaç türleri kızılçam ve karaçamdır. Karaçam, kızılçama oranla daha yüksek yerlerde yetişmektedir. Son yıllarda ekonomik nedenlerden dolayı fıstık çamına olan talep

artmıştır. Çünkü bu ağacın tohumu olan çam fıstığı köylüler için çok iyi bir gelir kaynağı olmaktadır (Bekiroğlu, 1998: 27).

> " Fıstık çamı ağaçlandırma faaliyetleri sonucunda gelişmiştir ve Şeytan sofrasının batısında ve kuzeyinde geniş alanlarda görülür. Meşelikler ise Dalyan tepe, Sarımsak tepe, Tımarhane tepe, Deliktaş tepe, Sivri tepe, Mağaralı kaya tepe, Deliceli tepe ve kuzeyde Ispanaklı tepe çevresinde görülürler... Maki elemanları arasında kermez meşesi, keçi boğan (calycotome villosa), yabani zeytin (olea europaea), sakız ve akçakesme (phillyrea latifolia) sayılabilir " (Soykan,1997:103).

Bunların dışında kavak ve çınar ağaçları da bulunmaktadır. Bölgenin doğal bitki örtüsü yol yapımı, konut yapımı, tarla açma gibi nedenlerden dolayı büyük ölçüde tahrip edilmiştir. Zeytinlikler ise tarım alanlarının büyük bir kısmını oluşturmaktadır.

Foto 1: Küçükköy'deki zeytinliklerden bir görünüm

Ayvalık ilçe arazisinin % 58,8' i, tarım arazilerinin ise % 76' sı zeytinliklerle kaplıdır. Küçükköy'ün ise arazisinin %40'ı ekime uygundur ve Ayvalık'ta olduğu gibi burada da zeytin ağaçları önemli yer kaplamaktadır. Küçükköy'de turizmin

hızlandığı yıllarda bağ, bahçe ve zeytinlikler zarar görmüş, özellikle sahil şeridindeki zeytinliklerin bir kısmı ve bahçe tarımı yapılan yerler, ikinci konutların ve turistik tesislerinin yapımından dolayı hızla betonlaşmıştır.

Bununla birlikte zaman zaman bölgede ağaçlandırma çalışmaları da yapılmıştır. Başta çam ağacı olmak üzere, Sarımsaklı yarımadasına binlerce değişik ağaç dikilmiştir. Akdeniz ikliminin görüldüğü Küçükköy'de, kışların çok soğuk olmaması, çok ender olarak kar yağsa bile bu karın kısa bir sürede erimesi, zeytin ağaçları ve çamların kışın yapraklarını dökmemesi, bölgenin yeşil görünümünün her mevsim korunmasına sebep olmaktadır.

3. Kıyıyla Bağlantılı Kaynaklar ve Deniz

Sarımsaklı plajları

Dünyaca ünlü Sarımsaklı plajları, Küçükköy belediyesinin sınırları içerisinde yer almaktadır ve bu plajlar 3. derece doğal sit alanı içinde bulunmaktadır. Plajlar Ayvalık ilçe merkezine 8 km. uzaklıkta, 100 metre eninde 8 km uzunluğundadır. Tüm Sarımsaklı sahili ise 17 km uzunluğundadır ve plajlar doğu-batı yönünde düz bir hat gibi uzanmaktadır. Plajlar, Kozak'tan başta Kocaağa deresi olmak üzere akarsuların getirdiği malzemeler sayesinde oluşmuş, vücuda yapışmayan ve altın kum olarak da adlandırılan granit kumuyla ünlüdür.

Sarımsaklı bölgesi, Ayvalık ilçesinde turizm faaliyetlerinin en yoğun olduğu yerdir. Sarımsak'ta konaklama tesislerinin yanı sıra çok sayıda lokanta ve eğlence yerleri bulunmaktadır. Ayrıca tatilcilerin alış veriş yapabilecekleri bir pazar da bulunmaktadır.

Ayvalık ilçesine gelen yerli ve yabancı turistlerin büyük bir çoğunluğu buradaki otel, motel pansiyon gibi konaklama tesislerinde kalmaktadır. Kısacası Sarımsaklı bölgesine Ayvalık'ın oteller bölgesi adını verebiliriz. Sarımsaklı plajları halka açıktır ve girişte ücret ödenmemektedir. Buradaki plajlar ince kumu ve berrak deniziyle turistlerin ilgisini çekmektedir. Oteller bölgesinde turizm mevsimi sayılan 30 Nisan–30 Eylül tarihleri arasında inşaat çalışmaları durdurulmaktadır. Ancak iç kesimlerde inşaat çalışmalarının devam etmesine izin verilmektedir.

Foto 2: Sarımsaklı Plajından bir görünüm (Yorulmaz'dan)

Sarımsaklı bölgesinin turizm açısından önemli bir avantajı da, güneyde aşırı sıcaklar yaşanırken, burada öğle saatleri sonrasında esmeye başlayan imbat ile insanların bunaltıcı sıcaklardan uzak tatil yapabilmesidir. Ayrıca, Ayvalık'ta esen ve bazen rekreasyonel faaliyetlerin kesilmesine neden olabilen poyrazdan, Sarımsaklı, kapalı bir alan olması ve rüzgâra sırtının dönük olması sebebiyle olumsuz etkilenmemektedir.

Badavut

Sarımsaklı plajlarının batıya doğru devamında yer alan Badavut (Şahinkaya) Plajı da ince, temiz bir kuma ve berrak bir denize sahiptir. Etrafı deniz ve ormanlarla çevrili olan Badavut, tatilini daha sakin bir ortamda yapmak isteyenler için de uygundur. Ayvalık'ta ilçe sağlık grup başkanlığı kış aylarında ayda bir kez, yazın turizm mevsiminde ise 15 günde bir deniz suyunda ölçüm yapmaktadır. Bu ölçümlerin sonunda Badavut'ta 1 m^3 suda toplam koliform sayısı 500 civarlarında çıkmıştır. 500'ün altında olan yerlere mavi bayrak verilmektedir. Sarımsaklı plajlarında bu rakam 1 m^3 suda 1600 koliform olarak gerçekleşmektedir. Altınova'nın ise daha önce mavi bayrağı varken, yapılan son iki analizde 600 civarlarında koliform çıkması sonucu mavi bayrağı iptal edilmiştir. Şimdiki duruma

göre Badavut bölgedeki en temiz denize sahip olan yerdir. Ayrıca Badavut' ta denize girmenin dışında, doğal güzellikleri sayesinde piknik, doğa yürüyüşleri gibi yapılabilecek başka rekreasyon faaliyetleri de vardır. Sarımsaklı gibi yoğun olmayan Badavut'da oteller ve pansiyonlar olmakla birlikte, daha çok ikinci konut dediğimiz yazlık evler mevcuttur. Günümüzde de Sarımsaklı' dan Badavut'a giderken orman içindeki yolun kenarlarında yer yer yapılmakta olan kooperatifler görülmektedir. Badavut' un biraz batısında, Tuz gölü bulunmaktadır. Doğal güzelliğe sahip bu gölden tuz elde edilmektedir. Bu gölün doğu kısmına yakın yerlerde bile konut yapımı sürmektedir. Eskiden Fadavut denilen bu bölgede, tuğla ocakları bulunmaktaydı. Ayrıca ünlü sarımsak taşı da burada Sarımsak Burnu'nda çıkarılmaktadır.

Foto 3: Badavut'ta bulunan Tuz Gölü

Setur Ayvalık Marina

Setur grubunun 6 marinadan oluşan zincirinden bir tanesi olan, Kuzey Ege'deki tam teşekküllü bir marinadır. Faaliyet konuları; tekne bakım ve onarımı ile yerli ve yabancı yatlar için yurtdışı giriş-çıkış işlemleridir. 28.000 m² kara ve deniz sahasına, 150 kara, 200 deniz kapasitesine sahiptir. Kapasite olarak 11–12 metre tekneler baz

alınmıştır. Tali Yat Limanı olan marinada kışın tekneler kalabilmekte ve bakımı yapılabilmektedir.

Eskiden Çanakkale Boğazı'ndan çıkan teknelerin Çeşme ve Kuşadası'na kadar tam teşekküllü bir marina hizmeti alabileceği bir yer bulunmuyordu. Setur Ayvalık Marina bu ihtiyacı gidermiştir. Marina'nın yapımı için ise Ayvalık, adalarının çokluğu, rüzgârının yelken için uygun olması, kıyılarının jeomorfolojik özelliklerinin uygun olması sebebiyle seçilmiştir. Çünkü yat turizminde yatların demirlemesi ve yatçıların denizin rekreasyonel olanaklarından faydalanması için, bir burun, yarımada veya adayla hakim rüzgâr yönlerine karşı doğal korunmalı koyların varlığı aranmaktadır. Bu nedenle kıyı jeomorfolojisinin en önemli etmenlerden biri olduğu yat turizminde enine yapılı kıyılar seçilmektedir (Doğaner, 2001: 40)

Foto 4: Setur Ayvalık Marina

1977 yılında yapımı biten marina, 1990'ların ortasına kadar balıkçı barınağı olarak uzun bir süre kullanılmıştır. Daha sonra Levent Marina tarafından kiralanmış ve oradan da Setur satın alarak 1998 yılında hizmete açmıştır.

2004 yılında gelen yatların % 36'sı yerli, % 64' ü yabancıdır. Yıllar itibariyle yat sayısında yükselen bir grafik izlenmektedir. Milliyetlerine göre ise (400 yatın hareketine göre) yatların % 36' sı Türk, % 16' sı İngiliz, % 15' i Alman, % 8'i Amerikan, % 4'ü Hollandalı, % 1'i Avustralyalı, % 15' i ise çeşitli ülkelerdendir. Yat sahipleri genellikle belli bir yaşın üstünde maddi durumu iyi emekli insanlardır.

Altınova

Sarımsaklı'nın güneydoğusunda, 13 km uzaklıkta yer alan Altınova tarihsel özellikleri ve plajlarıyla turistlerin ilgisini çekecek özelliklere sahiptir. Eski adı Ayazmend'dir ve Küçükköy gibi Altınova da Ayvalık'a bağlı bir belediyedir. 13 Nisan 1934' de beldeyi ziyaret eden Atatürk buraya Altınova adını vermiştir.

Eski bir yerleşim olan Altınova'da tarihi yapılara rastlanmaktadır. Şehir merkezinde ise kentsel sit alanları mevcuttur. Şehir içinde 2 mahalle (Selimiye, Merkez), sahilde ise 5 mahallesi (Sakarya, Fatih, İnönü, Atatürk, İskele) bulunmaktadır. Yeraltı suyu kaynakları açısından zengin olan bölge Ayvalık ve Küçükköy'ün içme suyu ihtiyacını uzun zamandır karşılamaktadır.

Madra Çayı kıyısında bulunan Altınova'da Madra Barajı'nın yapılmasından dolayı deniz karaya doğru ilerlemektedir. Tahmini 200 dönümden fazla arazinin sular altında olduğu, baraj yüzünden dağlardan kumun, alüvyonların gelmediği ve kıyının her yıl 7 cm geri geldiği belirtilmektedir. 30.000 dönümlük arazisinin her türlü tarıma elverişli olduğu Altınova' da, zeytin, pamuk, patates, karpuz, tütün, mısır, şeker pancarı, tahıl yetiştirilmektedir.

Ancak 11 km uzunluğundaki sahil şeridinin varlığı, bölgede turizmin daha fazla geliştirilmesine ve tarım kadar önemli bir ekonomik güç haline gelmesine olanak sağlamaktadır. Altınova'nın iskele denilen sahil kesiminde uzunluğu 2 km olan kum yarımadası sahil şeridini 13 km' ye çıkarmaktadır. Yarımadaya beton bir köprüden de geçilmektedir. Yarımadayı iskeleye bağlayan iç denizde yat limanı çalışmaları devam etmektedir. Amatör balıkçılığın yapıldığı bu yer aynı zamanda "caretta caretta" ların rahatsız edilmeden üredikleri doğal bir çiftlik halini almıştır.

Altınova'nın kilometrelerce uzanan plajları ince kumludur ve denizi çok temizdir. Sarımsaklı bölgesi kadar yoğun olmayan plajlar daha sakin bir tatil isteyenler için idealdir. Ayrıca Altınova kıyı şeridi, sörf, yelken, su kayağı, balık avcılığı, su altı sporları gibi rekreasyonel faaliyetlere uygundur. Sahil şeridinde 1

oteli ve 2 pansiyonu olan Altınova'da turizm daha çok ikinci konut dediğimiz yazlıklara gelenler sayesinde gerçekleşmektedir. Ancak bu ikinci konutların % 30'u boş durumdadır.

Foto 5: Altınova plajlarından bir görünüm

Yaklaşık 11.000 olan nüfus, yaz aylarında 70–80.000 civarlarına çıkmaktadır. Bölgede konut sayısı 7.000 civarındadır. Ancak halen devam etmekte olan ikinci konut inşaatları bulunmaktadır. Bu konutların çoğu verimli tarım arazileri ile, bir kısmı da orman alanıyla iç içedir.

Turizmin gelişmesi için gerekli çekiciliklere sahip olan bölge konaklama tesisleri yapımı için girişimcileri beklemektedir. Konaklama tesisi yapımı için alanlar ayrılmıştır. Belediye ev pansiyonculuğunun yaygınlaştırılmasını sağlamaya çalışmakta, kamp ve çadır bölgeleri hizmete açmaktadır. Ayrıca turizmin bölgede önemli bir gelir kaynağı olması için çevre düzenlemeleri yapmakta ve fuarlara katılmaktadır.

Bölgede tarım faaliyetleri halkın geçimini yeteri kadar sağlayamadığından, turizmin gelişmesi için çaba harcanmaktadır. Ancak yapılan konutlar tarım alanlarını yavaş yavaş ortadan kaldırmaktadır.

4. Manzara Ve Doğal Yaşam Kaynakları

Şeytan Sofrası

Küçükköy'de, adaların ve yarımadaların iç içe geçtiği, yeşille mavinin bir araya geldiği olağanüstü manzarasının seyredilebileceği çok sayıda tepe bulunmaktadır. Bu tepelerin arasında en çok bilineni ise Şeytan Sofrası'dır.

Sarımsaklı'ya gelen turistlerin en çok ilgisini çeken yerlerin başında gelen Şeytan Sofrası[1], Ayvalık'a 8 km uzaklıkta, Çamlık Orman Kampı'nın yukarısında bulunmaktadır. Tepeye çam ormanları arasından geçen asfalt bir yoldan ulaşılmaktadır. Şeytan'ın Kaz Dağları'ndan kovulduktan sonra burayı beğenip yerleşmesiyle ilgili bir efsanesi bulunduğu ve aynı zamanda yuvarlak bir sofraya benzetildiği için Şeytan Sofrası adını almıştır. Ayrıca tepede demir kafes içinde şeytanın ayak izi olduğu söylenen ayak şeklinde oyuk bir kaya turistlerin ilgisini çekmekte, bazıları buraya bozuk para atıp dilek tutmaktadır.

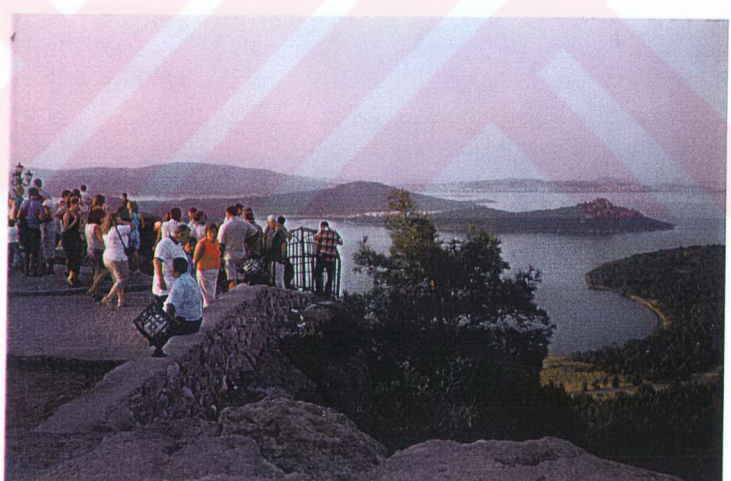

Foto 6: Şeytan Sofrası ve ziyaret eden turistler.

[1] Ayvalık ilçesinin güneybatısında Şeytan sofrası adıyla bilinen turistik öneme sahip yer şekli, ignimbirit üzerinde gelişmiş güneye eğimli yapısal bir yüzeydir. D-B yönde 2 km, K-G yönde 1.2 km lik bir alanı kaplayan yüzeyin denizden yüksekliği KD köşesinde 124 m yi bulurken G ucunda 40 metrelere iner. (Ozaner, Öğdüm,1991:164)

Yaz aylarında özellikle turistlerin gün batımını ve adaların, koyların panoramik görüntüsünü seyretmek için büyük ilgi gösterdikleri tepeye insanlar kendi araçlarıyla yada şehir içinden kalkan dolmuşlarla ulaşabilmektedir. Ancak belli bir saatte yoğunlaşma olduğundan bazen trafik kargaşası ve park sorunu yaşanabilmektedir. Tepede turistlerin yeme-içme, tuvalet gibi ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri tesisler de mevcuttur.

Şeytan Sofrası'ndan batıya bakıldığında kuzey- güney doğrultusunda uzanan Çıplak Ada'yı ve Sarımsak Burnu'ndaki Tuz Gölü'nü başka bir açıdan görmek mümkündür. Üzerinde tek bir ağacın bile görünmediği Çıplak Ada'da çok güzel kavun yetiştiği söylenmektedir. Eski zamanlarda zalim bir kralın kızını cezalandırmak için bu adaya gönderdiği, kızın da yanında sadece bir kavunla buraya gelerek bölgenin en güzel kavunlarını yetiştirdiği anlatılmaktadır. Özellikle Şeytan Sofrası'ndan çekilen fotoğraflar, turistik haritalarda ve tanıtım broşürlerinde kullanılmaktadır.

Tımarhane Adası (Taşlı Manastır)

Çamlık Koyu'nun tam karşısında, Sarımsaklı Yarımadası'nın bir uzantısı görünümünde olan bir adadır. Aslında üzeri çam ağaçlarıyla kaplı, bir çıkıntı şeklinde yarımadadır. 1530'larda ada olan ve Eşek Adası adıyla anılan, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'na dahil Tımarhane Adası, daha sonra karayla birleşerek bir yarımada şeklini almıştır.

Eski Murat Reis Oteli'nin arkasından geçen yolu takip ederek yarımadaya ulaşılmaktadır. Şeytan Sofrası'ndan da görülebilen bu adada kocaman girintili çıkıntılı kayalıklar ve kayalıkların dibinde küçük bir manastır bulunmaktadır. Eskiden çiftlik olarak da kullanılan bu adaya Rumlar Aya Paraskevi, Türkler ise Taşlı Manastır derlermiş. 100 yıl kadar önce burada bir psikoterapi merkezinin bulunması dolayısıyla buraya Tımarhane Adası denilmektedir.

Yürüyüş ve doğa tutkunlarının ilgisini çeken, esen rüzgârların kayalıklarında uğultular çıkardığı yarımadanın manzarasının güzelliği sayesinde, buraya getirilen akıl hastalarının iyileştiğine inanılırmış. Buradan da gene Çamlık Koyu'nu, Tavuk Adası'nı, Ayvalık'ı, Alibey Adası'nı ve çevrenin doğal güzelliklerini panoramik olarak seyretmek mümkün olmaktadır.

Foto 7: Şeytan Sofrası'ndan Tımarhane Adası'nın görünümü

Tavşan Kulakları

Şeytan Sofrası'nın hemen yanı başındaki tepeye Tavşan Kulakları adı verilmektedir. Arabayla ulaşımın mümkün olmadığı tepeye yürüyerek çıkmak gerekmektedir. Etrafı çam ormanlarıyla çevrili tepenin zirvesinde sanki insan eliyle yapılmış gibi görünen, yaklaşık 5 metre uzunluğunda, tavşan kulağına benzeyen iki dik kaya bulunmaktadır. Kayaları ilginç kılan ise, bu iki kayanın diplerinin toprakta değil, platform görünümündeki yatay bir kayanın üzerinde durmasıdır.

Tuzla Gölü

Ayvalık-İzmir karayolu ile Küçükköy' den Altınova'ya giderken, karayolunun sol tarafında karşımıza çıkan Tuzla Gölü flamingolarıyla doğaseverlerin ilgisini çekmektedir. Sayıları çok fazla olmasa da flamingolar her yıl düzenli olarak burada kışlamaktadırlar. Tuzla gölü, etrafındaki orman ve doğal güzelliğiyle de turistlerin ilgisini çekmektedir. Gölden ayrıca tuz elde edilmektedir.

Ayvalık Adaları Tabiat Parkı

Ayvalık, sınırları içinde olan 20'nin üzerindeki adasıyla Balıkesir'in diğer turistik ilçelerinden farklı bir görünüme sahiptir. Bu adaların sahip olduğu doğal güzellikler ve turistik imkânlar burayı bir Tabiat Parkı haline getirerek korumayı zorunlu

kılmıştır. Adalar, Pleistosen'deki tektonik hareketler sonucu çöken Ege çanağındaki tepelerin su üzerinde kalmasıyla oluşmuş jeomorfolojik birimlerdir. Adaların dağılışında eski dağların uzantısı büyük rol oynamıştır. Bu oluşum biçimi denizaltı topografyasına da yansıyarak deniz altında ender bulunan doğal peyzaj güzelliklerinin oluşmasını sağlamıştır. Adaların litolojik yapısından dolayı bazı adalar bitki örtüsünden yoksun, bazıları ise (Güvercin Adası, Çıplak Ada gibi) seyrek bitki örtüsüne sahiptir (www.kültür.gov.tr, 23.05.2004).

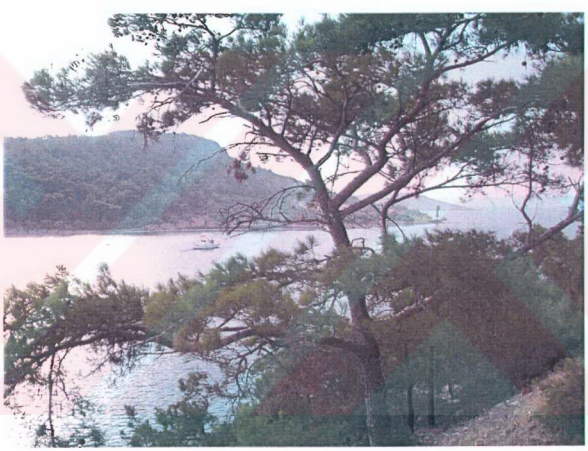

Foto 8: Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'ndan bir görünüm

Bir kısmı Küçükköy sınırları içinde olan Ayvalık Adaları Tabiat Parkı, en büyüğü Alibey (Cunda) Adası olmak üzere, 23 adadan oluşmaktadır. 21.04.1995 tarihinde Ayvalık adalarının 17.950 hektarlık bölümü jeomorfolojik özellikleri ve rekreasyonel potansiyelinin değerlendirilerek kullanımının kontrol altına alınması sebebiyle tabiat parkı ilan edilmiştir. Alibey Adası'nın yüzölçümü yaklaşık 24 km^2 olup, kıyı uzunluğu 44.818 metredir. Diğer adalardan Büyük Maden Adası'nın kıyı uzunluğu 11.297 metre, Çıplak Ada'nın 9.417 metre, Pınar (Kılavuz) Adası'nın 4.074 metre, Yellice Adası'nın 3.704 metredir. Bu adalar diğerlerine göre daha büyüktür. En küçük adalar ise Tavuk, Güvercin, Yalnız, Yumurta ve Taş Ada'dır.

Bunlardan başka Çiçek, Balık, Kız, Oker, Akoğlu, Soğan, Dolap, Hasır, Güneş, Küçük Maden, Kara Ada, Kayabaşı, Yuvarlak ve Yelken diğer adalardır. Adaların bazılarının üzerinde tarihi yapılar bulunmaktadır. Adalardan rekreasyonel faaliyetler olarak; kamp, dalış, su sporları, su altı balıkçılığı, doğa yürüyüşleri şeklinde yararlanmak mümkündür olmaktadır. Özellikle adaların çevresi deniz altındaki zenginlikleriyle dalış tutkunlarının isteklerini karşılayabilecek kadar güzeldir.

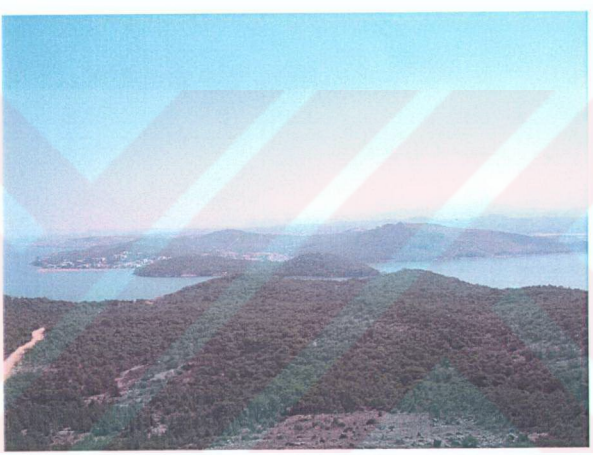

Foto 9: Şeytan Sofrası'ndan adaların, yarımadaların, koyların görünümü

İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Kerim Alpınar'ın bölgede 1995–1999 yılları arasındaki araştırmaları sonucu Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'nın bitki çeşitliliği açısından oldukça zengin olduğu ortaya çıkmıştır. TÜBİTAK'ın desteklediği bir proje çerçevesinde yapılan bu araştırma sonucunda, Tabiat Parkı'nda bitki çeşitliliğinin Türkiye ortalamasının yaklaşık 140 misli olduğunu, en az 752 birbirinden farklı bitkinin Park sınırları içinde yaşamını sürdürdüğünü açıklamıştır. Prof. Alpınar, bu sayıya mantarların, kara ve deniz yosunlarının, likenlerin dahil edilmediğini, bunların dahil edilmesi ile bitki çeşitliliğinin daha da artacağını ileri sürmüştür. Park sınırları içinde 4 bitkinin Türkiye'nin başka hiçbir yerinde yetişmediğini ayrıca, Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'nda, dünyada yalnızca Türkiye ya

da Türkiye ve Doğu Ege Adaları'nda yetişen bölgeye has (endemik), türlerden 4 tanesi bulunduğunun ve anavatanı Türkiye olmamakla beraber 17 bitki çeşidinin doğallaşmış olarak Park'ta yetiştiğinin saptandığını bildirmiştir. Yörede hastalıkların tedavisinde en az 67, gıda amacıyla da en az 58 yabani bitkinin kullanıldığının belirlendiğini açıklamıştır.

Ayrıca Prof. Alpınar, 1. derecede doğal sit kapsamında olan parkın korunmasıyla ilgili olarak, hiçbir şekilde yapılaşmaya izin verilmemesi, olası yangınlara karşı önlemler alınması, tabiat parkında sürdürülen otlatmanın başka yerlere kaydırılması, yarı değerli taş ya da kabuklu hayvan toplanmasının denetim altına alınması gibi önerilerde bulunmuştur. Bölgenin dalış turizmi açısından yeni yeni tanınması dolayısıyla, denizden her türlü canlının çıkarılmasının, Sualtı Federasyonu'nun belirlediği yasalar çerçevesinde yapılması ve bu konuda denetim sağlanması gerektiğini belirtmiştir.

Ayvalık adalarından sadece Alibey Adası'nda yerleşim bulunmaktadır. Eski adı Cunda olan adaya Rumlar " Kokulu Ada" anlamına gelen " Moshonisi" diyorlardı. Cunda isminden dolayı, Piri Reis'in Kitab-ı Bahriye'sinde sözü edilen Yund adaları ile ilgisi olduğu düşünülmektedir. Daha sonra Cunda Adası'na, Ayvalık'ta işgal sırasında düşmana ilk kurşunun atılmasını sağlayan ve Yunanlara karşı koyan Ali Çetinkaya'nın ismi verilmiştir.

Alibey Adası, kuzeyindeki Pateriça Adası'yla 200 metre genişliğinde, iyi gelişmiş bir tomboloyla birbirine bağlanmıştır. Pateriça'nın batısında 500 metre uzaklıkta bulunan Büyük Maden Adası'na, denizin derinliğinin 1 metreyi aşmamasından dolayı yürüyerek dahi geçilebilmektedir. Maden Adası'nda Pordoselene Kulesi, Pateriça'da Ayışığı Manastırı, onun güneyinde Pateriça Körfezi'ndeki Güvecin Adası'nda da Agios Yorgis Manastırı tarihi yapı olarak bulunmaktadır.

Alibey Adası'nın batıda Sarımsaklı yarımadası ile arasında kalan boğaza Dalyan Boğazı, doğuda Dolap (Lale) Adası ile arasında kalan boğaza da Dolap Boğazı adı verilmektedir. Ayvalık ve Alibey Adası Dolap Boğazı üzerine 1964 yılında inşa edilen bir köprü ile bağlanmıştır. 54 metre uzunluğundaki köprünün girişindeki tabelada Türkiye'nin ilk boğaz köprüsü olduğu yazmaktadır. Köprü yapılmadan önce burada ulaşım sandallarla yapılıyordu.

Daha önce ise 1817 yılında Dolap adasını Ayvalık'a bağlayan kıyı oku üzerine dolgu yol yapılmıştır. 500 metrelik bu yol 1960'lı yıllarda genişletilmiştir. Yol ve köprü bu gün Ayvalık ile Alibey Adası arasında rahat bir şekilde karayolu ulaşımının yapılmasını sağlamaktadır. Ayrıca deniz yoluyla her saat başı karşılıklı kalkan motorlar sayesinde ulaşım sağlanmaktadır. Alibey Adası yolu üzerinde, temiz kumu ve deniziyle halka açık bir plaj olan Duba plajı bulunmaktadır.

Foto 10: Ayvalık'ı Dolap Adası'na bağlayan ve körfezin su sirkülasyonunu engelleyen dolgu yol

Alibey Adası Ayvalık ilçe merkezine karayoluyla 8 km, deniz yoluyla da 3 mil uzaklıktadır. Sarımsaklı yarımadasının devamı niteliğinde olan Hakkı Bey yarımadası ile Alibey Adası birbirine en çok Dalyan Boğazı'nda yaklaşmaktadırlar. Dalyan Boğazı'nın Ayvalık tarafına doğru, Hakkı Bey Yarımadası'nın hemen önünde Tavuk Adası yer almaktadır. Bu adada 18. yüzyıla ait bir manastır bulunmaktadır.

Tabiat Parkı sınırlarına dahil olan Sarımsaklı'da iki tür deniz kaplumbağası bulunmaktadır. Bölgede bulunan 80 civarında kuş türünün 24 tanesi koruma altındadır. Bunların arasında flamingolar, pelikanlar ve gümüşi martılar da bulunmaktadır.

Yaz aylarında Ayvalık'ta düzenlenen tekne turlarına katılanlara Ayvalık Adaları Tabiat Parkı'nın tüm jeomorfolojik güzellikleri gösterilmekte, adalar, koylar gezdirilmektedir. Tekneler sabah 10:30 da yolcularını almakta ve yaklaşık altı saatlik bir turdan sonra akşam üzeri esen imbatla birlikte geri getirmektedirler. Tekne turları yemekli ve yemeksiz olarak düzenlenmektedir. Yolculara deniz ürünlerinden hazırlanan bir menü sunulmaktadır. Ayrıca bu gezi sırasında turistler, istenilen yerde piknik yapabilmekte ve denize girebilmektedirler.

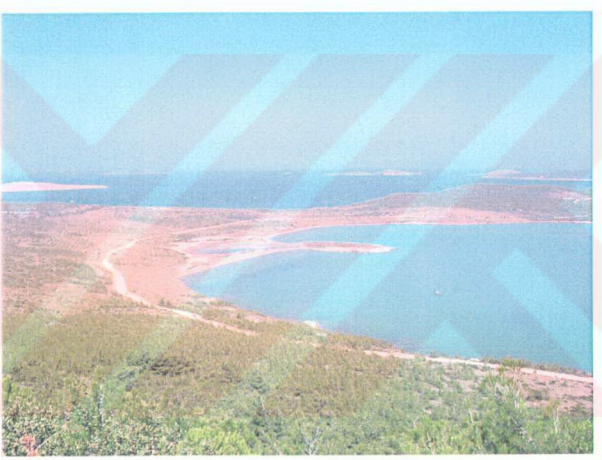

Foto 11: Şeytan Sofrası'ndan Cennet Koyu, Ege Denizi ve Adaların görünümü

Delikli Taş, Kartal Yuvası ve Çıplak Tepe

Çamlık' ta deniz içinde, kavisli delta gibi bir dil bulunmaktadır. Bu dil ile Tımarhane Adası arasındaki boğazda denizin içinden ilerleyen kayalıklara eskiden Kartal Yuvası adı veriliyordu. Biraz daha ötedeki delikli, katran rengi kayaya da Delikli Taş adı verilmektedir.

Çamlık'taki tenis kulübünün hemen arkasında bulunan Çıplak Tepe'den koylar, adalar, Sarımsaklı değişik bir açıdan izlenebilmektedir. Eskilerin "Kalın Dağ" dedikleri bu kraterimsi tepeye aşağı yukarı yarım saatlik bir tırmanma ile çıkılabilmektedir. Tepenin eteklerinde pınarlar ve bodur çamlar bulunmaktadır.

İlk Kurşun Tepesi ve Cennet Tepesi

Eskiden "İlyas Peygamber" adıyla anılan tepeye, Cumhuriyet döneminde düşmana atılan ilk kurşun anısına İlk Kurşun Tepesi adı verilmiştir. Önceden bu tepede de bir kilise varmış, ancak zamanla yıkılmıştır. Ayvalık kentine en hakim yer olan tepe Kültür ve Tabiat Varlılarını Koruma Kurulu'nca 1. derecede doğal sit ilan edilmiştir. Ancak buna rağmen günümüzde tepede belediye tarafından inşa edilmiş, lüks bir otel görünümündeki dev bir huzur evi bulunmaktadır.

Kent mezarlığının karşısında ve Ayvalık'a hakim tepelerden biri olan Cennet Tepesi'ne arabayla çıkılabilmektedir. Oradan manzarayı seyretmek isteyenler için tepeye oturma yerleri ve masalar konulmuştur. Cennet Tepesi'nden Ayvalık, Alibey Adası ve diğer adalar değişik bir açıdan izlenebilmektedir. Tepenin hemen yanında bulunan parkta ağaçlandırma çalışmaları yapılmaktadır.

Foto 12: Cennet Tepesi'nden Ayvalık Şehir Merkezi, Dolap Adası ve Alibey Adası'nın güney kıyılarının görünümü

5. Tarihsel Ve Kültürel Kaynaklar

Küçükköy'deki Tarihsel ve Kültürel Kaynaklar

Küçükköy'de Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından koruma altına alınmış 36 tane tarihi yapı bulunmaktadır. Bunların içinde çoğunluğu konut olmakla beraber, işyeri, kilise, cami ve çeşmeler yer almaktadır.

Rumlar zamanında üç kilise ve üç manastırın bulunduğu, eski yapılarda Neo-Klasik bir tarzın hakim olduğu bölgede, Aya Athanasiu kilisesi günümüze kadar sağlam olarak gelmiş ve bu gün cami olarak kullanılmaktadır. Bu kilise XIX. yüzyılın ortalarında yapılmıştır. Cumhuriyetten sonra Ayvalık'taki diğer kiliseler gibi camiye çevrilmiş ve Küçükköy Cami adını alarak merkez cami olmuştur. Gösterişli ve resimlerle süslü iç mekânda, camiye çevrildikten sonra işlevine uygun olarak bazı değişiklikler yapılmıştır.

Eser Ayvalık'ta bulunan Kato Panoya kilisesinin tarzında yapılmıştır. Geniş bir avlu içinde papazın evi olarak bilinen yapıyla birlikte yükselen eser doğu-batı doğrultusunda uzanan bazalikal planlı ve kubbesiz bir mimari anlayışa sahiptir. Dikdörtgen yapının batısında, ana eksene dik olarak yerleştirilmiş, sütun ve kemerli giriş mekânı şeklinde düzenlenmiş dış narteks yer alır. Sütun ve kemerli dizi yanlara doğru yayılır ve girişi galerili yarı açık bir görüntüye sokar. Batı cephedeki bu ön giriş düzenlemesinde kiliseye girişi sağlayan kapılar bulunur. Cepheler son derece sade ve basit bir kuruluşta düzenlenmiştir. Kilisenin iç mekânı, dış mekâna göre daha renkli ve gösterişlidir. Ancak, son değişimlerle orijinal görüntüsünden epeyce uzaklaşmıştır. Ferah ve aydınlık olan kilisenin iç mekânında, renkli kabartma süslemeler, yapının hemen hemen her duvarına oturtulmuş pencereler vardır. Kare kaide üzerinden yükselen zarif sütunlar ile yüzeyleri boyanmış bitkisel kompozisyonlu sütun başlıkları ince bir işçiliği yansıtırlar. Alçıdan yapılmış çiçek ve yaprak motiflerine yapının her mimari öğesinde rastlanır. Aya Athanasiu Kilisesi, gerek mimari, gerekse süsleme içeriği bakımından sanatsal yönünü ortaya koyan bir eserdir (İpek, 2003: 66).

Tarihi eserlerde bölgenin meşhur sarımsak taşı da yapı malzemesi olarak kullanılmıştır. Köy içinde eski Rum yapısı çeşmeler ve sarımsak taşı atölyeleri bulunmaktadır.

Küçükköy'ün Çevresindeki Tarihsel Kaynaklar

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından Ayvalık ilçesinin şehir merkezi, ormanlık alanları, tarihi yerleri, kentsel ve doğal sit alanları olarak tescil edilmiştir. Buraların sit alanı ilan edilmesi, bölgenin doğal ve tarihsel dokusunun korunması ve turizmin hizmetine sunulması açısından önemlidir.

Tarihsel geçmişten kaynaklanan birikimi ile Ayvalık; XIX. yüzyılın ikinci yarısı ve XX. yüzyılın başlarında en parlak dönemini yaşamıştır ve o günlerden zamanımıza adına Neo-Klasik denilen eski Roma ve Yunan mimari özelliklerini yansıtan sivil mimarlığın ender örneklerinin oluşturduğu bir kentsel doku ulaşmıştır. Bu doku içinde yer yer yükselen görkemli kiliseler ise günümüzde camiye çevrilmiş olarak kullanılmaktadır (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1984: 34).

İlçedeki kiliselerden Taksiyarhis Kilisesi, merkezde yer almaktadır ve en dikkat çekici yapılardandır. 1844 yılında inşa edilen kilise içinde bulunduğu sokakla adeta bütünleşmiştir. Kilisenin içindeki tavan süslemeleri, balık derisi üzerine yapılmış azize portreleri ve resimler dikkat çekicidir. Uzun bir zaman Tekel deposu olarak kullanılan kilise Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu kararı ile boşaltılmıştır. 160 yıllık bir geçmişe sahip kilise günümüzde dış görünümü itibariyle iyi durumdadır. Ancak kilisenin içi için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Taksiyarhis Kilisesi şu an ziyarete kapalı olmakla beraber zaman zaman ziyarete açılmıştır.

İsmet Paşa mahallesinde yer alan Saatli Cami, XIX. yüzyılın ikinci yarısında kilise olarak yaptırılmıştır. Eski adı Agios Yannis olan eser, 1928 yılında camiye çevrilmiştir. Yapının en önemli özelliği olan batı köşesindeki çan kulesinin üst kısmı 1944 depreminde yıkılmıştır. Kilisenin çan kulesinin olduğu yer, saat kulesine dönüştürülmüş ve caminin kuzeybatı köşesine bir minare yapılmıştır. Günümüzde minaresi fırtınada yıkılan cami onarımda bulunmaktadır.

Gene XIX. yüzyılın ikinci yarısında Hamdi Bey mahallesinde Agios Yorgios kilisesi olarak yaptırılan kilise, cumhuriyetten sonra camiye çevrilmiş ve Çınarlı Cami adını almıştır. Camiye çevrilirken yapılan minber, mihrap ve minare gibi değişim ve eklemeler sonucunda bile yapı, kilise özelliklerini mimari tarzıyla yansıtmaktadır. Günümüzde dış görünümü iyi durumda ve kullanımda olan caminin minaresi onarım görmektedir.

Foto 13: Ayvalık'taki Çınarlı Cami

Hayrettin Paşa mahallesinde Gazi İlkokulu'nun sınırları içerisinde yer alan Kato Panoya da 1850 yılında kilise olarak yapılmış ve cumhuriyetten sonra camiye çevrilmiş, Hayrettin Paşa Cami adını almıştır.

Eski adı Agios Nikolaos Kilisesi olan ve Kazım Paşa mahallesinde bulunan yapı da camiye çevrilmiş, Biberli Cami adını almıştır. Bir süre depo olarak kullanılan cami, günümüzde yıkık durumdadır ve yapının restorasyona ihtiyacı vardır. Restorasyonun yapılarak eserin turizme kazandırılması faydalı olacaktır.

Ayvalık'ın Kemal Paşa mahallesinde yer alan, Faneromeni Kilisesi'ne halk arasında Ayazma Kilisesi adı verilmektedir. Ayazma adı "kutsal su" anlamına gelmektedir. 1890 tarihinde inşa edilen yapı bir süre zeytinyağı fabrikası olarak kullanılmıştır. Son yıllarda kilisenin restorasyonu gündeme gelmiştir. Restorasyonun gerçekleşmesiyle bir tarihi yapı daha turizm açısından değerlendirilmiş olacaktır.

Sakarya mahallesinde, Vergi Dairesi'nin karşısında bulunan Hamidiye Cami XIX. yüzyılın ilk yarısında yapılmıştır. Sultan Abdülhamit tarafından yaptırılan eser Ayvalık'ta cami olarak yapılmış tek tarihi eserdir.

Ayvalık'ta bulunan ve camiye çevrilen kiliselerden belli başlılarını sıraladıktan sonra, tarihsel doku olarak Ayvalık'tan ayıramayacağımız Alibey Adası'ndaki kilise ve manastırlardan da bahsetmek gerekmektedir.

Dalyan Boğazı'ndan Ayvalık Körfezi'ne girerken sol tarafta, Alibey Adası'nın güneyinde zeytin ağaçları arasında boğaza hakim bir manastır olan Leka Panaya (Koruyan Meryem Manastırı) bulunmaktadır. Günümüzde Ayvalıklı bir iş adamı tarafından onarılarak malikaneye dönüştürülmüştür.

Foto 14: Alibey (Cunda) Adası'ndaki Taksiyarhis Kilisesi

Alibey Adası'nda da Taksiyarhis adında bir kilise bulunmaktadır. 1873 yılında inşa edilen kilise, bulunduğu sokakta yüksek bir platform üzerinde bulunmaktadır. Merdivenlerle çıkılan kemerli ve sütunlu bir kapıdan kilisenin bahçesine girilmektedir. Bahçede kilisenin dışında bir de papaz evi bulunmaktadır. Kilisenin duvarları dini sembol ve resimlerle süslenmiştir. Diğer kiliseler gibi camiye

çevrilmemiştir. Ayrıca restorasyona ve bakıma ihtiyacı bulunmaktadır. Adaya gelen turistlerin mutlaka ziyaret ettiği bir tarihi eserdir. Kısa bir süre öncesine kadar kilisenin bahçesindeki evde kalan aile ziyaretçilere kiliseyi gezdiriyordu. Günümüzde, yıkılma tehlikesi olduğundan ziyaretçiler kilisenin içine alınmamaktadır. Ancak kilisenin dışının ve kırık camları sayesinde iç mekânının fotoğrafını çekmek mümkündür. Alibey Adası'na girerken, Âşıklar Tepesi adı verilen tepede Ayos Yannis Kilisesi bulunmaktadır. Alibey Adası'nın kuzeyinde bulunan Pateriça'daki Ayışığı Manastırı'na karayoluyla ulaşım biraz güç olsa da gerçekten görülmeye değer bir güzelliktedir. Alibey Adası'ndaki manastırlardan bazıları tamamen yok olmuş, bazılarının ise kalıntıları kalmıştır. Ayrıca diğer adalarda da (Güvercin adası, Tavuk adası) tarihi manastırlar bulunmaktadır.

Foto 15: Güvercin Adası'ndaki Manastır.

Ayvalık ve Alibey Adası'nda bulunan dini yapıların günümüze kadar ulaşabilmiş olanlarından bazılarına değindikten sonra, bölgenin sivil mimari özelliklerini de anlatmak gerekmektedir. Bölgede Roma ve Yunan mimari özelliklerini taşıyan Neo-Klasik dediğimiz tarzda sivil mimarlık örnekleri evler, kahvehaneler, dükkanlar, zeytinyağı fabrikaları, sabunhaneler bulunmaktadır. Denize dik bir şekilde sıralanmış evler iki ya da üç katlıdır. Ayvalık ve Alibey adasındaki sokakların en dikkat çekici özelliği ise oldukça dar olmalarıdır. Bazı sokaklardan arabayla geçmek imkansızdır.

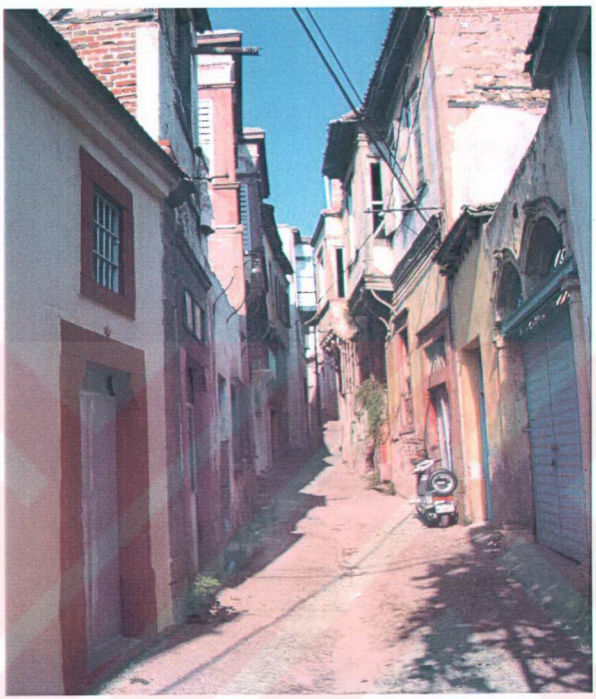

Foto 16: Ayvalık'ın dar sokaklarına bir örnek

Binaların yapı malzemesi taştır ve bu evler arasında yüzyıldan daha eski olanlarına rastlanmaktadır. Binaların bir başka önemli özelliği ise yapımlarında kullanılan ve Sarımsak bölgesinden çıkarılan sarımsak taşıdır[2]. Kolay işlenebilir olmasının yanında dayanıklı bir taş olan sarımsak taşı kendine özgü rengiyle yapılara ayrı bir güzellik vermektedir. Koyu pembe, kırmızı, kahverengi karışımı bir rengi

[2] Bursa, Kültür-Tabiat arlıklarını Koruma Müdürlüğü sarımsak taşı ocaklarının işletilmesini, bir süredir durdurdu. Taş ocakları işletmecilerine göre, bu kararda amaç şu: "Bu ocaklar, daha bir asırlık gereksinime yanıt verebilecek zenginliktedir sırf, ocaklara yakın inşa edilmiş binalar, ocaklarda patlatılan dinamitten zarar görmesinler diye bu yasak konuldu." Resmi makamlar ise şöyle diyor: Ayvalık'tan başlayarak, Cunda'da, İzmir'de, Babakale Burnu'na dek tüm Körfez'de yüzlerce, binlerce yapıya malzeme olmuş, özellikli bu nefis taşın ocakları, yine bu yapıların korunmaları, bakımları, yaşatılmaları için yedekte tutulmalıdır, yersiz tüketilmemelidir (Yorulmaz, 2004: 45- 46)

olan taş, bölgede milyonlarca yıl öncesinin yanardağ faaliyetlerinin ve lav akıntılarının bir sonucu olarak günümüze ulaşmıştır. Sarımsak taşı kiliselerin yapı malzemesi olarak da kullanılmıştır.

Foto 17: Badavut'ta çıkarılan sarımsak taşı (Haluk Özözlü'den)

Ayvalık'ta sarımsak taşından yapılmış iki önemli yapı daha bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, bu gün vergi dairesi olarak kullanılmaktadır. İki katlı olan binanın arka cephesi bir bahçe ile denize açılmaktadır. İkincisi ise, gene iki katlıdır ve Cumhuriyet döneminde uzun süre kaymakamlık binası olarak kullanılmıştır. Bu gün Kız Meslek Lisesi olarak kullanılan binanın arka bahçesi de deniz kıyısındadır. Yaz aylarında lisenin arka bahçesi otopark olarak kullanılmaktadır.

Ayvalık'ta 1730 tespitli bina bulunmaktadır. Binalar içinde tarihi 100 yıldan eski olanlara rastlanmaktadır. Bu binalarda onarım yapmak için Anıtlar Yüksek Kurulu'nun izni gerekmektedir. Hatta koruma altına alınan bir binanın etrafındaki her hangi bir yapıda, onarım ya da değişiklik yapılsa bile izin alınması gerekmektedir. Günümüzde koruma altındaki bu evlerden satın alan ve aslına uygun bir şekilde onarım yaptıranlar vardır. Böylece evlerin görünümü yenilenmekte ve turizme kazandırılmaktadır. Restore edilen evlerden pansiyon olarak kullanılanlar da bulunmaktadır.

Foto 18: Ayvalık'ta sarımsak taşından yapılmış Vergi Dairesi

Çevredeki Antik Kentler

Ege Bölgesi tarih boyunca pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmıştır. Bu uygarlıklardan bir kısmı tamamen silinip giderken bir kısmının ise kalıntıları sonraki nesillere tarihi bir miras olarak kalmıştır. Küçükköy, çevresinde bulunan antik kent kalıntılarına günübirlik turlar yapılabilecek mesafede bulunmaktadır. Bu sayede turistlerin Sarımsaklı'nın denizi, kumu ve güneşinden vazgeçmeden kısa süreli tarihi yolculuklar yapabilmesine olanak sağlamaktadır. Sarımsaklı' ya 57 km uzaklıkta olan ve dünyanın en ünlü antik kentlerinden biri olan Bergama (Pergamon), Küçükköy Sarımsaklı'ya gelen turistlerin bir gün içinde gidip gezebileceği yerlerdendir. Behramkale'nin yanındaki Assos harabeleri Ayvalık'a 128 km Çanakkale il sınırları içinde kalan dünyaca ünlü Truva (Troia) antik kenti 151 km, İzmir sınırları içindeki Foça (Phokeia) 121 km uzaklıktadır. Bu önemli kalıntıların dışında Edremit, Çandarlı ve Aliağa'da da antik kent kalıntıları bulunmaktadır.

B. Ulaşım

Sanayi ve teknolojinin XX. yüzyılın ikinci yarısında hızla gelişmesinin sonucu olarak, dünya da küreselleşmeye doğru hızla ilerlemektedir. Ulaşım araçlarının daha modern, daha hızlı olması, iletişim araçları teknolojisinin (cep telefonları, uydu

telefonları, uydu yayınları) gelişerek dünyanın her yerine haber ulaştırabilmesi, dünyada yaşayan insanları eski zamanlara oranla birbirinden çok daha fazla haberdar hale getirmiştir. Bu durum dünyanın her köşesini erişilebilir hale getirmiş, adeta dünyanın küçülmesine sebep olmuştur.

Gelişen ulaşım araçlarıyla seyahatlerin sürelerinin kısalması, önceleri günler süren yolculukların artık saatlere sığması, insanların dünya üzerindeki sirkülasyonunu arttırmıştır. Bu sirkülasyon içinde turizmle ilgili olan hareketler önemli miktarlara ulaşmıştır. Dünya üzerindeki ulaşım ve iletişimin gelişmesi, ne kadar ücra olursa olsun, turizm çekiciliklerine sahip bölgelere insanların erişebilmesini sağlamaktadır.

Bu gün, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin kendi aralarında sınırları kaldırıp, pasaportsuz seyahate izin vermeleri bu ülkeler arasında seyahatlerin daha kolay yapılmasını sağlamaktadır. Bu da bir açıdan bizim turizmimiz için olumsuz sayılabilmektedir. Çünkü Almanya vatandaşı bir turist Türkiye'ye pasaportla gelmekte ve vize işlemleriyle uğraşmakta, ancak turizmde rakibimiz olan Yunanistan, İspanya, Fransa gibi ülkelere kendi ülkesi içinde seyahat ediyormuşçasına rahat gidebilmektedir. Çekicilikler açısından bu ülkelerden çok daha üstün durumda olan ülkemizin ulaşım kolaylıklarıyla da onlarla rekabet edebilmesi gerekmektedir. Sahip olunan çekicilikler bir bölgenin turizminin geliştirilmesi için hiçbir zaman tek başına yeterli bir unsur değildir. Erişilemeyen güzellikler insanlar için sadece çok uzaklardaki bir cennet olarak kalacaktır.

Küçükköy, Türkiye'nin batısında, Ege Bölgesi'nin kuzeyinde, deniz kıyısında bir yerleşimdir. Bu konumuyla zaten iklim ve yer şekilleri gibi ulaşımı olumsuz etkileyen faktörlerden uzak bulunmaktadır. Dağlık, engebeli alanların ve çok ağır kış koşullarının olmaması bu bölgede özellikle karayolu ulaşımını kolaylaştırmaktadır.

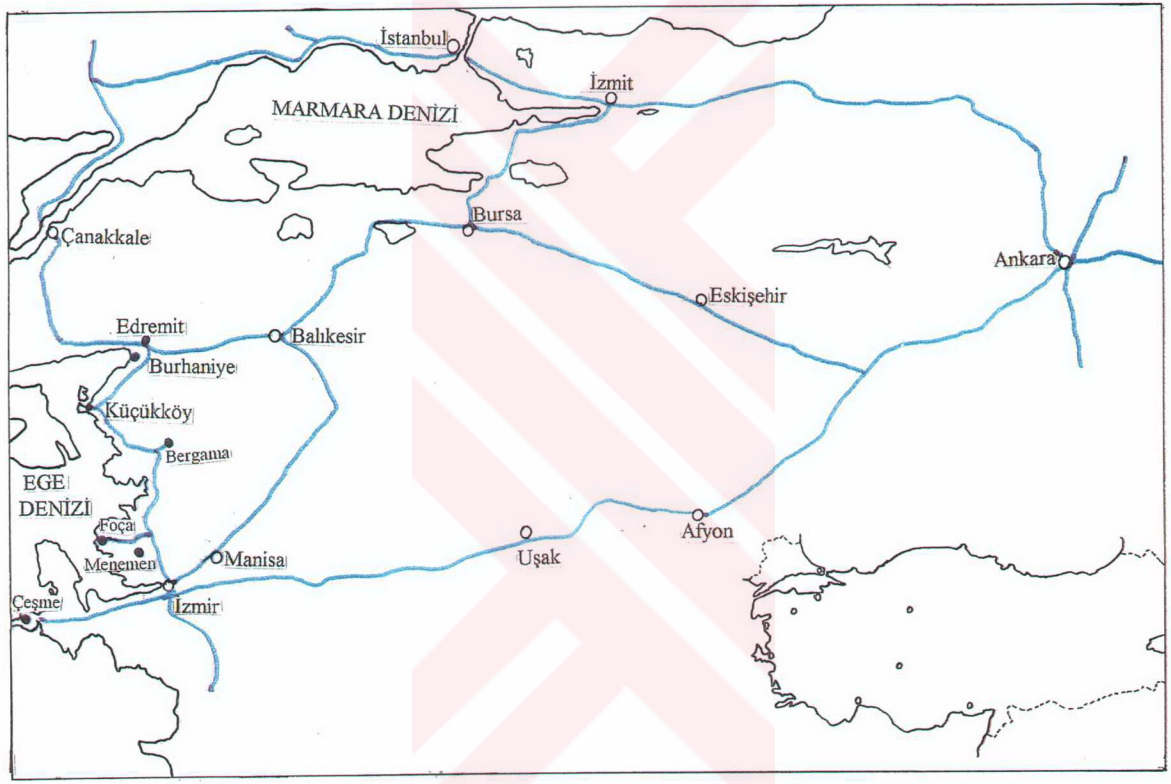
Küçükköy'den Türkiye'nin her yerine karayoluyla ulaşım düzgün asfalt yollarla yapılmaktadır. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük şehirlerin dışında diğer illerimizle de karayolu ulaşımı gerçekleşmektedir. E–24 karayolu, beldenin hemen doğusundan geçmekte ve önemli merkezlerle Küçükköy'ün bağlantısını sağlamaktadır. Uzunköprü'den başlayan bu yol, Çanakkale ve Edremit Körfezi üzerinden Ayvalık'a gelmekte, buradan geçip güneye inerek, İzmir- Aydın yoluyla Antalya'ya kadar ulaşmaktadır.

İkinci önemli yol bağlantısı da İzmir' den, Aliağa-Dikili üzerinden gelen ve Çanakkale üzerinden İstanbul' a bağlanan turistik yol olmaktadır. Edremit' ten Havran' a ayrılan yol ise sırasıyla Balıkesir, Bandırma ve Bursa' ya ulaşmaktadır (İpek, 2003: 23). Çanakkale Boğazı üzerine yapılacak bir köprü bölgenin karayolu ulaşımı açısından faydalı olabilecektir.

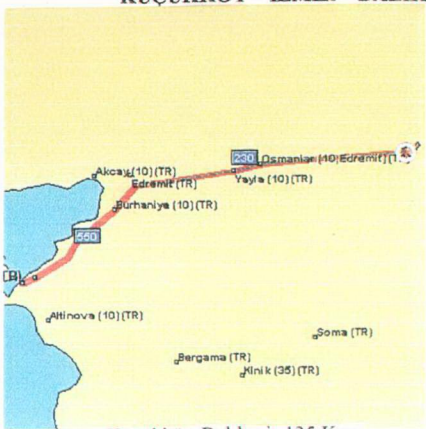
Küçükköy'ün diğer önemli merkezlerle olan karayolu uzaklığı aşağıdaki gibidir:

İstanbul-İzmit-Bursa-Balıkesir-Küçükköy ..... 527 km
İstanbul-Tekirdağ-Çanakkale-Küçükköy ..... 492 km
Balıkesir-Küçükköy ..... 135 km
İzmir-Küçükköy ..... 145 km
Bandırma-Küçükköy ..... 285 km
Ankara-Eskişehir-Bursa-Küçükköy ..... 655 km
Edremit-Küçükköy ..... 45 km
Bergama-Küçükköy ..... 55 km
Truva-Küçükköy ..... 151 km
Dikili-Küçükköy ..... 39 km
Burhaniye-Küçükköy ..... 37 km
Behramkale-Küçükköy 85km
Foça-Küçükköy ..... 120 km
Assos-Küçükköy ..... 128 km
Efes-Küçükköy ..... 235 km
Yalova-Küçükköy ..... 345 km

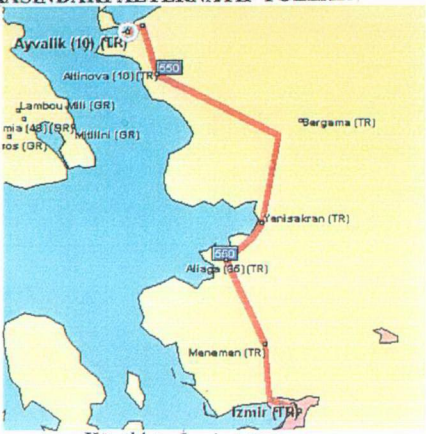
Küçükköy'e, deniz yoluyla direk ulaşım yerli turistler için maalesef şu an mümkün olmamaktadır. Yabancı turistler için ise Midilli-Ayvalık arasında düzenli feribot seferleri yapılmaktadır. Genellikle Ayvalık'ta pazarın kurulduğu perşembe günleri yoğunlaşan turistler denizyoluyla günübirlik buraya gelmektedirler. Midilli Adası'ndan gelen Rumlar için Ayvalık, Yunanistan'dan çok daha yakın olduğundan alışveriş için burayı tercih etmektedirler. Pazarın kurulduğu perşembe günleri dışında da bu seferler devam etmektedir.

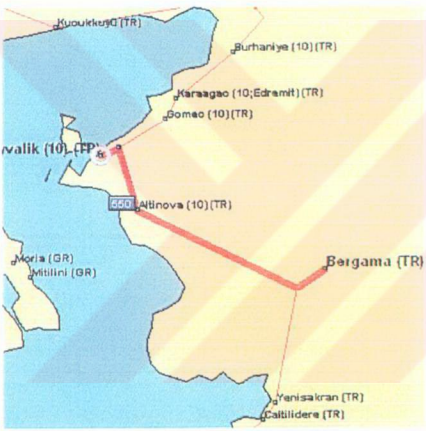
Şekil 2: Küçükköy'ün Ulaşımı

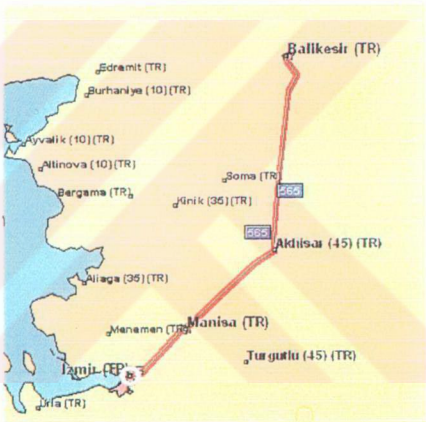
Küçükköy-Balıkesir 135 Km

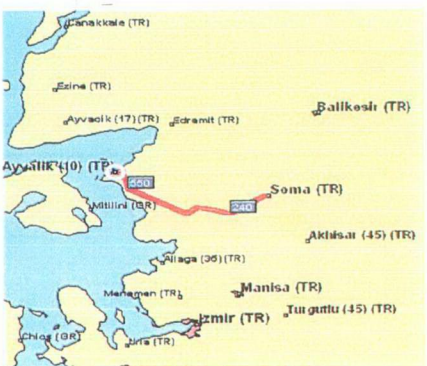
Küçükköy-İzmir 145 Km

Küçükköy-Bergama 55 Km

Balıkesir-İzmir 172 Km

Küçükköy-Soma 110 Km

Balıkesir-Bergama 185 Km
Alternatif Yol 163 Km

Şekil 3: Küçükköy- İzmir-Balıkesir Arasındaki Karayolları

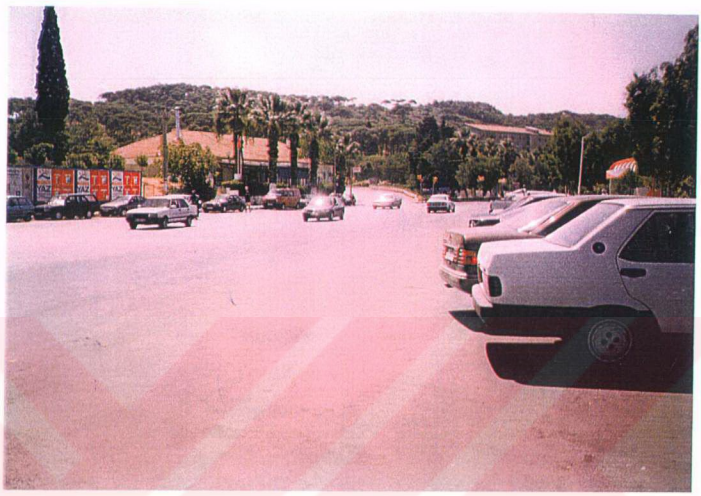

Foto 19: Ayvalık'tan Sarımsak'a giden yol

Ayvalık'ta limanın sığ olması, büyük yolcu gemileriyle buraya, dolayısıyla da Küçükköy'e, kalabalık turist gruplarının gelmesine olanak tanımamaktadır. Çok yakın bir zamanda Ayvalık'a gelen 1000 kişilik bir yolcu gemisi limana yanaşamadığından, yolcular teknelerle kıyıya taşınmak zorunda kalmışlardır. Bölgeye büyük yolcu gemilerinin gelmesi özellikle dış turizm faaliyetlerinin gelişmesini sağlayacak ve bölgeye gelen yabancı turist sayısında artış olacaktır. Ayrıca Dalyan Boğazı da sığ olması nedeniyle büyük gemilerin körfeze girmesine elverişli değildir.

Aslında 1952 yılına kadar deniz yoluyla Ayvalık'a gelmek mümkün olmaktaydı. İstanbul-İzmir arası yolculuk yapan vapurlar Ayvalık'a da uğruyordu. O yıllarda da bir iskele bulunmayışından, vapurlar açığa demirliyor ve yolcular sandallarla kıyıya taşınıyordu. Günümüzde deniz yoluyla İstanbul'dan Ayvalık'a direk gelmek mümkün değildir.

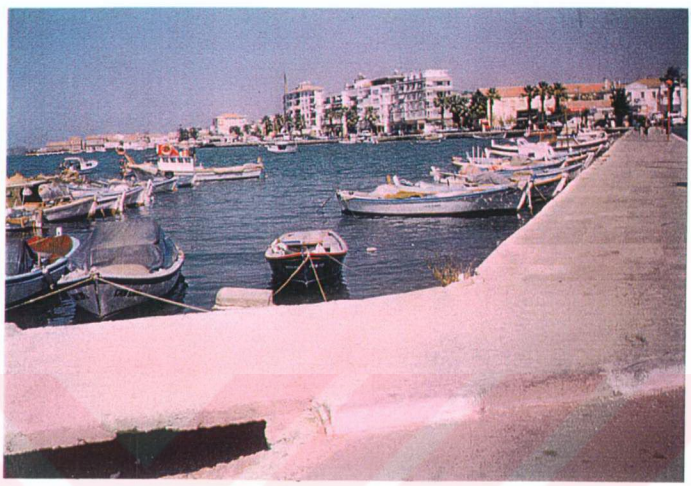

Foto 20: Ayvalık Şehir Merkezi

İstanbul Yenikapı'dan Bandırma'ya yapılan deniz otobüsü seferleri 2 saat sürmektedir. Bandırma'dan Ayvalık'a ise 3,5 saatlik bir karayolu yolculuğu ile ulaşım mümkündür. Bu şekilde, deniz otobüsü seferleri, İstanbul-Ayvalık arası yolculuğu karayolu ile 9 saatten 5,5 saate indirmiştir. Ayrıca Bandırma-İstanbul arası feribot ve yolcu vapuru seferleri de yapılmaktadır. İstanbul'dan Ayvalık Küçükköy'e gelenler için, deniz otobüsü seferleri Ayvalık'a kadar uzatılırsa ulaşım daha kısa sürede ve daha zahmetsiz yapılabilecektir. Ayrıca, İstanbul-İzmir feribotunun Ayvalık'a uğramasının sağlanması ulaşım açısından faydalı olacaktır.

Ayvalık'a en yakın havaalanı 28 Haziran 1997 tarihinde hizmete açılan Edremit' teki Körfez Havaalanı'dır. Türk Hava Yolları'nın bir acentesi Körfez Havaalanı'nın içinde hizmet vermektedir. Haftada 2 gün İstanbul-Edremit arası seferler düzenlenmektedir. Ancak Körfez Havaalanı'nın sadece yurt içi seferler için uygun olduğu ve fiziksel konumunun uluslararası bir havaalanına dönüşmesine uygun olmadığı yetkililerce belirtilmektedir. Havaalanı'nın uluslararası olmaması, yurt dışından gelecek yabancı turistlerin Ayvalık'a ancak başka illerden aktarma yaparak gelmelerine neden olmaktadır. Bir takım eklemelerle havaalanın uluslararası bir havaalanı haline getirilebilmesi ise bölge turizmi açısından son derece yararlı olacak

ve bölgeye gelen yabancı turist sayısında artış görülebilecektir. Balıkesir merkezde de, hem sivil hem askeri amaçla kullanılan bir havaalanı bulunmaktadır. İzmir' deki Adnan Menderes Havaalanı, Ayvalık'a en yakın uluslararası havaalanıdır. Bu havaalanı Sarımsaklı'ya 150 km uzaklıktadır. Küçükköy'de ayrıca Sarımsaklı Havaalanı da bulunmaktadır. Bu havaalanı şimdilik küçük uçaklar tarafından ilaçlama yapmak maksadıyla kullanılmasına rağmen, zaman zaman bölgeyi yukarıdan görmek ve fotoğraflamak isteyenler için de uçaklar havalanmaktadır. Bu sayede Sarımsaklı Plajları'ndan, adalardan ve Ayvalık'tan çok iyi fotoğraflar alınabilmektedir.

Balıkesir, İzmir-Ankara demiryolu hattı üzerindedir ve bu iki büyük merkezle demiryolu bağlantısı vardır. Aynı zamanda önemli bir liman olan Bandırma ile de demiryolu bağlantısı bulunmaktadır.

Küçükköy'e ulaşım kadar, Küçükköy'ün kendi içindeki ve yakın çevresiyle ulaşımı da önemlidir. Ayvalık Garaj-Küçükköy, Ayvalık Garaj-Sarımsaklı, Cumhuriyet Alanı-Çamlık, Cumhuriyet Alanı-Armutçuk, Ayvalık-Alibey Adası, Ayvalık Garaj-Altınova güzergâhları arasında düzenli olarak otobüs seferleri yapılmaktadır.

Yaz aylarındaki aşırı yoğunluk, bazen ulaşım araçlarında insanların rahat yolculuk yapamamasına sebep olmaktadır. Buna rağmen, Sarımsaklı'dan Çamlık, Badavut, Ayvalık, Alibey Adası gibi yakın yerleşmelere rahatlıkla ulaşılabilmektedir. Ayvalık Garaj-Bergama arasında da saat başı özel minibüs seferleri yapılmaktadır. Ayrıca salı, perşembe ve cumartesi günleri Ayvalık-Midilli arası feribot seferleri vardır.

Ayvalık'tan Alibey Adası'na da karayoluyla ulaşım mümkün olduğu gibi, her saat başı düzenli yapılan tekne seferleri ile de denizyoluyla ulaşım mümkün olmaktadır.

Küçükköy' ün merkezinde turistlerin en yoğun olduğu Sarımsak' da PTT ve Türk Telekom' un dışında cep telefonu bayileri de bulunmakta ve iletişimde bir sorun yaşanmamaktadır. Sarımsaklı'da bulunan internet kafeler sayesinde gelen turistler bilgisayarla da iletişimlerini sağlamaktadırlar.

C. Konaklama

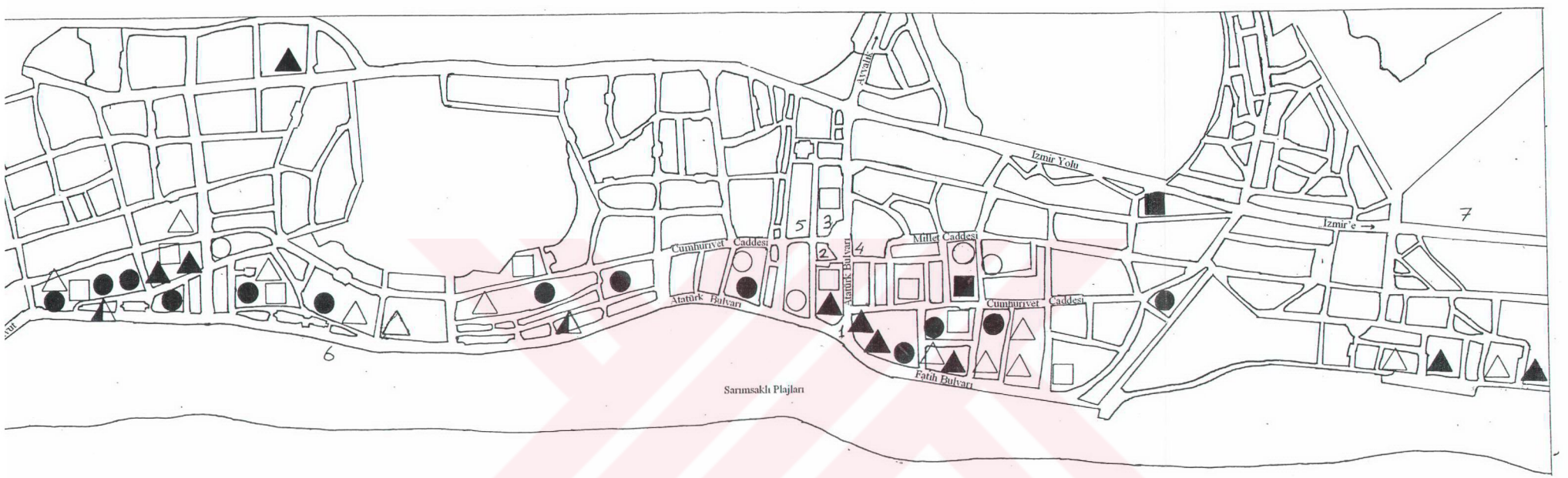
Turizmin ülkeler tarafından, dünya çapında desteklenmesinin ve geliştirilmesinin en önemli sebebi gelir getirici özelliğidir. Bu gelir getirici özelliğin en önemli kısmını, aynı zamanda turizmin temel unsurlarından olan konaklamanın sağladığı çok açıktır.

> "Turizm, küreselleşmeyi toplumsal ve ekonomik açılardan kolaylaştıran ve önemli bir uluslar arası mali yanı da olan faaliyettir. Bazı hesaplara göre turizm en büyük ekonomik faaliyettir; bazılarına göre de petrolden sonra dünya ticaretinde en büyük paya sahip tek faaliyettir. Dünya Turizm Örgütü'ne göre 1998' de 625.236.000 dolayında turist uluslararası turizme katılarak 444 milyar $'ı aşan ve ulaşım masraflarını içermeyen bir harcama gerçekleştirmişlerdi. Bu boyutlara varan dünya dış turizm harcamaları birçok ülke bütçesinin dengelenmesinde önemli bir rol oynamaktadır." (Tümertekin, Özgüç, 1999: 65)

Bir bölgedeki çekiciliklere ulaşan turist, mutlaka kalabileceği bir yere ve temel ihtiyaçlarını karşılayabilmenin yanı sıra eğlenebileceği mekânlara ihtiyaç duyacaktır. Konaklama tesisleri, turizmin gelişiminin tamamlanması için gerekli çekicilikler ve erişimden sonraki son halka olmaktadır. Bu tesislerin temel amacı ise kısıtlı olan turizm mevsiminde mümkün olan en fazla karı elde etmektir. Bu yüzden, genellikle özel girişimciler olan konaklama tesisi sahipleri, ikinci konutların oluşturduğu yapılanmadan olumsuz etkilense de, bu konutların sahiplerinin turizm mevsiminde yaptıkları harcamalardan diğer bölge esnafı memnun kalabilmektedir.

> "Günümüzde en çok tutulan konaklama türleri özel tür olan akraba-arkadaş evleri ile ikinci evlerde ve otellerde konaklamadır. Geleneksel konaklama kolaylıklarından küçük otel ve pansiyonlara şimdi daha esnek ve fonksiyonel şekiller olan kolaylıklar (apart oteller, devre mülk ya da otel gibi kiralanan apartman daireleri v.b.) da bunlara eklenmektedir. Kitle turizminin yarattığı çok büyük oteller ise tatil ticaretindeki paylarını korumak için çeşitli yenilikleri denemektedirler." (Özgüç, 2003:108)

Küçükköy, turistik bir ilçe olan Ayvalık'taki turizm faaliyetlerinin büyük bir kısmının gerçekleştiği yer olarak, bölgedeki yatak kapasitesinin büyük bir kısmını da karşılamaktadır. Bu yoğunluğun Küçükköy'de toplanmasının başlıca sebebi, bölgede bulunan ünlü Sarımsaklı plajlarıdır. Tarihsel ve doğal çekiciliklerine rağmen kıyı turizmi, Küçükköy'ün başlıca turizm çeşididir. Bu da bölgedeki konaklama tesislerinin buna uygun bir şekilde yapılanmasını ortaya koymuştur.

- Turizm Bakanlığı İşletme Belgeli Tesisler
- Turizm Bakanlığı Yatırım Belgeli Tesisler
- Belediye Belgeli Oteller
- Belediye Belgeli Moteller
- Apart Oteller
- Pansiyonlar
- Kamu Kampları

1. Şehir Merkezi
2. P.T.T
3. Sağlık Ocağı
4. Pazar Yeri
5. Otobüs Terminali
6. Jandarma
7. Sarımsak Havaalanı

Şekil 4: Sarımsak'taki Konaklama tesisleri

Sarımsaklı'nın sahil şeridi, oteller, pansiyonlar ve ikinci konutlar gibi konaklama tesisleriyle dolmuştur. Sahilden uzaklaştıkça pansiyonların ve otellerin oda fiyatlarında azalma görülmektedir. Ayrıca konaklama tesisleri de çeşitlendiğinden (apart otel, daire kiralama v.b.) konaklanacak yerlerin fiyatları da kişi sayısına ve sunulan hizmete göre değişmektedir. Yarım pansiyon, tam pansiyon, her şey dahil gibi seçenekler ve animasyon gösterileri, havuz, müzikli eğlence, odaların konforu gibi faktörler fiyatları etkilemektedir.

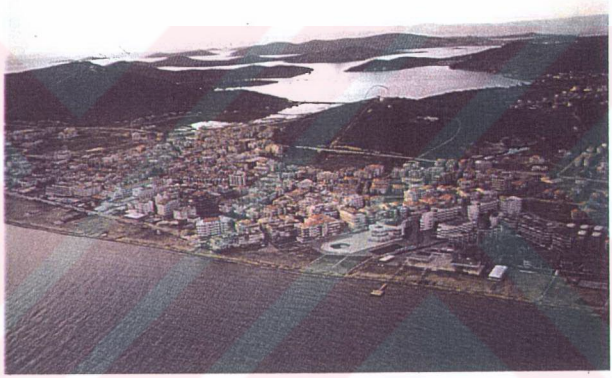

Foto 21: Sarımsak'taki turistik tesislerin, adaların, koyların havadan görünümü (Ayvalık Diving Center'dan)

Genellikle aileleriyle birlikte tatile çıkan turistler ise apart otelleri veya daire kiralamayı tercih etmektedirler. Yerli turistler özellikle pansiyonları tercih etmekte yabancı turistler ise daha çok büyük otellerde konaklamaktadırlar. Özellikle kalabalık aileler için bölgedeki evleri kiralamak daha cazip gelmektedir. Bununla beraber ev pansiyonculuğu ve tanıdık ziyaretleri turizm istatistiklerine dahil edilmediğinden turist sayısıyla ilgili bilgiler tam olarak bir netlik kazanmış değildir. Bazı konaklama tesislerinin ise kapasitelerini arttırdıkları halde bunu ilgili yerlere bildirmedikleri görülmektedir. Bunun dışında, Sarımsaklı'da nerdeyse adım başı bir pansiyona rastlanmasına rağmen konaklama istatistiklerinde bölgede sadece 7

pansiyon olduğu görülmektedir. Bu gibi durumlar bölgede yaşayanlara ekonomik katkı sağlasa da devletin alması gereken vergiyi tam olarak alamamasına yol açmaktadır.

Tablo 4:Ayvalık ve Küçükköy'de bulunan tesislerin yatak kapasitesi dağılımı

	Ayvalık		Küçükköy	
Tesisin Türü/Sınıfı	**Tesis Sayısı**	**Yatak Kapasitesi**	**Tesis Sayısı**	**Yatak Kapasitesi**
Turistik Belgeli Tesisler	18	2585	10	1963
Yatırım Belgeli Tesisler	6	500	4	440
Belediye Belgeli Tesisler	35	2927	20	2260
Belediye Belgeli Moteller	27	1494	21	1294
Belediye Belgeli Pansiyonlar	33	720	7	219
Apart Oteller	21	1242	17	835
Kampingler	5	665	1	100
Kamu Kampları	10	2364	8	2272
TOPLAM	155	12497	88	9383

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Ayvalık'ta 12.965 olan yatak kapasitesi P.T.T. Kampı ve Karayolları Kampı'nın yıkılmasıyla 12.497'e düşmüştür. Ayvalık Turizm Müdürlüğü'nden alınan konaklama tesisleri ve yatak kapasitesi istatistiklerinden de açıkça anlaşılacağı gibi ilçede bulunan yatak kapasitesinin 9.383 gibi önemli bir çoğunluğu Küçükköy'de bulunmaktadır. Ortaya konan bu istatistiklerde, evlerini pansiyon olarak kullananların ya da kiraya verenlerin tam sayısı bilinmemektedir. Ancak Turizm Müdürlüğü'nce tüm Ayvalık'ta, ev pansiyonları ve kiralık yazlıklar da dahil yatak kapasitesinin 22.000'e çıktığı belirtilmektedir. Sarımsaklı bölgesinin Ayvalık'ın oteller ve plajlar bölgesi olduğu düşünülürse, bunların sayısının da gene Küçükköy'de yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Tablo 4'ü incelediğimizde, Ayvalık'ta 33

belediye belgeli pansiyon olduğu ve bunlardan sadece 7 tanesinin Küçükköy'de bulunduğu belirtilmektedir. Oysaki Küçükköy'de belgeli olmasa da bu sayının çok üzerinde pansiyon bulunmaktadır.

Tablo 5:Turizm Bakanlığı İşletme Belgeli Tesisler

Tesisin Adı	Bölge	Sınıf	Oda Kapasitesi	Yatak Kapasitesi
Grand Temizel Hotel	Sarımsak	*****	264	568
Club Berk Otel	Sarımsak	***	84	169
Billurcu Otel	Sarımsak	***	70	142
Altınel Berk Hotel	Sarımsak	***	191	382
Ayvalık Beach	Sarımsak	***	60	120
Toronto Hotel	Sarımsak	**	61	122
Ankara Hotel	Sarımsak	**	102	210
Soley Inn Hotel	Sarımsak	**	54	108
Aytaş Hotel	Sarımsak	**	25	50
Özak Hotel	Badavut	**	46	92

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Tablo 6: Turizm Bakanlığı Yatırım Belgeli Tesisler

Tesisin Adı	Bölge	Sınıf	Oda Kapasitesi	Yatak Kapasitesi
Megaş Otel	Sarımsak	**	40	80
Grand Milano	Sarımsak	***	65	140
Alder Otel	Sarımsak	*	40	80
Kalif Otel	Sarımsak	**	70	140

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Tablo 7: Kamu Kampları

Tesisin Adı	Mevki	Ünite	Yatak Kapasitesi
Türk Telekom Kampı	Sarımsak	22	92
İdareciler Kampı	Sarımsak	144	600
Maliyeciler Kampı	Sarımsak	83	332
Orman Kampı	Sarımsak	12	60
Vakıflar Kampı	Sarımsak	110	600
Emniyet Kampı	Sarımsak	104	350
Maliye Defterdarlık Kampı	Sarımsak	18	38
Tekel Kampı	Tuzla	62	200

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Kamu kamplarının dışında 100 kişi kapasitesi olan Aziz Kamping, Sarımsaklı'da bulunmaktadır.

Tablo 8: Belediye Belgeli Oteller

Tesisin Adı	Bölge	Oda Kapasitesi	Yatak Kapasitesi
Kervan Beach	Sarımsak	220	650
Amphora Hotel	Sarımsak	54	107
Prens Yıldız Hotel	Sarımsak	30	60
Zeytinci(Olivera)Hotel	Sarımsak	96	196
Hikmet Hotel	Sarımsak	40	120
Seda Hotel	Sarımsak	24	55
Çavdar Hotel	Sarımsak	32	70
Olcay Hotel	Sarımsak	24	60
Dobra Hotel	Sarımsak	48	120
Sarayevo Hotel	Sarımsak	10	22
Yazevi Hotel	Sarımsak	22	100
Erdoğan Hotel	Sarımsak	25	50
Emreli Hotel	Badavut	24	120
Yılmaz Hotel	Sarımsak	20	60
Türk Yurt(Deniz)Hotel	Sarımsak	52	104
Palmera Hotel	Sarımsak	47	105
Özcan Hotel	Sarımsak	20	40
Sea&Beach	Sarımsak	53	106
Marine Hotel	Sarımsak	30	70
Sevo Otel	Sarımsak	21	45

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Tablo 9: Pansiyonlar

Tesisin Adı	Bölge	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
El Pansiyon	Sarımsak	6	18
Yılmaz Pansiyon	Sarımsak	3	7
Zafer Pansiyon	Sarımsak	43	110
Çiçek Pansiyon	Sarımsak	5	15
Gürtunca Pansiyon	Sarımsak	6	16
Anı Pansiyon	Sarımsak	9	25
Can Pansiyon	Sarımsak	9	28

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Tablo 10: Belediye Belgeli Moteller

Tesisin Adı	Bölge	Yatak Kapasitesi
Ciddi Motel II	Sarımsak	45
Varol Motel	Sarımsak	70
Radar Motel	Sarımsak	80
Başarı Motel	Sarımsak	40
Karakaş Motel	Sarımsak	120
İlkbahar Motel	Sarımsak	32
Samanyolu Motel	Sarımsak	20
Soyak Motel	Sarımsak	60
Zafer Motel	Sarımsak	100
Abay Motel	Sarımsak	33
Ergin Motel	Sarımsak	80
Şenocak Motel	Sarımsak	54
Alev Motel	Sarımsak	50
Dilek Motel	Sarımsak	66
Koşan Motel	Sarımsak	50
Marina Motel	Sarımsak	72
Sahil Motel	Sarımsak	48
Mulka Motel	Sarımsak	70
Aziz Motel	Tuzla	21
Ciddi Motel I	Badavut	150
Tunan Motel	Sarımsak	33

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Tablo 11:Apart Oteller

Tesisin Adı	Bölge	Yatak Kapasitesi
Billurcu Apart Hotel	Sarımsak	128
Muratcan Apart Hotel	Sarımsak	76
Taner Apart Hotel	Sarımsak	48
Zafer Apart Motel	Sarımsak	•
Abay Mini Apart Motel	Sarımsak	20
Mine Apart Hotel	Sarımsak	75
Gizem Apart Hotel	Sarımsak	40
Barbaros Apart Hotel	Sarımsak	80
Acem Apart Hotel	Sarımsak	64
Özçelik Apart Hotel	Sarımsak	36
Lider Apart Hotel	Tuzla	100
Palmcourt Apart Hotel	Sarımsak	108
Aleyna Apart Hotel	Sarımsak	•
Akgöl Apart Hotel	Sarımsak	•
Ali GürApart&Pansiyon	Sarımsak	•
Kiraz Apart Hotel	Sarımsak	60
Beyaz Saray Apart	Badavut	•

• Bu tesislerle ilgili yatak kapasiteleri bildirilmemiştir.

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Fotoğraf 22: Sarımsaklı'da plajın hemen yanında bulunan bir konaklama tesisi

Küçükköy'deki konaklama tesisleri, tablolardan da anlaşılacağı üzere özellikle Sarımsaklı'da toplanmıştır. Ancak daha önce de belirttiğimiz üzere istatistiklerde yer almayan konaklama imkânları bulunmaktadır. Bölgede insanların çoğu evlerini pansiyon olarak kullanmakta, ailelere kısa ya da uzun dönemler halinde kiraya vermektedirler. Kesin sayının belirlenmesi mümkün olmamakla beraber, Küçüköy'ün özellikle Sarımsaklı bölgesinde bu şekilde yapılan konaklama oldukça yaygındır. Turizmin tamamlayıcı unsurlarından birisi de seyahat acenteleridir.

> " Yüz elli yıldan daha uzun bir geçmişi olan (Thomas Cook'a kadar gider, "organizasyon" açısından bakıldığında ise 15. yüzyıla kadar uzanır) seyahat acentalarının görevi "varılacak yerler hakkındaki seçenekler, elde edilebilecek ulaşım araçları ile varılacak yerlere giderken izlenecek güzergâh konusunda turist adayına fikir vermek ve seçilen bir tatil için konaklanacak yeri ayırtmak (rezervasyon), taşıma ve buna bağlı olabilecek diğer hizmetleri içine alacak gerekli düzenlemeleri yapmak" tır. Bu yüzden de ulaşım ve konaklama sektörleriyle zaman zaman entegrasyona gitmektedir... Kitlelerin turizm olayında yer alma işlerini kolaylaştıran seyahat acentaları ülkelerin gelişmişlik durumuna paralel bir iş hacmi gösterirler. Özellikle part-time istihdam yaratma kapasiteleri oldukça geniştir ve kadınların istihdamında da büyük önem taşıyan bir turizm sektörü olarak belirmektedirler (Özgüç, 2003: 115- 116)"

Seyahat acenteleri turistlere kendi başlarına yapacakları bir tatilden daha ucuza tatil yapma olanağı tanırlar. Ulaşım araçları ve turistik tesislerle yaptıkları özel

anlaşmaları vardır. Bu sayede, bir seyahat acentesine başvurarak tatil satın alan turist, aynı yere kendi başına tatil geçirmek için gelen turistten daha az masraf yapmaktadır.

Ayvalık Turizm Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre bölgede 9 tane seyahat acentesi faaliyet göstermektedir. Bu seyahat acentelerinin isimleri; Keep Tur Seyahat Acentesi, Olive Seyahat Acentesi, Eresos Seyahat Acentesi, Jale Turizm Seyahat Acentesi, Sezek Turizm Seyahat Acentesi, Duke Tour, Patricia Turizm Seyahat Acentesi, Yeni İstanbul Gemi Acentesi ve B.T.A. Gemi Acentesi'dir. Her yıl bölgeye gelen yabancı turistlerin ülkelerinin farklı olmasında, seyahat acentelerinin rolü vardır. Örneğin bir dönem Fransız turistler bölgeye daha çok gelirken şimdi sayıları nispeten azalmıştır. Aynı şekilde önceki yıllarda İsveçli turistler çoğunluktayken 2003 yılında sayıları azalmıştır. Seyahat acentelerinin yaptıkları tanıtım faaliyetleri ve anlaşmalar bölge turizminin sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için çok önemlidir.

III. KÜÇÜKÖY'DEKİ TURİZM VE REKREASYON FAALİYETLERİNİN GELİŞİMİ

Ayvalık ilçesinde ilk turizm hareketleri, 1950' li yıllarda şehrin sayfiyesi olan Sefa ve Çamlık bölgelerinde başlamıştır. Sarımsaklı o yıllarda bir yerleşme değildi ve bağ, bahçe tarımı yapılmaktaydı. 1950 yıllarında Sefa ve Çamlık mevkileri parsellenerek, halka ucuz arsalar verilmiş ve burada 41 Evler Mahallesi meydana getirilmiştir (Erten,1969: 10). İlk başlarda yakın çevrelerden ve özellikle İzmir'den gelenlerin sayfiye yeri olan Sefa ve Çamlık ile Sarımsaklı arasındaki yolların 1963 yılında asfaltlanması turizm faaliyetlerinin yavaş yavaş canlanmasına sebep olmuştur. Bu canlanmada, 1961 yılında Sarımsaklı'da kurulan ilk kamu kampı olan Karayolları Kampı'nın etkisi büyük olmuştur. Bu kampı daha sonra sırasıyla Vakıflar Kampı, Maliye Kampı ve diğer kamplar izlemiştir.

Kampların öncesinde de Sarımsaklı'da ufak çapta turizm faaliyetleri vardı. Küçük bahçeli pansiyonlar bulunmakta ve buralara gelen turistler bahçelerde kendi sebzelerini toplamaktaydı. Daha sonra 1960'lı yıllarda turizmin öneminin ve getirisinin iyice farkına varılmasıyla, Sarımsaklı bölgesinde turistik oteller, pansiyonlar, eğlence ve yeme içme tesislerinin yapımı artmaya başlamıştır. Küçükköy belediye olmadan önce, Ayvalık belediyesinin 1968 yılında yaptığı plana

göre burada bahçe nizamlı ve villa tipi bir turizm yapılanması planlanmış, ancak Küçükköy'ün belediye olmasıyla bu plan uygulanamamıştır.

25.07.1969 tarihinde alınan, 6/12209 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla, Çanakkale-Balıkesir il sınırıyla, Antalya-İçel il sınırı arasında kalan 3 km derinliğindeki kıyı şeridinin turizmde öncelikli bölgeler kapsamına alınarak, teşvik ve birtakım muafiyetlerden yararlandırılması tüm Türkiye'de olduğu gibi Ayvalık' ta da turizm yatırımlarını hızlandırmıştır (Bardakçı, 1988: 37). Özellikle Sarımsaklı Plajlarının olduğu sahil şeridinde yapılanma başlamış ve günümüzde Sarımsak bölgesi turistik tesislerle dolmuştur. Küçükköy'de Badavut ve Tuzla Mevkii'nde de Sarımsaklı kadar yoğun olmasa da, konaklama tesisi ve ikinci konut yapımı devam etmektedir.

A. İç Turizm Faaliyetleri

Ülkemizde yakın bir zamana kadar tatile çıkma alışkanlığı gelişmemişti. Tatil zamanlarında insanlar genellikle göç ettikleri büyük şehirlerden akrabalarının yanına, ya da tanıdıklarının yanına ziyarete bulunurlardı. Maddi durumu iyi olanlarının ise şehir dışında, tatil yörelerinde yazlık dediğimiz evleri olurdu. Bu şekilde yapılan tatillerde sadece ulaşıma harcama yapılır, konaklama ise eş, dost, akrabanın yanında veya yazlıklarda gerçekleştirilirdi. Günümüzde insanlarımızın tatile çıkma alışkanlığı yaygınlaşmakla beraber, yine büyük çoğunluğu tatilini tanıdıkları yanında geçirmektedirler. Elbette ki bu seyahatlerin, turizm sektöründen daha çok, turizm sektörüyle de bağlantılı olan ulaşım sektörüne katkısı bulunmaktadır. Gene de gidilen yerde yapılan yeme, içme, eğlence harcamaları turistik bölgedeki esnaf için ekonomik fayda sağlamaktadır.

Gelişen ulaşım ve iletişim araçlarının etkisiyle, insanların ekonomik durumlarındaki iyileşmeye de paralel olarak, artık daha fazla insan tatile çıkmaktadır. Büyük şehirlerde yaşayan insanların yoğun iş temposundan, şehrin gürültüsünden ve içinde bulundukları stresli ortamdan uzaklaşmak istemeleri sonucunda, tatil artık bir lüks değil, ihtiyaç olarak görülmeye başlanmıştır. Seyahat şirketlerinin iletişim araçlarını kullanarak yaptıkları reklâmlar, ödemelerde kredi ve taksit seçenekleri sunmaları gibi pek çok etken de insanların tatile çıkmasını teşvik etmektedir.

Foto 23: Küçükköy-Altınova yolu üzerinde, orman içine yapılmakta olan konutlar

Ülkemizde tatil günlerinin sayısının fazla olması da insanların bu zamanlarda farklı yerlere seyahat edebilmelerine olanak sağlamaktadır. Tüm bunların sonucunda, artık ülkemizde gerçek anlamda tatile çıkan ve bir konaklama tesisinde tatilini geçiren insanların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Bununla beraber birkaç yıl gidildikten sonra beğenilen yerlerde insanların ikinci bir ev edinmek istemeleri, turistik bölgelerin en önemli sorunlarından biri olan ikinci konutların gün geçtikçe artmasına yol açmaktadır.

Küçükköy'deki turizm faaliyetlerinin başlangıcında olduğu gibi, bugün de turizmin önemli bir bölümünü yerli turistler oluşturmaktadır. Bu turistlerin büyük bir çoğunluğu, Ayvalık'ın oteller bölgesi dediğimiz Sarımsaklı bölgesindeki konaklama tesislerinde kalmaktadırlar. Yerli turistler, doğal güzelliklerinin yanı sıra ulaşım kolaylıkları sebebiyle bölgeyi tatil yapmak için tercih etmektedirler. 1997 yılında açılan Edremit'teki Körfez Havaalanı da yolculuk süresini oldukça kısaltmıştır

Okulların tatile girdiği ve iklim koşullarının en müsait olduğu temmuz, ağustos aylarında konaklama tesislerinin doluluk oranı maksimuma ulaşmaktadır. Bölgeye gelen turistlerin büyük kısmı İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerden olmakla beraber, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, İzmir ve çevredeki yakın illerden gelmektedir.

TABLO 12: 2003 YILINDA AYVALIK TURİZM DANIŞMA MÜDÜRLÜĞÜ'NDEN BİLGİ ALAN YERLİ VE YABANCI TURİSTLER

Ülke	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Toplam
Türkiye	30	20	28	56	18	54	462	689	611	84	56	63	2171
Almanya		1	2	2	5	1	57	54	43		3	4	172
Yunanistan	2	1	5	8	14	12	24	22	18	14	5	2	127
İngiltere	4			2		10	13	24	32	12	4		101
Fransa	1			1	1	4	6	8	19	2		1	43
Avustralya							12	16					28
İtalya							1	16	9				26
Yugoslavya							4	15					19
İsrail				1				8	4				13
Japonya								2	7				9
Kanada							1	2	2				5
İspanya								4	1				5
İsveç									4				4
Singapur							4						4
Yeni Zelanda								4					4
Amerika									3				3
Finlandiya								2					2
Romanya								2					2
Makedonya								1					1
Avusturya								1					1
İsviçre									1				1
Hollanda												1	1
Çin							1						1
Toplam	37	22	35	70	38	81	585	870	754	112	68	71	2743

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Bununla beraber Türkiye'nin çeşitli illerinden ve yurtdışındaki Türklerden de buraya tatilini geçirmek için gelen turistler vardır. Hatta yapılan ikinci konutlar arasında, Almanya'daki Türklerin burada ev edinme istekleri doğrultusunda yaptırılan ikinci konutlar da bulunmaktadır.

Foto 24: Sarımsaklı Plajından bir başka görüntü

Sarımsaklı'nın batısında kalan Badavut yerli turistlerin ilgisini çekmekle beraber, burada konaklama tesisleri yoğun değildir. İkinci konut şeklinde bir yapılaşmanın olduğu Badavut'a gelen yerli turistler daha çok kendi konutlarında kalmaktadır. Bu bölgede de orman içinde ve Sarımsaklı'dan Badavut'a giden yol boyunca halen yapımı devam eden ikinci konutlara rastlanmaktadır.

Sarımsaklı'nın doğusuna, Tuzla gölüne doğru gidildiğinde de otel ve motellerden çok kooperatiflere rastlanmaktadır. Yapılan ikinci konutlar, ileride daha verimli bir şekilde yararlanılabilecek olan alanları işgal etmelerinin, bir kısmının ormana ve özellikle zeytinliklere zarar vermelerinin yanında bölgenin doğal görünümünü bozmakta ve doğal çekiciliklerini de ortadan kaldırmaktadır. Üstelik bu evler yılın belirli bir zamanında kullanıldıktan sonra uzun süre boş olarak kalmakta, bu da ekonomik kaynakların israf edilmesine yol açmaktadır.

Sarımsaklı'da turizm sezonunda bazı ev sahipleri evlerini kiraya vererek ya da yaz aylarında ev pansiyonculuğu yaparak para kazanmaktadırlar. Yerli turistin daha ucuz olduğu için tercih edebildiği bu tür konaklama ise turizm istatistiklerinde net bir sayıya ulaşılmasını engellemektedir.

İkinci konutların çevre ve doğal görünüme olan zararlarının dışında bölge ekonomisine de katkıları olabilmektedir. Bölge esnafı yazlık konutlara gelen tatilcilerin yaptıkları harcamalardan memnun kalmaktadır. Bu konutlarda kalanlar temel ihtiyaçlarını bu bölgeden sağladıkları ve aynı zamanda gezmek, eğlenmek gibi rekreasyon faaliyetlerine katıldıkları için bölge ekonomisini olumlu etkilemektedir.

Tablo 13: Ayvalık ilçesine gelen yerli turistler ve geceleme sayısı

	2000	**2001**	**2002**	**2003**
Turist sayısı	48.513	44.955	49.130	49.461
Geceleme	142.209	123.892	160.053	158.768

Kaynak: Ayvalık Turizm Danışma Müdürlüğü

Balıkesir'in diğer turistik ilçeleri arasında en fazla yerli turistin geldiği ilçe Ayvalık'tır. 2000 yılında Balıkesir iline gelen 197.048 turistin 48.513'ü, 2001 yılında gelen 191.545 turistin 44.955'i, 2002 yılında gelen 202.040 turistin 49.130'u, 2003 yılında gelen 196.047 turistin 49.461'i Ayvalık ilçesini tercih etmiştir. 2004 yılının ilk dört ayında ise Ayvalık'a 6.989 yerli turist gelmiş ve 15.955 konaklama yapılmıştır. Ayvalık ilçesinden sonra Balıkesir iline en fazla turist, Balıkesir Merkez, Bandırma, Edremit, Gönen, Burhaniye ve Erdek'e gelmektedir.

B. Dış Turizm Faaliyetleri

Turizmin gelir getirici özelliği, bizim ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkeler tarafından ödemeler dengesindeki açığı kapatmakta kullanılmaktadır. İthalat giderlerinin, ihracat gelirlerinden fazla olduğu ülkemizde, dış turizm devlet desteğiyle geliştirilmeye çalışılmaktadır. Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre,

1963 yılında turizm gelirlerinin ihracat gelirlerine oranı % 2,1 iken, bu rakam 1980 yılında % 11,2, 1990'da % 24,9 ve 2000 yılında % 27,9 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranın sürekli artması ülkemizde dış turizmin geliştirilmesi çalışmalarına devam edilmesini sağlamaktadır. Günümüzde ise hedef rekabet halinde olduğumuz diğer Akdeniz ülkeleri olan İspanya, Fransa, İtalya gibi ülkelerin ulaştıkları noktaya gelebilmek, tarihsel ve kültürel avantajlarımızla onları geride bırakabilmektir. Turizm kaynaklarının henüz tamamını kullanmamış olan Türkiye'nin, bu hedefe ulaşabilmesi ancak doğru yatırımlar ve doğru planlamayla mümkün olabilecektir.

Ülkemizde turizm denilince genellikle akla dış turizm gelmesine rağmen, Küçükköy'de bu gün için ağırlıklı olan turizm çeşidi iç turizm olmaktadır. Bununla birlikte dış turizm faaliyetleri bölgede önemli bir yere sahiptir. Devletin turizmi desteklemesi ve yatırım kolaylıkları getirmesi sonucu bütün turistik bölgelerde olduğu gibi Küçükköy'de de yabancı turiste hizmet verebilecek kapasitede konaklama tesisleri yapılmıştır. 1980'li yıllardan itibaren artma eğiliminde olan yabancı turist sayısı yıllar itibariyle farklı bir seyir izlemektedir. Konaklama tesisleriyle seyahat acentelerinin aralarında yaptıkları anlaşmalar turist sayısının artmasında etkili olmaktadır. Yabancı turistler Ayvalık'tan giriş yapabildikleri gibi, Körfez Havaalanı'nın uluslar arası bir havaalanı olmaması nedeniyle, İzmir, İstanbul ve hatta Ankara üzerinden bölgeye karayolu ile gelebilmektedir. Ayvalık limanından giriş yapanlar, Yunanistan'ın Midilli adasından feribotlarla bölgeye gelmektedir. Midilli'den ayrıca Rumlar sürekli günübirlik Ayvalık'a gelmektedir.

Küçükköy'e gelen yabancı turistlerin en başında, bütün Türkiye'de olduğu gibi Almanlar gelmektedir. Almanların dışında bölgeye İngiltere, Fransa, Avustralya, Polonya, Romanya, Bulgaristan, Makedonya, Yugoslavya ve Balkan ülkelerinden de turist gelmektedir.

Küçükköy'deki iklim aslında Kuzey Avrupa ve Doğu Bloğundaki ülkeler için son derece uygundur. Çünkü hava sıcaklıkları güneydeki diğer tatil yörelerinde olduğu gibi bunaltıcı değildir. Soğuk hava koşullarına alışkın kuzeydeki ülkelerden gelen turistler için, Küçükköy'de deniz suyu sıcaklıklarının Antalya'dan az olmasının fazla önemi olmamaktadır.

Tablo 14: Ayvalık ilçesine gelen yabancı turistler ve geceleme sayısı

	2000	2001	2002	2003
Turist sayısı	25.553	58.916	51.874	39.153
Geceleme	49.355	132.846	140.119	90.597

Kaynak: Ayvalık Turizm Müdürlüğü

Balıkesir'in diğer ilçeleri arasında Ayvalık gene yabancı turist sayısı açısından başta gelmektedir. 2000 yılında Balıkesir'e gelen 36.265 yabancı turistin 25.553'ü, 2001 yılında gelen 74.682 turistin 58.916'sı, 2002 yılında gelen 73.134 turistin 51.874'ü, 2003 yılında gelen 53.303 turistin 39.153'ü Ayvalık'ı tercih etmiştir. Ayvalık'ı Bandırma, Edremit ve Burhaniye ilçeleri izlemektedir. Ayvalık Turizm Müdürlüğü'nden alınan verilere göre ise içinde bulunduğumuz 2004 yılının ilk dört ayında gelen yabancı turist sayısı 15.265, bu turistlerin geceleme sayısı 31.368 olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam, yerli turist sayısının yabancı turist sayısının altında kalması dolayısıyla ilginçtir.

Tablo 15: Ayvalık giriş kapısından giriş-çıkış yapan yerli ve yabancı sayısı

	GİRİŞ			ÇIKIŞ		
	Yerli	**Yabancı**	**Toplam**	**Yerli**	**Yabancı**	**Toplam**
2001	1.220	13.007	14.227	1.152	12.890	14.042
2002	1.300	17.174	18.474	1.319	17.606	18.925
2003	1.393	20.096	21.489	1.323	19.833	21.156

Kaynak: Ayvalık Turizm Müdürlüğü

Tablodan da anlaşılacağı gibi Ayvalık sınır kapısını kullanarak ülkemize giriş yapan yabancıların sayısı sürekli olarak artmaktadır. Bu sayı 2004 yılı yaz sonu itibariyle 28.000 olarak gerçekleşmiştir. Günübirlik giriş-çıkış yapanlar bu sayıya dahildir. Fethiye gibi diğer turistik bölgelerde olduğu gibi, Ayvalık'ta da ülkemize

giriş yapan günübirlikçilerden para alınmamaktadır. Diğer turistlerden ise 20 Euro alınmaktadır.

Küçükköy ile ilgili veriler tümüyle Ayvalık'la ilgili verilerin içinde yer almaktadır. Bu nedenle Ayvalık Turizm Müdürlüğü'nden alınan turizm istatistikleri kullanılmıştır. Ancak daha öncede belirttiğimiz ve konaklama tesisleri istatistiklerinden de anlaşılacağı üzere Küçükköy, Ayvalık'taki turizm faaliyetlerinin yoğunlaştığı ve büyük bir kısmının gerçekleştiği yerdir.

IV. KÜÇÜKKÖY'DE TURİZM VE REKREASYON FAALİYETLERİNİN ETKİLERİ

2000 sayımına göre, 9088 olan Küçükköy'ün nüfusu, yaz aylarında bu sayının 15–20 kat üzerine çıkmaktadır. Turizm sezonunda nüfusun 300.000'lere çıktığı Ayvalık'ta turistik faaliyetlerin çoğunluğunun Küçükköy'de gerçekleştiği düşünülürse, bölgedeki nüfus artışının getireceği sorunların da ne denli büyük olacağı ortadadır. Üstelik bir turistik bölgenin çekicilikleri dışında, planlı bir şekilde turizm faaliyetlerine hazırlanmaması, ulaşım ve alt yapı sorunlarıyla baş edememesi bu sorunların daha fazla hissedilmesine yol açacaktır.

Turizmin ilk göz önünde bulundurulan para kazandırma özelliğinin dışında gerçekleştiği alanda önemli değişikliklere sebep olma özelliği de vardır. Örneğin, turizme açılacak bir bölgede, öncelikle çekicilik unsuru olabilecek yerlerin belirlenip koruma altına alınması, daha sonra ulaşım yollarının ve alt yapının iyileştirilmesi gibi çalışmalar, sadece bölgeye gelmesi istenen turistler için değil o bölgenin yerleşik halkı için de faydalı olmaktadır.

Turizmin gerçekleştiği bölgelerde, sebep olduğu ekonomik etkiler genellikle istenmekle beraber, sosyal ve mekânsal olarak yarattığı etkiler, ekonomik etkileri gibi pek fazla olumlu olmamaktadır. Ancak dünyanın her yerinden belli bir bölgeye iyi vakit geçirmek için gelen insanların, olumlu ya da olumsuz etkilerinin olması kaçınılmazdır. Turizm faaliyetlerinin yarattığı bu etkiler ekonomik, toplumsal ve kültürel, mekânsal olmak üzere üç grup altında toplanmaktadır.

A. Ekonomik Etkiler

Ülkemizde turizm denince aklımıza ilk olarak aktif dış turizm faaliyetleri gelmektedir. Bunun sebebi, insanlarımızda henüz turizm faaliyetlerine katılma alışkanlığının çok fazla gelişmemiş olmasıyla birlikte, turizmin sürekli dış ticaret açığını kapatacak bir faaliyet olarak gösterilmesidir. Gerçekten de, sadece bizim ülkemizde değil, tüm dünyada pek çok ülke, içinde bulunduğu ekonomik dar boğazdan çıkış yolu olarak turizmi görmektedir.

İnsanların turizm faaliyetlerine katılmak istemesi için pek çok etken vardır. Bu nedenlerin başında merak, eğlenme ve dinlenme isteği gelmektedir. Ancak insanlar ne kadar turizm faaliyetine katılmak isterse istesin, bunu gerçekleştirecek ekonomik gücü yoksa turizmin dışında kalacaktır. Çünkü turizm, bütün diğer özelliklerinden önce ekonomik bir olaydır ve tatil yapmak amacıyla bir başka yere gidip, orada konaklama yapabilmek için insanların para harcaması gerekmektedir.

Foto 25: Küçükköy'de zeytin ve zeytinyağı satan dükkanlardan biri

Bazı yabancı ülkelerde, alt gelir düzeyinde olan insanlar bile kendi ülkeleri dışına seyahat yapabilmektedir. Bu insanlar genellikle Türkiye gibi ucuz ülkeleri tercih etmektedirler. Bu da bizim, her geçen yıl turist sayımızın artmasına, ancak

turizm gelirlerimizin yerinde saymasına yol açmaktadır. Yabancı alt gelir düzeyindeki insanlar için bizim ülkemiz ucuzken, kendi vatandaşlarımıza fiyatlar pahalı gelmektedir. Bu yüzden kişi başına milli geliri 3.000 dolar civarında olan vatandaşlarımız, iç turizm ve pasif dış turizm faaliyetlerine çok fazla katılamamaktadır. Son yıllarda tatil kredileri, kredi kartı ve taksitli ödeme gibi ödeme kolaylıklarının artması, artık tatili lüks olarak değil de bir ihtiyaç olarak görenlerin turizm faaliyetlerine katılımını hızlandırmıştır.

Turizmin ekonomik etkileri doğrudan olabildiği gibi, dolaylı yollarla da gerçekleşmektedir. Çünkü turizm sektörü, başka pek çok sektörle yakın ilişki içerisindedir. Bu sektörlerin başında ise inşaat sektörü gelmektedir. Turizm faaliyetlerinin gerçekleşmesi için gereken temel unsulardan biri olan konaklama tesislerinin yapılması, inşaat sektörüne canlılık getirmektedir. İlk başlarda yatırım gerektiren tesislerin yapımı, devletin turizm bölgelerine olan teşvik ve destekleri sayesinde daha da artmıştır. Bu tesisler yapıldıktan belli bir zaman sonra yatırım masraflarını karşılayıp, kara geçmekte ve bölgede sürekli bir ekonomik kazanç yaratmaktadırlar. Ayrıca başka yerlerden insanlar inşaatlarda çalışmak için turistik bölgelere gelmektedirler. Bu da istihdamı arttırmakta ve ülke içinde işsizliğe geçici de olsa çare olmaktadır. Turizmin bağlantılı olduğu tek iş kolu inşaat sektörü değildir. İnsanların ihtiyaçlarını karşılayan hemen hemen her sektörün turizmle ilgisi bulunmaktadır.[3]

Küçükköy de turizmin gelir getirici ve istihdam sağlayıcı özelliklerinden faydalanmaktadır. Bölgede turistik tesislerin yanı sıra ikinci konutların ve alt yapı çalışmalarının devam etmesi bu alanlarda istihdama olanak sağlamaktadır. İstihdama katkısı büyük olan turizm sektörünün, bu noktadaki tek olumsuz yanı mevsimlik olması ve büyük oranda geçici istihdam sağlamasıdır. Bununla beraber sektörde çalışanların çoğu turizm sezonunda kazandıklarıyla bir yılı geçirebilmektedirler.

[3] Örneğin A.B.D. için yapılan bir hesaplamaya göre bir günde fazladan gelecek 100 turistin bir gece kalması yılda 47 yeni iş olanağı, 6 yeni tesis,45 çocuğun okuması için yeterli vergi geliri, milyonlarca ' lık iş hacmi v.b.etkiler yapacaktır. 2000 yılı için yapılan hesaplara göre de A.B.D.'ne gelen50.9 milyon uluslararası ziyaretçinin yaptığı 82 milyar harcama Amerikan ekonomisinde tam zamanlı 1.1 milyon istihdam yaratmıştır. (Özgüç, 2003: 176)

Küçükköy, turizmden önce ekonomisini ağırlıklı olarak tarıma bağlayan bir yerleşmeydi. Aynı zamanda tarıma dayalı bir sanayisi olan Küçükköy'de, zeytinyağı, rafine, sabun fabrikaları bulunmaktaydı. Bölgede turizmin gelişmeye başlamasıyla hemen hemen bütün turistik bölgelerin başına gelen olay burada da gerçekleşmiş ve tarım alanları hızla azalmaya başlamıştır. Fakat burada diğer bölgelerden önemli bir fark vardır ki, burada tarım ağırlıklı olarak zeytinciliktir. Zeytin ağacı ve zeytinyağı günümüzde önemli bir ekonomik değerdir. Zeytinyağının sağlık açısından öneminin son yıllarda iyice anlaşılmasıyla bu önemli sanayi bitkisinin sayısının artırılması için çalışmalar yapılmaktadır. Zeytinciliğin ve turizmin bir arada yürütülerek ekonomik çeşitliliğin arttırılması bölge halkının yararına olacaktır. Ancak bölgede tarıma dayalı bir sanayinin olması ve bilindiği gibi sanayi tesislerinin çevreyi kirleten ve doğal güzelliklere zarar veren bir sektör olması, turizm ile sanayinin aynı anda bir bölgede gelişmesini zorlaştırmaktadır. Nitekim bölgedeki rafine fabrikalarında, turizmin gelişmesiyle birlikte bir yavaşlama olmuştur. Turizm ve sanayi sektörlerinin birbirine zıt olması, ekonomisi bu iki sektöre dayalı bölgede, yatırımların ve alt yapının daha planlı olmasını, sanayi tesislerinde mutlaka arıtma olmasını zorunlu kılmaktadır.

Foto 26: Sarımsak'ta ikinci konutların yapımı hızla devam etmektedir.

Bölgenin, turistik bir kimlik kazanması ve turizm tesislerinin yapımının hızlanması, eskiden bağ, bahçe olan yerlerin fiyatlarının da hızla artmasına neden olmuştur. Yapılan ikinci konutların satış fiyatları, Türkiye'nin en gelişmiş şehri olan İstanbul'dan bile yer yer pahalı olmaktadır. İkinci konutların sahiplerinin yaz aylarında bölgeye gelmesi de ekonomik canlılığa katkı sağlamaktadır. Bu konutların sahipleri ortalama 45–50 gün kadar bölgede kalmakta ve zorunlu ihtiyaçlarını buradan sağlamaktadır. Ayrıca özellikle Perşembe günleri, alış veriş için günübirlik Rumlar gelmektedir. Genellikle tekstil, bijuteri ve çok az yiyecek alışverişi yapmaktadırlar.

Küçükköy'e gelen turistlerin çoğunluğunu yerli turistler oluşturmaktadır. Yabancı turistlerin sayılarında ise tüm çekiciliklerine rağmen henüz bir patlama yaşanmamıştır. Orta gelir grubunda olan yerli turistlerden bir seyahat acentesiyle gelmeyenler genellikle ucuz konaklama seçeneklerine yönelirken, yabancı turistler seyahat şirketleriyle geldiklerinden, otel ve motellerde kalmaktadır. Her iki gruptaki turistler de zorunlu masraflarını ve eğlence harcamalarını burada yapabilmekte, bu alışverişler bölgedeki esnafa katkı sağlamaktadır. Devletin, bölgedeki turizm gelirlerinden pay alması en başta vergi yoluyla olmaktadır. Ancak bölgede kendi evini pansiyon olarak kullandıranların, evlerini kiraya verenlerin istatistiki bilgileri konaklama istatistiklerinde görünmediğinden devletin vergi almasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca büyük otellerden de kapasitesini artırdığı halde bunu, ilgili makamlara bildirmeyenler bulunmaktadır.

Yaz mevsiminde çevre illerden çok fazla seyyar satıcı da bu bölgeye gelmektedir. Bu şekilde yapılan satışlardan da devlet vergi alamamaktadır. Ancak gene de turizmin ekonomik etkileri çoğunlukla olumludur. Çünkü turizm, tarım ya da sanayi gibi faaliyetlerin gerilemesine yol açsa da, kendisi gelişmekte ve başka iş kollarının da gelişmesine yol açmaktadır.

B. Toplumsal Ve Kültürel Etkiler

Bölgelerin kendi içlerinde, kendilerine has özellikleri vardır. Örneğin kendi yemek kültürleri, gelenekleri, görenekleri, yaşam tarzları gibi bu özellikler, bazen turistlere cazip gelmekte ve bundan etkilenmelerine yol açmaktadır. Bazen de

turistler geldikleri bölgede, sadece rekreasyonel faaliyetlerle uğraşmakta ve isteyerek ya da istemeyerek kendi kültürleriyle, davranışlarıyla bulundukları toplumu etkilemektedir.

Yerleşik nüfusu 9.088 olan Küçükköy yaz aylarında nüfusunun en az on katını ağırlamaktadır. Buraya gelen insanlardan yerli turistler Türkiye'nin hemen her bölgesinden gelmektedir. Yerli turistlerin bölgede sosyal ve kültürel etkileri çok fazla değildir. Yabancı turistler ise pek çok değişik milletten olmasına rağmen, çoğunluğu Alman ve Yunanlardan oluşmaktadır. Bölgeye gelen yabancı turistlerle, bölge halkının ilişkisi genellikle turizm faaliyetlerinin sonucu olarak ekonomik düzeydedir. Bununla birlikte özellikle buradaki gençlerin gelen turistlerle arkadaşlık kurmaları, onlardan etkilenmeleri kendilerinde de başka ülkelere gitme isteği uyandırabilecektir. Yabancıların bizimkinden farklı olan yaşam tarzlarından etkilenmelerin olması ve gençlerin özenti içine düşmesi zaman içinde dejenerasyona sebep olabilmektedir. Aslında bu durum sadece Küçükköy'de değil genellikle bütün turistik bölgelerde yaşanmaktadır. Son yıllarda ise Türkiye'ye tatil için gelen turistlerin burada tanıştıkları Türklerle evlenerek onları kendi ülkelerine götürmelerine oldukça sık rastlanmaktadır. Turizmin toplumsal etkilerinden olumlu sayılabilecek bir tanesi, dünyanın bir ucundan gelen insanların bir arada bulunarak, birbirlerinin kültürlerini tanımaları ve karşılıklı olarak kafalarında bulunan ön yargılardan kurtulmalarını sağlamasıdır. Bu bizim ülkemiz insanlarının başına oldukça sık gelmektedir. Türk insanı ve Türkiye hakkında belirli önyargıları olan yabancı turistlerin bu görüşleri, ülkemizi ziyaretlerinden sonra büyük ölçüde değişmektedir. Bölgeye yabancı turistlerin gelmesi, aynı zamanda bölgede turizm sektöründe çalışanların yabancı dil öğrenme isteğini arttırmaktadır. Aslında bu bir turizm bölgesi için istekten çok bir zorunluluktur. Buna rağmen turistik tesislerde çalışacak kalifiye eleman sıkıntısı çekilmektedir. Ayrıca bu bölgelerde üniversiteye giriş oranı düşüktür.

Küçükköy'de nüfusun hızla artmaya başlamasıyla, turizm faaliyetlerinin hızlanmasının aynı dönemlere rastladığı düşünülürse, turizmin bölgenin nüfusu üzerinde de etkisi olduğu görülmektedir. Hızla artan nüfusta, erkek nüfusun kadınlardan fazla olması da gene turizm faaliyetleriyle ilgilendirilmektedir. Bölgeye inşaatlarda ve otellerde çalışmak için diğer illerden göçler olmaktadır. Ayrıca, Küçükköy'de turizme yönelik yeni iş kolları da gelişmektedir. Otobüs şirketlerinin

büroları, seyahat acentaları, fotoğrafçılar, kafeterya ve restoranlar gibi turizme yönelik iş yerleri açılmaktadır. Ayrıca otellerde kadın iş gücüne ihtiyaç artığından, kadınlar da çalışma hayatında yer almaktadırlar. Daha önce bölgede tarıma yönelen işgücü, turizmin gelişmesiyle bu alandaki mesleklere yönelmektedir. Bu da bölgenin köy özelliğinden çıkıp şehirleşmesine olanak sağlamaktadır.

C. Mekânsal Etkiler

Turizmin olumsuz etkileri içinde en fazla zarar verici olanı, mekân üzerinde yaptığı değişimlerdir. Bir bölgenin turizm amaçlı geliştirilmesi için öncelikle o bölgede bir takım çekiciliklerin olması şarttır. Bu çekiciliklere erişen insanların, burada konaklayabilmeleri ve diğer rekreasyon faaliyetlerini gerçekleştirebilmeleri için mutlaka tesisler yapılması gerekmektedir. Ancak dikkat edilmesi gereken ve genelde dikkat edilmeyen husus burada ortaya çıkmaktadır. Yapılaşmanın bilimsel olarak hazırlanmış belli bir plana göre olması gerekirken, diğer tüm turizm bölgelerinde olduğu gibi gelişigüzel, düzensiz bir yapılaşmayla sahiller işgal edilmekte, ormanlık alanlar, yapılan konutlar tarafından talan edilmekte ve turizmi başlatan çekicilikler yok olmaya başlamaktadır.

Büyük bir kısmı sit alanı ilan edilen bölgeler bile, kontrolsüz yapılaşmanın kurbanı olmuştur. Mekânsal değişimler Ayvalık'ta da görülmesine rağmen, Ayvalık'ın kentsel sit alanı içinde olması ve binaların büyük çoğunluğunun Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından koruma altına alınmış olması buradaki değişimleri sınırlı tutmaktadır. Asıl mekânsal etkiler Küçükköy'de ortaya çıkmış ve turizmin en yoğun olan bölgesi Sarımsaklı, eskiden tamamen bağ, bahçe iken bu gün beton binalarla dolmuştur. Belli bir düzeni ve estetiği olmayan binaların yapımı iç kısımlara doğru da devam etmektedir. Tımarhane Adası'na ve Badavut'a giderken yol üzerinde ve gene Sarımsaklı'dan Altınova'ya giderken Tuzla mevkiinde orman içine yapılmış konutlara rastlanmaktadır. İlk başlarda diğer bağ, bahçe tarımı yapılan yerlerde olduğu gibi zeytinlik alanlarında da tahribat gerçekleşmiştir. Ancak zeytinin bölgedeki ekonomik öneminden dolayı bu tahribat zamanla azalmış ve özellikle son on yıl içinde imara kapalı alanlarda zeytin ağacı dikimi özendirilmeye çalışılmıştır. Türkiye'deki bütün

turistik bölgelerin ortak sorunu olan betonlaşma, aynı zamanda çekiciliklerin de yavaş yavaş ortadan kalkmasına neden olduğundan, turistik bölgeler arasındaki farklılıklar ortadan kalkmakta ve bu bölgeler birbirine benzeyen yerler haline gelmektedir.

Turizmin gelişiminin hedeflendiği bir bölgede yapılaşmanın olması son derece doğaldır. Ancak bu, kısıtlı turizm alanlarının, en verimli şekilde kullanılmasını hedefleyen bir turizm planı çerçevesinde gerçekleşmelidir. Özellikle alt yapısı henüz tamamlanmadan turizm faaliyetleriyle tanışan Sarımsaklı bölgesi, bunun olumsuz sonuçlarıyla bu gün karşı karşıya kalmıştır. Kanalizasyon sorununun hala çözülememesi ise, bölgenin gerçek anlamıyla yabancı turistlerle tanışmadan, çekiciliklerini kaybetme tehlikesini ortaya çıkarmıştır. Bölgede arıtma sistemi olan kanalizasyon inşaatının tamamlanması Küçükköy'ün kanalizasyon sorununu çözecektir.

V. SONUÇ VE ÖNERİLER

Turizm gelirlerinin ülkemiz ekonomisine olan büyük katkısı, bu sektörün devlet tarafından teşvik edilmesinin ve desteklenmesinin devam edeceği anlamını taşımaktadır. Üstelik henüz ülkemiz sahip olduğu turizm potansiyelini tam olarak kullanmış değildir. Bu kullanımın artmasıyla, bu gün turizm sektörü ihracatımız içinde önemli bir paya sahipken, yarın başlı başına ihracatımız kadar gelir getirebilecektir. Turist sayısının yıllar itibariyle artması önemli olmakla beraber, gelirlerinin de buna paralel olarak artması gerekmektedir. Turizm kaynaklarımızın tam ve doğru kullanımıyla, bu kaynakların doğru bir şekilde tanıtılmasıyla turizm gelirlerimiz şimdi olduğunun 5–6 katına çıkabilecektir. Ülkemizi tercih eden turistler, ilk olarak fiyat avantajından dolayı bu tercihi yapmaktadırlar. Ancak doğru tanıtım ve özendirmeyle, gelir düzeyi daha yüksek olan turistlerin de ziyaretinin sağlanması ve turist sayısıyla doğru orantılı bir biçimde gelirlerimizin artırılması gerekmektedir. Bu yapılırken en dikkat edilmesi gereken husus ise, kaynaklarımızın doğru ve uzun vadeli kullanımının gözetilmesidir.

Turizmin gelişiminin henüz çok yeni olduğu Küçükköy'de, bir taraftan turizmi geliştirme çalışmaları yapılırken (sezonu uzatma, turizmi çeşitlendirme gibi), diğer

taraftan turizmin getirdiği sorunlar, yapılan çalışmaları olumsuz etkilemektedir. Sezonun, iklim özellikleri nedeniyle güneydeki diğer turistik yörelerimizden daha kısa olması bölgenin turizm gelirlerini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle bölgede sezonu uzatmak için rekreasyonel faaliyetleri çeşitlendirme çalışmaları yapılmaktadır. Bölgenin Tabiat Parkı sınırları içinde olması, sualtı doğal güzelliklerine ve tarihsel özelliklere sahip olması, burada aynı zamanda doğa yürüyüşleri, dalış turizmi ve kültürel turizm yapılmasına olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda turistik tesislerde de kışa uygun değişimlerin yapılması gerekmektedir.

Alt yapı ise Küçükköy'de turizmin önündeki en büyük engeldir. Bu konuda acil önlemler alınmazsa, bölgede yakın bir zamanda turist sayısında azalmalar görülebilecektir. Kış aylarında Sarımsaklı bölgesini sık sık sular basmaktadır. Yaz aylarında ise, özellikle akşam saatlerinde kısa süreli de olsa su kesintileri yaşanmaktadır. Ayrıca Altınova'dan gelen içme suyu hattının da yenilenmesi gerekmektedir. Alt yapı açısından bakıldığında bu gün Küçükköy'de en büyük sorun kanalizasyon sorunu olarak görülmektedir. Uzun zamandır kanalizasyon sorununu foseptik çukurlarıyla çözmeye çalışan bölgede, belediyenin 1992 yılında aldığı meclis kararıyla, nihayet bir kanalizasyon arıtma tesisi inşaatı başlatılmıştır. İller Bankası'nın desteğiyle ve 22 trilyon liralık bir yatırımla başlayan kanalizasyon inşaatı bugün çevrecilerle belediyeyi karşı karşıya getirmiştir. İlk karar alındığında, MİT kampı karşısında olması planlanan tesisin inşaatına güvenlik gerekçesiyle izin verilmemesi üzerine, 3. derece doğal sit alanı olan Sarımsaklı plajı yer olarak seçilmiştir. 20 metre derinliğinde ve 25x5 metre boyutlarında olacak ve kanalizasyon atıklarını denizin 850 metre uzağına ve 35 metre derinine deşarj edecek dev tesisin dünyaca ünlü Sarımsaklı plajlarının ortasına yapılması tarafları mahkemede karşı karşıya getirmiştir. Bölge halkı kanalizasyonun Maliye ve İller Bankası'nın taahhüt ettiği şartlara uygun yapılmadığını, Sarımsaklı'nın denizinin kirlenmesine neden olacağını ve turizmin baltalanacağını savunurken, belediye inşaatın devam edeceğini ve şartlara uygun bir şekilde yapıldığını söylemektedir. Bursa Bölge İdare mahkemesinin 2003 yılında verdiği iptal kararına karşılık, belediye de Yargıtay'a itiraz etmeye hazırlanmıştır. Kanalizasyon inşaatı devam etmekte ve çevreciler de iddialarını çeşitli platformlarda dile getirmektedir. Sonuç olarak bu gün hala Küçükköy'de kanalizasyon sorunu ciddi bir şekilde devam etmektedir. Bu acil sorun

mutlaka çözülmeli, turizmin ve çevrenin zarar görmeyeceği bir şekilde sonuçlandırılmalıdır.

Küçükköy Belediyesi'nin de, Ayvalık Belediyesi'nin de uygun çöp döküm sahaları bulunmamaktadır. Küçükköy'ün çöpleri Nikita deresinin batısına, Ayvalık'ın ise gene aynı bölgede Ayvalık mezarlığının güneyine dökülmektedir. Evlerin bahçesinin olmaması daha çok çöp üretilmesine yol açmaktadır. Uygun çöp sahası bulma konusunda, Altınova, Küçükköy ve Ayvalık belediyeleri çöplerini dökebilecekleri ortak bir saha aramışlar ve Altınova belediyesinin Uzunburun mevki, Çakmaklı köyü civarında hazineye ait bir yer belirlenmiştir. Bu yerin tahsis işlemlerinin yapılması için çalışmalar başlatılmıştır. Ancak, Ayvalık Belediyesi, sahanın uzak olması sebebiyle bu öneriye katılmamıştır. Küçükköy ve Altınova belediyelerinin tahsis işlemleri ile ilgili yazışmaları devam etmektedir. Küçüköy'de yaz aylarında, turistlerden gelen şikayetlerin başında çöp ve temizlik konularıyla ilgili olanlar başı çekmektedir. Çöp kamyonlarının yetersiz olması, arızalı ve bakımda olması gibi nedenlerle çöplerin geç alınması bir turistik bölgede olmaması gereken manzaralara neden olmaktadır. Çöpler alınmasına rağmen, nüfusun kalabalıklaşması sebebiyle çok kısa bir sürede çöp konteynerleri yeniden dolmaktadır. Çöplerle ilgili bu sorun ayrıca bölgede sineklerin fazlalaşmasına da neden olmaktadır. Sağlık Bakanlığı'nın gönderdiği ilaçların zamanında ve yeterli gelmemesi yüzünden de ilaçlama etkili bir şekilde yapılamamaktadır. Turistik bölgelerdeki belediyelerin yaz aylarındaki nüfusunun dikkate alınarak çalışmalar yapılması, turizm potansiyelinin kaybedilmemesi ve turistlerin ilgisinin artarak devam etmesi için zorunludur.

Sarımsaklı'daki bir başka sorun ise özellikle akşam saatlerinde gruplar halinde dolaşan sokak köpekleridir. Bu sokak köpekleri, akşam saatlerinde plajda dolaşmakta ve o saatlerde plajın yoğunluğu fazla olmamasına rağmen, orada bulunanları rahatsız etmektedir. Ayvalık'ta bir köpek barınağı bulunmaktadır. Ancak bölgeye başka yerlerden de köpekler getirilip bırakılmakta olduğundan bu ciddi bir sorun haline gelmiştir. Bu konuda da acil önlemlerin alınması, hayvanların kısırlaştırılması ve hastalıklı olanların tespit edilmesi gerekmektedir.

Küçükköy'deki turizm faaliyetlerinin başlıca kaynağı denizdir. Denizin çeşitli nedenlerle kirlenmesi, bölgenin turizmini ciddi anlamda tehlikeye atacaktır. Son

yapılan ölçümlere göre Sarımsaklı'daki denizin içindeki koliform oranı 1 m^3 suda 1600'dür. Ancak buranın mavi bayrak alabilmesi için oranın 500'ün altında olmasının yanı sıra, plajlarda at, köpek gibi hayvanların da olmaması gerekmektedir.

Gene en son yapılan araştırmalarda, Ayvalık'ta denizin 11 yerden kirletildiği tespit edilmiştir. Bölgede zeytinciliğe bağlı olarak gelişmiş bir sanayi bulunmaktadır. Sanayi ve turizm her zaman birbiriyle ters orantılı faaliyetler olarak görülmüştür. Buradaki fabrikaların çok azında arıtma bulunmaktadır. Arıtma işleminin pahalı olması, fabrikaların bu konuda yeterli çabayı göstermemelerine neden olmaktadır. Bölgede tüm sanayi tesislerinin bir araya toplanmaları ve ortak bir arıtma sistemi kurmaları faydalı olacaktır. Bunun yanında denizin içine kaçak kanalizasyon deşarjlarının önlenmesi gerekmektedir.

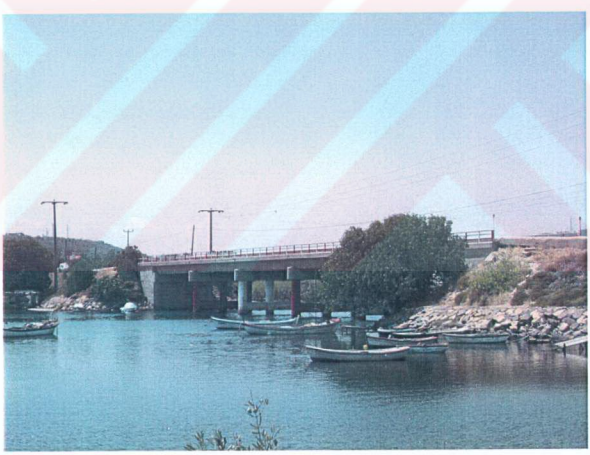
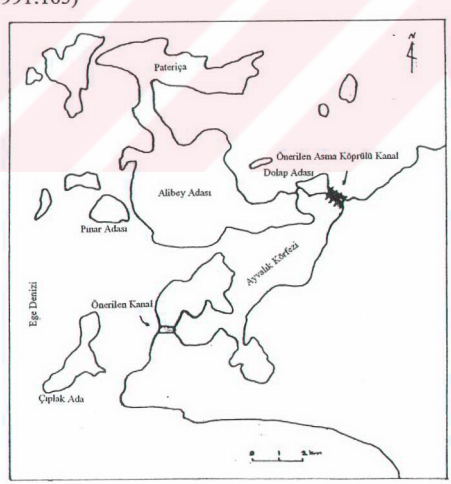

Foto 27: Türkiye'nin ilk boğaz köprüsü

Yabancı ülkelerde gemilerin pis su tankları yolculuğa çıkmadan önce mühürlenmektedir. Bu gemiler gidecekleri yere varmadan bu tankları açamamaktadırlar. Açtıklarında ise onlara ceza verilmektedir. Böyle bir uygulama Türkiye'de maalesef olmadığından tekneler pis su tanklarını denize boşaltmakta ve bu boşaltım biraz açığa bile yapılsa, denizden esen rüzgârın etkisiyle bu kirlilik

kıyıları da etkilemektedir. Bu nedenle gezi teknelerinin pis su tanklarını vidanjörler aracılığıyla toplatmaları gerekmektedir. Ayrıca dışarıdan gelen gemilerin bıraktıkları pislikler lodosun etkisiyle kıyılara vurabilmektedir.

Denizin sürekli kirletilmesinin yanı sıra, Ayvalık Körfezi'nin neredeyse bir kapalı deniz özelliğinde olması da kirliliğin daha çok hissedilmesine yol açmaktadır. Dolap Adası'yla Alibey Adası arasındaki köprü 6 ayak üzerinde kurulduğundan, deniz akıntılarını çok fazla engellememektedir. Ancak, Ayvalık'ı Dolap Adası'na bağlayan dolgu yol nedeniyle körfezde suyun sirkülasyonu gerçekleşmemektedir. Bu dolgu yol ilk kez Ayvalık ve Dolap Adası arasındaki gelişmiş kıyı okundan yararlanılarak 1817 yılında yapılmıştır. Ayvalık Körfezi'ndeki denizel sirkülasyonu sağlamak içinse dolgu yolun yerine askı yol yapılması gerekmektedir. Gene sirkülasyonu artıracak bir başka öneri ise, Şeytan Sofrası'nın kuzeyindeki koyla onun yaklaşık 350 metre batısındaki deniz arasında yer alan, yüksekliği 15 metre olan sırt üzerinde açılacak bir kanal ile körfez-deniz bağlantısının sağlanmasıdır.(Ozaner, Öğdüm, 1991:165)

Harita 5: Ayvalık Körfezi'ndeki su sirkülasyonunu iyileştirmek amacıyla önerilen projeleri gösteren harita

Bölgede limanın işlerlik kazanması bu yolla gelecek turistlerin rahat ulaşımını sağlayacaktır. Limanın işlerlik kazanması için ise Dalyan Boğazı'nın taranması ve

derinliğinin en az 8 metreye indirilmesi gerekmektedir. Denizin derinleştirilmesi sonucunda büyük yolcu gemilerinin de bölgeye gelmesi sağlanabilecektir. Liman daha önce taranarak 7 metreye kadar derinleştirilmiş ancak gene sirkülasyonun olmamasından dolayı derinlik tekrar 4,5 metre olmuştur. Buradan da körfezin temizlenmesi için suyun sirkülasyonunun önemi ortaya çıkmaktadır.

1980'li yıllarda denizde bulunan midye tarlalarının taranarak, toplanan midyelerin Yunanistan, İtalya ve İspanya gibi ülkelere ihraç edilmesi sonucunda denizin doğal yollardan temizlenmesinin önüne geçilmiştir. Dolayısıyla kirlilik de artmıştır. Çünkü bir midye 24 saatte 11 litre suyu arıtabilmektedir. Tekrar midye tarlasının oluşması ise en az yirmi yıl almaktadır. Midyenin tekrar üremesinin sağlanması bölgenin doğal arıtmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca fosfatlı deterjanlar suyun altında bir tabaka oluşturmaktadır. Bu deterjanlar denizlerin kirlenmesinin başlıca sebeplerinden biridir. Deterjan yerine sabun tozu kullanmak çevre kirliliğini önlemek açısından daha faydalı olacaktır.

Trafik ve otopark sorunu da bölgenin çözüm bekleyen sorunlarındandır. Genelde yaz aylarında pek çok turistik bölgenin yaşadığı trafik sıkışıklığı burada da görülmektedir. Bazı otellerin kendilerine ait otoparkları olsa da arabalarıyla tatile gelenler için bu otoparklar yetersiz kalmaktadır. Trafik sorunu Küçükköy'den Ayvalık ve Alibey Adası'na giderken daha fazla yaşanmaktadır. Özellikle Ayvalık şehir merkezinde trafik sıkışıklığına ek olarak sinyalizasyon sisteminin düzgün çalışmaması sorun yaratmaktadır. Ayrıca yaz aylarında paralı otoparklarda bile yer bulunamamakta, okulların bahçesi otopark olarak kullanılmaktadır. Şu anda Ayvalık'taki mevcut garaj Çanakkale İzmir karayolu üzerine alınırsa başka otobüs firmaları da bölgeye gelip gidebilir. Mevcut şehirlerarası garajın yerine de katlı otopark yapılabilir. Bölgenin sit alanı olmasından dolayı dolgu yol ya da şehir içine yeni bir yol açılması mümkün görünmemektedir. Ancak, Cennet Tepesi'nden geçen çevre yolu gidiş, şehir merkezindeki yol da dönüş yapılırsa trafik sorununu azaltacaktır. Bununla beraber bölgeye katlı otopark yapılması gerekmektedir. Küçükköy ve Ayvalık'ta görülen bir başka önemli sorun ise tabela eksikliğidir. Tabelaların yetersiz olması aranan yerin bulunmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca bu sorun tarihi eserlerle ilgili olarak da ortaya çıkmaktadır. Maalesef tarihi eserlerin üzerinde veya yanında çok sayıda pansiyon tabelası olmasına rağmen eserle ilgili

bilgilerin verildiği herhangi bir tabela yoktur. Oysaki eserlerin tarihleri ve önemleriyle ilgili bilgiler turistlerin ilgisini çekecektir. Bu konuda da dikkatli olunması ve tarihi değeri olan eserlere önem verilmesi gerekmektedir.

Foto 28: Turistler yıkılan Karayolları Kampı'nın enkazının yanından geçerek denize Sarımsaklı Plajı'na gidiyorlar.

Küçükköy'deki bir başka eksiklik ise çevre düzenlemesine yeteri kadar önem verilmemesidir. Doğal güzelliklerin varlığı dışında, bölgede çevreyi daha güzel ve temiz bir hale getirecek bir düzenleme yapılmamıştır. Tam tersine plajın hemen gerisindeki görüntüler bölgenin görünümünü çirkinleştirmektedir. Belediye halka açık plaj yapımı için Karayolları Kampı'nı yıkmış, Karayolları ise buna itiraz etmiştir. Karayollarının hala belediyeyle davası sürdüğü için bu gün insanlar kampın yıkık görüntülerini seyrederek plaja gitmektedirler. Bu görüntü bölge turizmi adına kötü bir manzara oluşturmaktadır. Küçükköy'de çevre düzenlemesi çalışmaları yapılmalı ve plajdan çıkan insanların gidebilecekleri, plaj gerisinde parklar yapılmalıdır. Ayrıca plajlarda denizden çıkanların yıkanması için duşlar bulunmamaktadır. Bu eksikliğin de giderilmesi gerekmektedir. Eskiden kamu kamplarının olduğu alanlarda insanların denize girmesi engelleniyordu. Bu gün

kampların olduğu yerlerde herkes denize girebiliyor. Fakat gene de bu kamplar Sarımsaklı sahili boyunca çok fazla alanı işgal etmektedirler.

Ayvalık'ın oteller ve plajlar bölgesi olan Sarmısaklı'da, eğlence yerleri de yoğunlaşmıştır. Bu eğlence yerlerinde çalınan yüksek sesli müzik, hem bölgede sürekli ikamet edenleri, hem de sakin bir tatil geçirmek isteyenleri rahatsız etmektedir. Aslında konaklama tesisleriyle eğlence yerlerinin içi içe olmaması gerekmektedir. Ancak bölgede bu kurala uyulmadığından etrafa yayılan gürültü, bazen rahatsızlık verici boyutlardadır. Müzik sesinin en geç saat 02:00 olduğunda kesilmesi gerekirken, bu konuda bir denetleme yapılmadığından gürültü bu saatten sonra da devam edebilmektedir. Bölgede bu soruna çözüm bulunması için eğlence yerlerinde düzenlemeler yapılmalı, müzik sesisin dışarı taşması engellenmeli ya da konaklama tesisleri ile eğlence yerleri birbirinden farklı yerlerde olmalıdır.

Bütün turistik bölgelerde olduğu gibi Küçükköy'de de kalifiye elemana ihtiyaç duyulmaktadır. Turistik tesislerde çalışanların büyük kısmı başka yerlerden bölgeye gelmektedirler. Bunların da büyük bir çoğunluğu turizm konusunda eğitimsizdir ve sadece yaz aylarında para kazanabilmek için bölgeye gelmektedirler. Küçükköy'e özellikle yabancı turistlerin gelmesi isteniyorsa onlara gereken hizmeti verebilecek, yabancı dil bilen ve iletişimi güçlü olan kalifiye elemanlara ihtiyaç duyulacaktır. Bunların dışında yaz aylarında bölgeye seyyar satıcılar da gelmekte ve zaman zaman sorunlara yol açmaktadırlar.

Küçükköy'de yakın zamanda olmasa da uzun dönemde kendini gösterecek olan bir başka önemli sorun ise, tüm dünyanın ortak sorunu olan küresel ısınmadır. Çünkü küresel ısınmanın sonucu olarak kutuplardaki buzullar eriyecek, bu da tüm dünyada deniz seviyesinde yükselmelere neden olacaktır.

Ege Denizi kıyısında bulunan Ayvalık'ta iklim değişikliği sonucu yaşanacak deniz yükselmesi kıyı kullanımını temelden etkileyecektir. Deniz seviyesindeki yükselme sonucu kıyı çizgisinin iç kesimlere sokulma oranı kıyının alçak ya da yüksek olmasıyla ilgilidir. Yapılan hesaplamalara göre Sarımsaklı Yarımadası güneyindeki alanda, Sarımsaklı Burnu ile Tuzla arasındaki alan kıyıda boğulmanın en belirgin yaşanacağı alan olacaktır. Dik kıyılarda kıyı çizgisinin gelişimini yapısal özellikler belirleyecektir. Tüf, konglomera ve kum taşlarının bulunduğu alanlarda kıyı çizgisi daha hızlı iç kesime çekilecektir. Adaların da küçük olanları sular altında

kalabilecekken, diğer adalarda kıyı çizgisi içeri çekilecektir. Yerleşmelerdeki boğulma ise en belirgin olarak Paşa Koyu ile Sarımsaklı plajları arasındaki lagün alanında yaşanacaktır. Bu da, günümüzde lagün alanında bulunan evlerin büyük bir kısmının kullanılamaz hale gelmesine neden olacaktır. Aynı zamanda deniz ilerlemesi sonucu yeraltı suyu ve toprakta tuzlanma meydana gelecektir. Bölgede, olası deniz yükselmesi sonucu oluşacak kıyı alanı dikkate alınıp, bilimsel verilerle kıyı kullanımının planlanması faydalı olacaktır (Koç, 2002:457- 459).

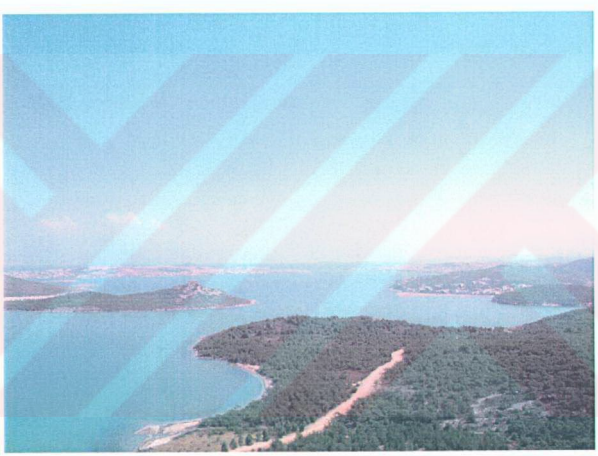

Foto 29: Şeytan Sofrası'ndan Tımarhane Adası, Alibey Adası, Ayvalık ve Koyların görünümü

Sarımsaklı plajlarının altın kum olarak nitelendirilen granit kumu ve berrak denizi, bölgenin turizm çekiciliklerinin en başında gelmektedir. İnsanlarımız ise bu doğal güzellikleri koruyacakları yerde tam tersine bilinçsizce kirletmektedirler. Plajlarda kumun içinde sigara izmaritlerine, çekirdek kabuklarına, plastik şişelere ve daha pek çok çevreyi kirleten maddeye rastlanmaktadır. Hatta denizin içine bile, yenip tüketilmiş yiyecek maddelerinin poşetleri atılmaktadır. Büyük oteller kendi önlerinde bulunan plajı turistler için düzenli olarak temizlemektedirler. Ancak bu diğer yerler için geçerli değildir.

Sonuç olarak, turizmin gelişmesi için çaba harcanan ve ekonomik olarak turizmden faydalanan bir turistik bölgede hoş olmayan görüntüler ortaya çıkmaktadır. Tamamıyla insanların davranışlarından kaynaklanan bu kirliliği önlemek için insanların çevre ve temizlik konularında eğitimi yeterli gelmediğinden, caydırıcı önlemler alınmalı ve bu tür kirliliklere sebep olanlara cezalar verilmelidir.

Küçükköy sahip olduğu çekicilikleri, ulaşım olanakları ve konaklama tesisleriyle bir araya getirerek, mevcut turizm faaliyetlerini çok daha ileriye götürecek bir potansiyele sahiptir. İklimi, doğal güzellikleri ve tarihsel kaynakları sayesinde sadece yerli turistlerin değil, yabancı turistlerin de rekreasyon ihtiyaçlarını karşılayabilecek kapasitededir. Özellikle kuzey ülkelerinden gelen turistler için bölgenin iklimi ve denizi başlı başına bir çekiciliktir.

Günümüzde bölgeye gelen yabancı turist sayısı ise, bölgenin özellikleri dikkate alındığında son derece yetersizdir. Bu durumun değişmesi ve bölgenin sahip olduğu tüm bu olanakları değerlendirebilmesi için turizmin sürdürülebilirliğini amaçlayan bir turizm planına gerek duyulmaktadır. İkinci konutların yerine bölgeye konaklama tesisleri yapılmalı ve sahip olunan kaynaklar en uzun vadeli kullanım düşünülerek değerlendirilmelidir. Aksi takdirde, çok önemli bir turizm merkezi olabilecek Sarımsaklı (ve dolayısıyla Küçükköy), daha şimdiden karşı karşıya kaldığı turizmin olumsuz etkileriyle başa çıkamayacaktır. Gereken önlemlerin bir an önce alınması sadece bölgeye değil Türk turizmine de kazanç sağlayacaktır.

BİBLİYOGRAFYA

Bardakçı, Aygül Gündoğan: **"Turizm ve Rekreasyon Açısından Ayvalık"**, Basılmamış yüksek lisans tezi, İstanbul, 1988

Bayraktar, Bayram: **Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Ayvalık Tarihi**, Ankara, 1998

Bekiroğlu, Sultan: **"Arazi Ve Orman Değerinin Saptanması Konusunda Araştırmalar (Ayvalık Örneği)"**, Basılmamış doktora tezi, İstanbul,1998

Doğaner, Suna: **Türkiye Turizm Coğrafyası**, İstanbul, 2001

Erten, İlter: **"Edremit Ve Ayvalık'ta Turizm"**, Basılmamış lisans tezi, İstanbul, 1969

İnsel, Erkal: **"Ayvalık Ve Dikili'nin Mukayeseli Etüdü"**, Basılmamış lisans tezi, İstanbul, 1966

İpek, Gülay Gündoğmaz: **"Ayvalık Tarihi Kent Merkezindeki Kiliselerin İncelenmesi"**, Basılmamış yüksek lisans tezi, İzmir, 2003

Küçükkköy **Belediyesi: Küçükköy Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı Açıklama Raporu**, Balıkesir, 1996

Kültür ve Turizm Bakanlığı, **Ayvalık'ta Tarihsel Dokunun Korunması Ve Turizm Amaçlı Kullanımı**, Ankara, 1984

Koç, Talat: "Ayvalık'ta İklim Değişikliği ve Kıyı Kullanımı", **Türkiye Kıyıları 02 Konferansı Bildiriler Kitabı**, 2002, s. 451–460

Koçman, Asaf: "Ege Bölgesi Kıyı Alanlarının Kaderi Ve Geleceği", **Türkiye Kıyıları 02 Konferansı Bildiriler Kitabı**, 2002, s. 471–479

Ozaner, Sancar, Öğdüm, Fikret: " Ayvalık Körfezi Ve Çevresinin Jeomorfolojik Gelişimi Ve Deniz Kirliliğinin Önlenmesine İlişkin Öneriler", **Jeomorfoloji Dergisi**, 1991,sayı 19, s. 159–166

Özgüç, Nazmiye: **Turizm Coğrafyası**, İstanbul, 2003

Soykan, Abdullah: "Ayvalık ile Ören (Burhaniye) Arasının Kıyı Jeomorfolojisi", **Türk Coğrafya Dergisi**, İstanbul, 1997, sayı 32, s. 99–120

Tümertekin, Erol, Özgüç, Nazmiye: **Ekonomik Coğrafya**, İstanbul, 1999

Yorulmaz, Ahmet: **Ayvalık'ı Gezerken**, İstanbul, 2004

www.kucukkoy-bld.gov.tr, 20.06.2004

www.kültür.gov.tr, 23.05.2004